

Dzielnica
8 134/4

MATERJAŁY

dotyczące działalności administracji państwowej

na obszarze województwa lubelskiego
za okres **1934-35 r.**

L U B L I N

WYDAWNICTWO WYDZIAŁU WOJEWÓDZKIEGO LUBELSKIEGO

ADMINISTRACJA OGÓLNA

407/08

C705. 15056/1934-1935

F
310.

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE:

Organizacja
Urzędu Wo-
jewódzkie-
go i Sta-
rostw.

a/ W organizacji Urzędu Wojewódzkiego i Starostw w okresie sprawozdawczym poważniejszych zmian nie było.
b/ Na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24.X.1934 r./Dz.U.R.P.N.94 poz.849/ przekazany został Funduszowi Pracy, poza dotychczasowymi jego obowiązkami, zakres działania Funduszu Bezrobocia. Działalność swoją Fundusz Pracy wykonuje przez Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy poddane nadzorowi Wojewody. Wojewódzka Rada Funduszu Pracy jako społeczny czynnik doradczy i opiniodawczy współpracuje z Biurem Wojewódzkim.

c/ W dziedzinie wewnętrznej organizacji Urzędu Wojewódzkiego podkreślić należy wydanie w marcu 1935 roku nowego statutu organizacyjnego Urzędu Wojewódzkiego i szeregów podziału czynności/Lub.Dziennik Wojew. N.7/, co było ostatnim etapem pracy w związku z przeprowadzonym w latach ubiegłych zespoleniem we władzach administracji ogólnej, a zwłaszcza po likwidacji Okręgowego Urzędu Ziemskiego i połączeniu Wydziału Pracy i Opieki Społecznej z Wydziałem Zdrowia.

Personel
Urzędu Wo-
jewódzkie-
go i Sta-
rostw.

W okresie sprawozdawczym liczba personelu zatrudnionego w Województwie Lubelskim zasadniczej zmiany nie uległa.

Stałe rozszerzanie zadań i agend administracji ogólnej przy niezminionej ilości etatów i trudnych warunkach pracy-stwarza dysproporcję zadań i środków, jakimi administracja ta rozporządza, co w konsekwencji stwarza konieczność jeszcze dalszego zwiększenia wydajności, a zarazem uproszczenia pracy poszczególnych pracowników.

Dlatego też w dalszym ciągu przeprowadzana jest akcja odmładzania personelu przez przyjmowanie nowych sił o pełnych kwalifikacjach fachowych/przeważnie z wyższym wykształceniem/, zaś przez systematyczne szkolenie pracowników i racjonalną organizację metod pracy dąży się do tego, by administracja ogólna sprostać mogła pod każdym względem nałożonym na nią zadaniom.

Dziennik
Wojewódzki.

W okresie sprawozdawczym ukazało się 29 numerów Dziennika Wojewódzkiego o łącznej objętości 520 stron druku.

II. SPRAWY ADMINISTRACYJNO-PRAWNE.

Polityka
karno-ad-
ministra-
cyjna.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano zapoczątkowaną w poprzednich okresach sprawozdawczych realizację zasad polityki karno-administracyjnej w następujących trzech kierunkach:

a/ wychowywania społeczeństwa w poszanowaniu przepisów prawnych i posłuszeństwa dla zarządzeń władz przez jaknajszersze zastosowanie przez właściwe organa ostrzeżeń i pouczeń- zwłaszcza tam, gdzie wykroczenie popełniono raczej z nieświa-

domości, niż ze złej woli,
b/ zachowania należytego umiaru w wymierzaniu kar przez podległe władze ze szczególnem uwzględnieniem obecnych warunków gospodarczych,
c/ stosowania zasady: szybkiego wymiaru, wykonania kary oraz możliwego uproszczenia postępowania przez unikanie zbędnych kosztów i niedogodności dla osób interesowanych.

Wzajemny stosunek poszczególnych rodzajów przestępstw ściganych w drodze administracyjnej, oraz stosowany w tym zakresie sposób karania obrazuje poniżej zamieszczony roczny wykaz kar, obejmujący czasokres od 1 października 1934 r. do 1 października 1935 r.

Typowy rodzaj wykroczeń.	Ilość wymierzonych kar	Ilość grzywien			Ilość aresztu bezwzględnego		Ilość żądań skierowania spraw na drogę sądową.	%stosunku typowego rodzaju wykroczeń do ogólnej ilości kar.
		do 10 zł.	od 10 do 50 zł.	ponad 50 zł.	do tygodnia	ponad tydzień		
Sanitarne	3844	3313	403	52	66	10	87	7,11
Drogowe	5077	4477	513	34	51	2	107	9,39
Broń	3822	948	1371	385	323	795	743	7,07
Alkoholowe	1550	1274	87	5	180	4	15	2,87
Z ustawy o obowiązkach wojskowym	1103	881	144	7	65	6	8	2,04
Z prawa o wykroczeniach	17538	13676	1834	109	1395	524	495	32,45
Różne	21117	16600	3012	341	840	324	1074	39,07
R a z e m	54051	41169	7364	933	2920	1665	2527	

Z powyższych danych statystycznych wynika, że niemal trzecia część /32.45%/ stanowią wykroczenia, które do września 1932 r. należały do właściwości sądów /17.538/, że głównym rodzajem kary była grzywna administracyjna w wymiarze nie przekraczającym 10 zł., a tylko w wyjątkowych bardzo i nielicznych wypadkach stosowano areszt bezwzględny, oraz że na ogólną ilość 54.051 spraw karnoadm. jedynie w 2.527 wypadkach skazani orzeczeniami Sta-rostów żądali skierowania sprawy na drogę sądową, co dowodzi, że w społeczeństwie coraz powszechniej ustala się poczucie, że wymiary kar ze strony władz administracyjnych nie są krzywdzące.

W końcu nadmienić wypada, że ogólna ilość wymierzonych kar w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym w którym wyniosła: 59.686/ spadła o 10%.

Areszty
gminne.

W okresie sprawozdawczym zwrócono uwagę na stan aresztantów gminnych i przystąpiono do uregulowania sprawy wprowadzenia właściwych regulaminów dla aresztów, tak w interesie bezpieczeństwa i porządku publicznego, jakoteż samych aresztowanych. Jednolity regulamin ramowy względnie wzorowy jest w opracowaniu i po uzgodnieniu z Prokuraturą Sądu będzie wprowadzony specjalnem zarządzeniem.

Na ogólną ilość 252 aresztów / o 2664 miejscach/ znajduje się w stanie złym 95 aresztów, a 161 w stanie dostatecznym, ale nie posiada zupełnie regulaminów.

Administra-
cja stosun-
ków osobis-
tych.

a/ Nadanie obywatelstwa. Obywatelstwo polskie zostało nadane 35 osobom zamieszkającym na terenie województwa lubelskiego, oraz 52 osobom pochodzenia polskiego, przebywającym poza granicami Polski.

b/ Utrata obywatelstwa. W okresie sprawozdawczym wydano orzeczeń o utracie obywatelstwa polskiego przez osoby, które:

1/ nabyły obywatelstwo obce - 83

2/ nielegalnie opuściły granice Polski w celu uchylecia się od powszechnego obowiązku wojskowego - 40/ pozbawienie obywatelstwa/

3/ w dniu ratyfikacji Traktatu Ryskiego /30.4.1921 r./ przebywały poza granicami Rzeczypospolitej.

d/ Zmiana i nadanie nazwiska. 1/ Akt zezwoleń za zmiany nazwiska na zasadzie ustawy z r.1919 wydano 5, na zasadzie ustawy z r.1929/ nazwiska hańbiące, ośmieszające i nieliczące z godnością człowieka/- 13.

2/ Nadano nazwiska 14 dzieciom nieznanych rodziców przy równoczesnem zarządzeniu wydania im poświadczeń obywatelstwa.

e/ Księgi stanu cywilnego. W tym zakresie prowadzono akcje nadzorczą w granicach obowiązujących przepisów oraz instrukcyjną.

Wykaszcz-
nia.

W związku z nowymi przepisami upraszczającymi postępowanie w sprawach wykaszczeniowych, a w szczególności przez przekazanie wojewodom dotychczasowych uprawnień Prezydenta Rzplitej nastąpiło znaczne ożywienie akcji wykaszczeniowej ze strony władz i instytucji państwowych, samorządowych i społecznych, reprezentujących interes publiczny na odcinkach życia zbiorowego.

W szczególności wszczęto 23 zbiorowych spraw tego rodzaju, obejmujących 470 gospodarstw wiejskich o łącznej powierzchni 887 ha ziemi/ w tem 300 ha lasów/, oraz 295 budynków mieszkalnych i gospodarczych. Z ogółu 23 spraw 11 wykaszczzeń ma nastąpić na rzecz wojska, 8 dla celów komunikacyjnych /po 4 na rzecz dróg i kolei/, 2 na potrzeby urządzeń miejskich/ np. dla targowicy/, po 1 na rzecz szpitala i szkolnictwa.

Z tych spraw 11 zostało już zakończone orzeczeniami

wyłączającami, a 12 znajduje się jeszcze w toku postępowania przygotowawczego do wydania ośnośnych decyzji.

5. Inspekcja
starostw.

Wreszcie należy nadmienić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzono w okresie sprawozdawczym instrukcyjno-dydaktyczny, tak bezpośredni jak i pośredni, nadzór /wojewódzka inspekcja starostw/ nad podległymi władzami administracji ogólnej I instancji, dążąc do dalszego pogłębienia wartości oraz usprawnienia pracy.

II. SPRAWY SPOŁECZNO-POLITYCZNE

Stan bezpieczeństwa za okres od 1.IV.1934 r.do 31.III.35

Ogólny stan bezpieczeństwa Województwa w porównaniu z okresem poprzednim uległ pewnemu pogorszeniu w dziedzinie kryminalnej. Wpłynęły na to: kryzys gospodarczy w Państwie, oraz bardzo mała obsada personalna jednostek PP. Poniższe zestawienie ważniejszych przestępstw natury kryminalnej za okres poprzedni i sprawozdawczy ilustruje wysokość nasilenia przestępczości w tej dziedzinie bezpieczeństwa publicznego:

r o k		r o k	
1 9 3 3 /	1 9 3 4	1 9 3 4 /	1 9 3 5 .
1. Napady i rozboje dok.	116	dok.	137
2. Morderstw	" 133	"	223
3. Koniokradytwa	" 190	"	214
4. Podpalen	" 231	"	244
5. Kradzieży z włam.	" 955	"	1117

Mimo zwiększającego się nasilenia przestępczości kryminalnej z jednej strony i zmniejszającej się coraz bardziej obsady jednostek Policji Państwowej, procent wykrytych przestępstw w okresie sprawozdawczym jest większy niż w poprzednim.

Zaznaczyć należy, że w ostatnich miesiącach roku bieżącego, zawniędzając wzmożonej akcji organów Policji Państwowej na odcinku walki z koniokradytstwem, polegającej na ścisłej kontroli koniokradytów i paserów, oraz kontroli dowodów tożsamości koni, przestępczość w tej dziedzinie znacznie zmalała.

Ogólnie stan bezpieczeństwa publicznego na terenie Województwa, można uznać za zadowalający, z wyjątkiem części północnej, mianowicie powiatów garwolińskiego, siedleckiego, łukowskiego i radzyńskiego, gdzie dokonano całego szeregu zbrojnych napadów rabunkowych.

Po zlikwidowanych bandach pozostało kilku niebezpiecznych bandytów, którzy zdołali ukryć się przed aresztowaniem, a za którymi prowadzona jest energiczna akcja pościgowa.

Na odcinku przestępczości politycznej stwierdzono dość znaczne odprężenie, zwłaszcza w dziedzinie akcji komunistycznej.

W bieżącym okresie dzięki wydanym w ostatnich czasach zarządzeniom, uwzględniającym w pierwszym rzędzie wyniki stosowanych dotychczas metod walki z przestępczością ogólny stan bezpieczeństwa winien ulec znacznej poprawie.

Porządek publiczny.

Z zakresu spraw porządku publicznego w działalności Urzędu Wojewódzkiego i powiatowych władz administracji ogólnej na terenie Województwa wysuwały się jako poważne:

niejsze zagadnienia w okresie sprawozdawczym te same kategorie spraw, co i w okresie 1933-1934 r./omówione w materiałach dotyczących działalności administracji państwowej na obszarze województwa lubelskiego za okres 1933/34/ przyczem stosowano w tych dziedzinach te same co i poprzednio, zasady polityki.

Z ważniejszych zagadnień, wymagających uregulowania w dziale spraw porządku publicznego w okresie 1935-1936 r wymieniać należy: 1/ rejestrację Stowarzyszeń Ochotniczych Straży Pożarnych, 2/ sprawy prowadzenia kinematografów.

Na terenie województwa lubelskiego istnieje ok. 1000 ochotniczych straży pożarnych, zarejestrowanych w okresie od 1919 do 1932 r. Wobec braku przepisów ogólnopństwowych, regulujących zagadnienie walki z pożarami, rozmieszczenie i organizacja Straży pożarnych w wielu miejscowościach nie odpowiadały faktycznym potrzebom lokalnym. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14.I.1935 r./Dz.U. R.P.Nr.7 poz.35/ ustaliło jednolity statut wzorowy ochotniczych straży pożarnych, nakładając jednocześnie na straż już istniejące obowiązek przyjęcia statutu tego do dnia 1 czerwca 1935 r. Zadaniem władz administracji ogólnej jest uregulowanie w 1935 roku w porozumieniu ze Związkiem Straży Pożarnych Rzplitej/ zagadnienia prawidłowego rozmieszczenia straży pożarnych i przeprowadzenia ich rejestracji. zagadnienie to ma tem większe znaczenie, że prawidłowe przeprowadzenie go stanowić będzie podstawę do należytej organizacji walki z pożarami.

Zamierzeniem władz administracji ogólnej w zakresie spraw prowadzenia zakładów kinematograficznych, przeprowadzenie w najbliższym czasie kontroli pomieszczeń i urządzeń kinematografów i doprowadzenie urządzeń tych do stanu odpowiadającego wymaganiom bezpieczeństwa i zdrowia publicznego.

III. SPRAWY WOJSKOWE.

Pobór rekruta.

Organizacja poboru rekruta była bardzo sprawna i wykazała dalszą poprawę w stosunku do lat ubiegłych. Prace przygotowawcze jak również sam przebieg nie nastręczał władzom administracyjnym specjalnych trudności ani też nie wywołał utyskiwań ze strony wojska. Ust. sunkowanie się poborowych do wszelkich czynności związanych z poborem było szczególnie przyjazne, co należy tłumaczyć częściowo dążnością młodzieży do poprawienia sobie bytu w szeregach wojska, a częściowo spowodowane było akcją kulturalno oświatową, zorganizowaną obecnie na szeroką skalę i docierającą do psychiki młodzieży.

Liczebność rocznika poborowego 1913 w stosunku do poprzedniego zmniejszyła się nieznacznie, natomiast zwiększyła się przydatność poborowych do czynnej służby wojskowej. Ten stały wzrost zdrowotności młodego pokolenia jest wynikiem akcji wychowania fizycznego i p.w. sprężystości prowadzonej przez władze administracyjne przy wydajnej współpracy czynników społecznych.

Ulg i odroczenia.

Powiatowe władze administracji ogólnej, mając na uwadze dalszą niekorzystną sytuację życiową ludności, bardzo liberalnie traktowały sprawy odroczeń i ulg wojskowych, tak, że negatywne decyzje w tych sprawach wydawane były bardzo rzadko.

Mimo to napływ odwołań do Urzędu Wojewódzkiego był znacznie większy niż w roku ubiegłym, a to wskutek akcji prowadzonej przez pokątnych doradców, którzy nawożą ludność do wykorzystywania wszelkich możliwych środków prawnych nawet w sprawach bezwzględnie przesądzonych na niekorzyść strony, by tylko przysporzyć sobie jaknajwięcej korzyści materialnych z tytułu opłat pobieranych za sporządzanie podań.

Ogółem udzielono ulg i odroczeń około 3130, co stanowi pewien wzrost w stosunku do roku ubiegłego /302/

Zasiłki wojskowe.

W związku z zarządzanymi ćwiczeniami rezerwistów uruchomiono akcję zasiłków wojskowych dla rodzin rezerwistów powołanych na ćwiczenia, która trwała przez okres 9-ciu miesięcy t.j. od 1/VII.1934 r. do 31/III.35r.

Na akcję tę wydatkowano około 55.000 zł t.j. o 4.000 zł mniej niż w roku ubiegłym.

Podatek wojskowy.

Wymiar był dokonywany zgodnie z przepisami ustawami i nie nastręczał żadnych trudności władzom wymiarowym.

Natomiast utrudnionym był pobór tego podatku, a to z racji zmniejszenia się zdolności płatniczej płatników. To też Zarządy Gminne w całej rozciągłości wykorzystywały swoje uprawnienia ustawowe w kierunku umiarzania wymierzonego podatku.

Kwaterunek wojska.

Zaopatrywanie wojska w kwatery przez Zarządy Gminne odbywało się w drodze dobrowolnej, bowiem wypad-

ków odmowy ze strony ludności dostarczenia kwater nie było, a przeciwnie ludność bardzo chętnie spełniała ten obowiązek ustawy, ze względu na pewne korzyści materialne z tytułu opłat za spełnione świadczenia.

Dostarczanie środków przez ludność środków przewozowych na rzecz wojska w czasie pokoju nie napotykało na żadne trudności, bowiem ustalone przez Urząd Wojewódzki w porozumieniu z władzami wojskowymi stawki wynagrodzenia za te świadczenia zapewniały świadczącym słuszną wynagrodzenie.

Przebieg i ewidencja koni. Przegląd koni odbył się sprawnie i władze wojskowe dokonujące te przeglądy nie wysuwały specjalnych zastrzeżeń.

Mimo, że obowiązek dostarczania koni do przeglądu dla właścicieli koni jest uciążliwy, to jednak wypadków niedoprowadzenia koni na plac zbiórek nie było, co jest dowodem doceniania przez obywatela ważności akcji przeglądu koni dla obrony Państwa.

Al. ja Wy-
chowania
Fizycznego
i Przyspo-
sobienia
Wojskowego.

Zmniejszenie budżetów związków samorządowych wpłynęło na akcję wf. i pw., bowiem jedynymi funduszami jakimi ta akcja rozporządza są subwencje związków samorządowych. Mimo jednak tych trudności natury materialnej, zadowolając się zgodnym wysiłkiem czynników państwowych i społecznych, dorobek akcji wf. i pw. był widoczny. Świadczy o tym niezliczone inwestycje sportowe jakie powstały w ubiegłym roku na terenie województwa lubelskiego. Choć dorobek ten jest mniejszy niż w roku poprzednim, jednak zważywszy warunki w jakich powstał, jedn. on sprawdzianem wysiłków w tę akcję włożonych. Rezultatem tych wysiłków było wykończenie 2-ch boisk, rozpoczęcie budowy 1 boiska oraz przeprowadzenie dalsze budowy 3-ch boisk, poza to wykonano 5 strzelnic oraz wykończono 1 pływalnię i rozpoczęto budowę 4-ch kąpielisk.

Stopień zainteresowania się społeczeństwa sportem stale wzrasta, czego dowodem jest ilość uzyskanych Państwowych Odznak Sportowych w ilości 18.229.

Sprawy
obrony prze-
ciw lotniczej.

Zakrojona na szeroką skalę akcja szkolenia służb i drużyn przewidzianych dla potrzeb obrony przeciwlotniczej dała pożądane rezultaty, gdyż wszystkie prawie punkty, przewidziane w planach, mają dostateczną ilość przeszkolonego materiału ludzkiego. Chcąc doprowadzić prace z tego zakresu do poziomu nakazanego przez władze centralne należy jeszcze przeszkolić organa kierownicze /komendantów obrony przeciwlotniczej/, co jest uskuteczniane na specjalnych kursach, a ponadto ująć w ścisłą ewidencję już przeszkolony materiał ludzki, aby z chwilą potrzeby można było wysłać odpowiednie wezwania do świadczeń na rzecz obrony przeciwlotniczej.

Ostatnim z kolei etapem w pracach będzie uzupełnienie zaopatrzenia służb obrony przeciwlotniczej w sprzęt bojowy.

IV. Z D R O W I E P U B L I C Z N E

Organizacja
służby zdro-
wia i dzia-
łalność sa-
nitarjatu.

Na podstawie wyników inspekcji wojewódzkich w zakresie organizacji i prac publicznej służby zdrowia w roku sprawozdawczym zaznaczyć należy usprawnienie planowości prac lekarzy powiatowych, rozszerzenie organizacji opieki lekarskiej nad szkołami /115 lekarzy szkolnych w 1934/35 r. w stosunku do 70 w 1933/34/ i znaczny rozwój organizacji Ośrodków Zdrowia /13 nowych Ośrodków Zdrowia w 1934/35/.

Funkcje lekarzy samorządowych powiatowych pełnione są przez lekarzy powiatowych, którzy poza tym prowadzą główne prace referatu opieki społecznej. Działalność sanitarjatu samorządowego w miastach nie jest jeszcze dostatecznie wydajna. Lekarzy samorządowych w roku sprawozdawczym było 35 /miejskich, gminnych i rejonowych/.

Kontrolerów sanitarnych w 1934/35 było 22 /w 1933/34r. 15/. Ilość pielęgniarek społecznych wynosiła 41 / w 1933/34r. 29/.

W działalności sanitarjatu samorządowego zaznacza się wzmożenie koordynacji z pracami organizacji społecznych. W roku sprawozdawczym prowadzona była ponadto akcja w kierunku podniesienia stanu higieny wsi przy współdziałaniu instytucji medycyny zapobiegawczej i organizacji społecznych /zwłaszcza Polskiego Czerwonego Krzyża i organizacji Kół Gospodyń Wiejskich/.

Akcja sani-
tarno-
porządkowa.

Stan sanitarno - porządkowy osiedli miejskich wykazuje jeszcze duże braki zwłaszcza w zakresie usuwania nieczystości i ścieków, stanu targowisk i zakładów wyrobu i sprzedaży artykułów spożywczych i stanu studzien w mniejszych osiedlach. Zaznacza się ponadto brak w miastach odpowiednich hal targowych. Akcja sanitarna w tym kierunku natrafia na znaczne trudności z powodu braku dostatecznej ilości personelu sanitarnego samorządowego i braku dostatecznych funduszy na cele sanitarne w budżetach samorządowych. Dla racjonalnego prowadzenia akcji sanitarnej konieczna jest organizacja rejonów sanitarnych, związanych z działalnością rejonowych Ośrodków Zdrowia.

Prace Komisji sanitarnych samorządowych dotychczas nie są dostatecznie wydajne, chociaż w niektórych miastach stwierdzono postępy w ich pracach.

Stan sanitarno-porządkowy osiedli wiejskich wykazuje nieznaczne polepszenie, przede wszystkim co do zaopatrzenia w wodę i utrzymania mieszkań i domów.

Sanitarjaty powiatowe mają poruczone obecnie opracowanie 3-letniego planu akcji w kierunku podniesienia warunków sanitarnych osiedli zwłaszcza miejskich. Ogólna ilość studzien na terenie województwa lubelskiego wynosi 120.540 w tym studzien wierconych 2377 studzien kopanych 118.163. Na jedną studnię przypada 28 mieszkańców. W 1934/35 r. wybudowano nowych studzien 836. Ilość łaźni publicznych niedostateczna, przyczem w miasteczkach są to przeważnie łaźnie rytualne /mykwy/, których stans

nitarny jest przeważnie nieodpowiedni. Ogólna ilość pływalni publicznych /otwartych/ wynosi 21. W 1934/35 r. z funduszów państwowych zostały udzielone subwencje na budowę studzien 3.100 zł i na budowę łazien i pływalni 7.750 zł.

Podane niżej zestawienie ilustruje stan studzien i zaopatrzenie domów w ustepy i śmietniki według stanu z dnia 1/IV.1935 r.

Powiaty i miasta wydzielone	Ilość studzien			Ilość mieszkań przy- padających na 1 stu- dnie	% domów zaopa- trzonych w uste- py.		% domów w miastach zaopatrzo- nych w śmie- tniki
	wier- co- nych	kopa- nych	ogółem		w mia- stach	w gminach wiejskich	
Biała Podl.	51	7050	7101	17	83 %	70 %	75 %
Biłgoraj	28	6892	6920	17	99 %	40 %	40 %
Chełm	20	7889	7909	20	56 %	50 %	25 %
Garwolin	-	10066	10066	16	60 %	23 %	69 %
Hrubieszów	81	4046	4127	31	88 %	80 %	11,2 %
Janów Lub.	37	5219	5256	29	89 %	20 %	10 %
Krasnystaw	293	2982	3275	41	92 %	70 %	75 %
Lubartów	54	6679	6733	16	95 %	90 %	99 %
Lublin	42	7480	7522	22	48 %	90 %	65 %
Łuków	18	9048	9066	14	86 %	42 %	79 %
Puławy	67	6897	6964	25	86 %	93 %	89 %
Radzyń	9	8241	8250	10	38 %	83 %	28 %
Siedlce	7	8475	8482	17	94 %	75 %	85 %
Sokołów	8	4835	4843	17	95 %	60 %	85 %
Tomaszów	199	3250	3443	35	59 %	65 %	63 %
Węgrów	4	7068	7072	12	91 %	70 %	88 %
Włodawa	15	6724	6739	17	72 %	86 %	52 %
Zamość	518	4643	5166	29	99 %	40 %	95 %
m.Lublin	843	106	949	121			80 %
m.Siedlce	23	348	371	268	80 %	-	65 %
m.Chełm	69	220	289	123	99 %	-	98 %
Razem	2377	118163	120540	xx/przec.	81 %	60 %	65 %
						przec.	przec.

xx/ na terenie pow.przeciętnie przypada 28 mieszkańców na 1 studnię, a w miastach 170 mieszk. na 1 studnię, przyczem w m.Lublinie są wodociągi.

Zwalczanie chorób zakaźnych.

Teren województwa lubelskiego w roku sprawozdawczym nie był nawiedzony większymi epidemiami, poza nasileniem czerwonki w powiecie biłgorajskim /132 zachorowań/. Notowane było endemiczne szerzenie się duru brzusznego, przyczyną czego jest głównie niedostateczny stan zaopatrzenia osiedli w wodę i niski poziom higieny życia ludności. Pozatem szerzenie się innych chorób zakaźnych nosiło raczej sporadyczny charakter.

Ilość przypadków duru płamistego 276 w 1934 r. wykazuje wyżkę w stosunku do 1933 r. /242 przypadków/. Bar- dziej liczne wypadki duru płamistego były stwierdzone w

powiatach: tomaszowskim, krasnostawskim i lubelskim. W pierwszej połowie 1935 r. zaznaczył się spadek ilości zachorowań na dur plamisty. Szerzenie się płonicy i błonicy wykazało nieznaczny wzrost, w stosunku do roku ubiegłego.

Ilość szczepień ochronnych /zwłaszcza co do duru brzuszego, czerwönki, duru plamistego/ zwiększyła się w 1934 r.

W akcji zwalczania epidemii i przeprowadzania szczepień ochronnych na terenie województwa współdziałała wydatnie wojewódzka kolumna epidemiczna, w skład której wchodzi epidemiolog wojewódzki i 2 kontrolerów sanitarnych.

W poniższej tabelicy przedstawiony jest stan szerzenia się chorób zakaźnych i stosowania szczepień ochronnych na terenie województwa w 1934/35 r.

Nazwa choroby	Rok 1933	Rok 1934				Rok 1935		1-sze półrocz
	zachorowań	zachorowań	zgonów	% zgonów	zachorowań	zgonów	% zgonów	
Dur brzuszny	1.098	1514	92	6.07%	330	20	6,6 %	
Dur plamisty	242	276	18	6.52%	107	5	4,7 %	
Czerwonka	99	314	7	2.2%	9	1	11,1 %	
Płonica	786	814	16	2 %	218	4	1,8 %	
Błonica	778	1028	18	1,75%	302	8	2,64%	
Odra	1.982	719	5	0,69%	240	2	0,83%	

Szczepienia ochronne

1933, 1934 i 1 półroczu 1935 r.

	1933r.	1934r.	1935r. /1półrocz
przeciw durowi plamistemu	129	237	44
" " brzusznemu	5572	26.552	5197
" czerwonce	150	7.563	2928
" płonicy-błonicy	7072	10.468	286
" ospie	168878	285.815	158097

Lecznictwo.

Zabezpieczenie pomocy lekarskiej i położniczej dostateczne jest dla ludności miast i osad miejskich, w osiedlach zaś wiejskich dotychczas potrzeby lecznictwa nie są jeszcze w sposób wystarczający zaspokojone. Z powyższych względów rozpoczęta w 1934 i 1935 r. akcja tworzenia rejonowych /wiejskich/ Ośrodków Zdrowia, jak również ustalanie rejonów szkolnych ma ważne znaczenie dla zabezpieczenia opieki lekarskiej ludności wiejskiej.

Ogólna ilość lekarzy na terenie województwa wynosi 429 /w tem 189 w miastach, 240 w osadach i gminach wiejskich/; lekarzy dentystów 169; felczerów 200, położnych 435. Zakładów leczniczych /szpitali/ w województwie jest 36, z ogólną ilością łóżek 2793.

Szpitala te dzieli się co do swego charakteru na:

szpitale międzykomunalne	/3/	z	547	łóżkami
" komunalne				
" /powiatowe, miejskie/	23	z	1314	"
" fundacyjne	2	z	513	"
" społeczne	5	z	289	"
" prywatne	3	z	40	"

Na 1000 mieszkańców województwa przypada 1,1 łóżka szpitalnego.

Według przeznaczenia dla poszczególnych kategorii chorych, szpitale posiadają:

618	łóżek dla chorych wewnętrznych
622	" " chirurgicznych
302	" " położnic i chorych ginekologicznych
433	" " chorych zakaźnych
26	" " ocznych
113	" " gruźliczych
45	" " wenerycznych
94	" " innych chorych
450	" " psychiatrycznych.

W roku sprawozdawczym prowadzona była rozbudowa i rekonstrukcja szpitali: na Klimowiznie /powiat węgrowski/, w Chełmie, Janowie Lubelskim, Hrubieszowie, Maciejowicach, /pow. garwoliński/, Łukowie i Lubartowie, poza tem kontynuowane były prace nad budową szpitala w Puławach. Międzykomunalny Szpital Psychiatryczny został w drodze przebudowy rozszerzony o 100 łóżek /do ogólnej ilości 400 łóżek/.

W 1934/35 r. udzielone było 3.100 zł subwencji państwowych na rozbudowę i remont poszczególnych szpitali. Przeciętne obłożenie szpitali w 1934/35 r. wynosiło 54 %.

Załączone wykresy przedstawiają stan ilości łóżek szpitalnych i obłożenie szpitali w 1931 - 1934 r.

Medycyna
zapobiegawcza.

Rok sprawozdawczy zaznaczył się znacznym rozwojem instytucji medycyny zapobiegawczej. Na terenie województwa czynnych jest na 1 października 1935 r. 25 Ośrodków Zdrowia, w tej liczbie 13 Ośrodków Zdrowia zostało uruchomionych w 1934 i 1935 r. /do 1.X.35/: 1/Janowie Podlaskim/pow. bialski/, 2/Łukowej/pow. biłgorajski/, 3/Swierże/pow. chełmski/, 4/Janowie Lub., 5/Łukowie, 6/Burcu, 7/Tuchowiczu/pow. łukowski/, 8/Trzebieszowie/pow. łukowski/, 9/Lublinie, 10/Radzyniu, 11/Komarówce/pow. radzyński/, 12/Węgrowie, 13/Puławach, 14/i stacja opieki nad matką i dzieckiem w Wólce Zabłockiej pow. bialskiego.

Pozatem w stadium organizacji są jeszcze 4 Ośrodki Zdrowia miejskie /w Krasnymstawie, Tomaszowie, Lubartowie i Sokołowie/ i 7 Ośrodków Zdrowia Wiejskich/rejonowych/ w Bełżycach, Bychawie, Doruchusku, Szczebrzeszynie, Krasnobrodzie, Maciejowicach i Żółkiewce.

Co do poszczególnych przychodni społecznych, wcho-
dzących w skład wymienionych Ośrodków Zdrowia /względnie
działających samodzielnie/ czynnych było: przychodni prze-
ciwgruźliczych 25, przychodni przeciwjagliczych 25, przy-
chodni przeciwwenerycznych 7, Stacji Opieki nad matką i
dzieckiem 24, poradni przeciwalkoholowych 2.

Załączone tablice ilustrują działalność przychodni
w 1932/33, 1933/34 i 1934/35 r.

Działalność Przychodni Przeciwjagliczej
i Przeciwwenerycznej
w latach 1932/33 - 1933/34 i 1934/35.

Rok	Przychodnie przeciw- jaglicze				Przychodnie przeciwweneryczne						
	Ilość przych.	Ilość osób	Ilość porad	Ilość wywiad	Ilość przych.	Ilość osób	Ilość porad	Ilość wywiad	zastrzyki		
									do żyl.	do mięśn.	pod- skór.
1932/33	7	1480	15163	771	3	99	304	-	-	176	128
1933/34	13	2846	18533	1373	4	292	2170	34	297	453	406
1934/35	25	4925	28666	1930	7	866	5238	547	702	1862	881

Działalność Przychodni Przeciwgruźliczych
i Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem
w latach 1932/33, 1933/34, 1934/35.

Rok	Przychodnie przeciwgruźlicze				zastrzy- ki do- żylne i pod- skór- ne	Odmy	Stacje opieki nad matką i dzieckiem					
	Ilość przych.	Ilość osób	Ilość porad	Ilość wywiad			Ilość przych.	Ilość osób	Ilość porad	Ilość wywiad	Ilość dzie- ci do żyw.	Ilość litr mle- ka i ilość litr. mies.
1932/33	16	8377	13437	4727	9742	776	9	1330	7555	2689	1200	52.423
1933/34	16	8573	22442	6921	8598	996	12	2455	9688	4715	1392	212.032
1934/35	25	11734	27628	8028	11497	1465	23	5777	12797	5121	2011	328.080

Zaznaczyć należy rozwój wiejskich rejonowych Ośrodków
Zdrowia /czynnych 10 i w organizacji 7/, do czego, poza
samorządami przyczynił się znacznie Polski Czerwony
Krzyż i inne organizacje społeczne.

Skarb Państwa wydatnie suowencjonował organizację i prowadzenie Ośrodków Zdrowia, udzielając w 1934/35 na cele zwalczania przez Ośrodki chorób społecznych i opiekę zdrowotną nad dzieckiem i matką, subwencje w wysokości ogólnej 62.420 zł.

W zakresie medycyny zapobiegawczej wyróżniła się również działalność Oddziału Lubelskiego T-wa "Opieka", które prowadziło w Krasnobrodzie prewenterjum o typie kolonialnym dla dzieci wątłych, zagrożonych gruźlicą, w którym przebywało w 1934/35 /po 6 tygodni/ ogółem 700 dzieci.

Pozatem należy zaznaczyć w okresie sprawozdawczym rozwój działalności higienicznej reaktywowanego Lubelskiego T-wa Higienicznego i Wojewódzkiego T-wa Przeciwgruźliczego. Wreszcie akcja higieniczno - społeczna prowadzona była przez lekarzy powiatowych, lekarzy szkolnych /przy współdziałaniu Kuratorjum Okr. Szkolnego/, organizację Kół Gospodyń Wiejskich /organizacja konkursów zdrowia w chacie wiejskiej/ i Koła Młodzieży PCK. w 1934/35r. urządzona była wystawa higieniczna w Siedlcach, zorganizowana staraniem samorządu powiatowego i miejskiego w Siedlcach, a także Okręgu Podlaskiego PCK.

Higiena szkolna.

Warunki higieniczne szkół w miastach uległy pewnej poprawie, przybyło pozatem w roku sprawozdawczym 229 izb szkolnych, a w stadium budowy jest 370, jednak i obecnie stosunek własnych izb szkolnych w szkołach powszechnych do izb wynajętych jest bardzo niekorzystny /2791 własnych na 2965 izb wynajętych/. Zwłaszcza w osiedlach wiejskich stan szkół powszechnych jest w wielu wypadkach ujemny co do obszerności lokalu, oświetlenia, urządzenia klas, zaopatrzenia w wodę, stanu ustępów, boisk i t.d. Szkoły średnie naogół mają lokale odpowiednie.

Zabezpieczenie opieki lekarskiej dla dzieci szkół średnich - dostateczne, zaś co do szkół powszechnych uległo poprawie, jednak pozostaje nadal niedostateczne. Ilość lekarzy szkolnych w szkołach powszechnych wynosiła w 1932/33r. - 42, w 1933/34 - 70, w 1934/35 - 115. Dzieci podanych badaniu w 1934/35r. było 215,015 /ogólna ilość dzieci szkół powszechnych 390.175, a szkół średnich i zawodowych 15.781/.

Brak zabezpieczenia pomocy dentystycznej przedstawia wielką bolączkę higieny szkół powszechnych. Dla zaradzenia temu wskazana jest organizacja ruchomych przychodni dentystycznych przy powiatowych Ośrodkach Zdrowia.

Wychowanie fizyczne młodzieży szkolnej wykazuje planową działalność i stały rozwój.

Stan aptek.

W roku sprawozdawczym ilość aptek na terenie województwa wynosiła 163, drogerij 84. Z ogólnej ilości aptek było: normalnych 102, filjalnych 2, wiejskich 53, Ubezpieczalni Społecznych 3, kolejowych 1, zakładowych 3, fabryk wód gazowych 166, hurtowni aptecznych było 3, nowych koncesyj na apteki wydano 3.

W wyniku kontroli stanu aptek i drogerij, stwierdzono, że w miastach stan ich uległ poprawie, natomiast w

miasteczkach i osadach stan ten jeszcze w wielu wypadkach jest niewystarczający.

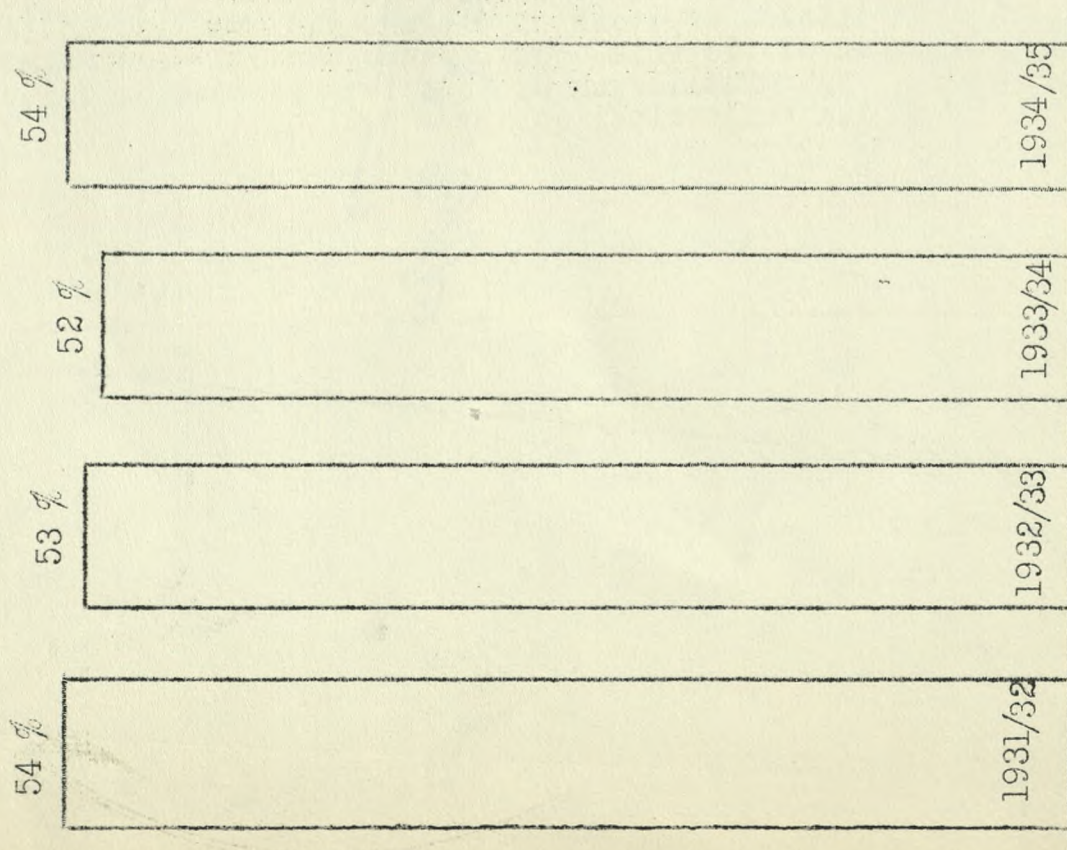
Plan dalszych 1/ Organizacja samorządowej służby zdrowia /lekar-
prac w zakre- szej i położniczej/ w formie rejonów sanitarnych opar-
sie ważniej- tych w systemie istniejących względnie tworzących się
szych zagad- rejonowych Ośrodków Zdrowia, w utrzymywaniu których orga-
nień zdrowia nizacje społeczne wydatnie współdziałają z samorządem po-
publicznego. wiatowym i gminnym.

2/ Akcja, skierowana ku zwalczaniu epidemji i pod-
niesienia stanu sanitarnego osiedli, zwłaszcza miejskich.
Akcja ta, poza pracami asenizacyjnymi, winna objąć też ści-
sły nadzór nad uporządkowaniem pod względem sanitarnym
zakładów wyrobu i handlu artykułami spożywczymi, jak rów-
nież miejsc publicznej sprzedaży tych produktów /targo-
wisk i.t.p./. Równolegle z powyższą akcją będą prowadzo-
ne prace w kierunku polepszenia stanu zaopatrzenia osie-
dli w wodę do picia /studnie/ i tworzenie odpowiednich
łaźni publicznych i kąpielisk otwartych /pływalni/.

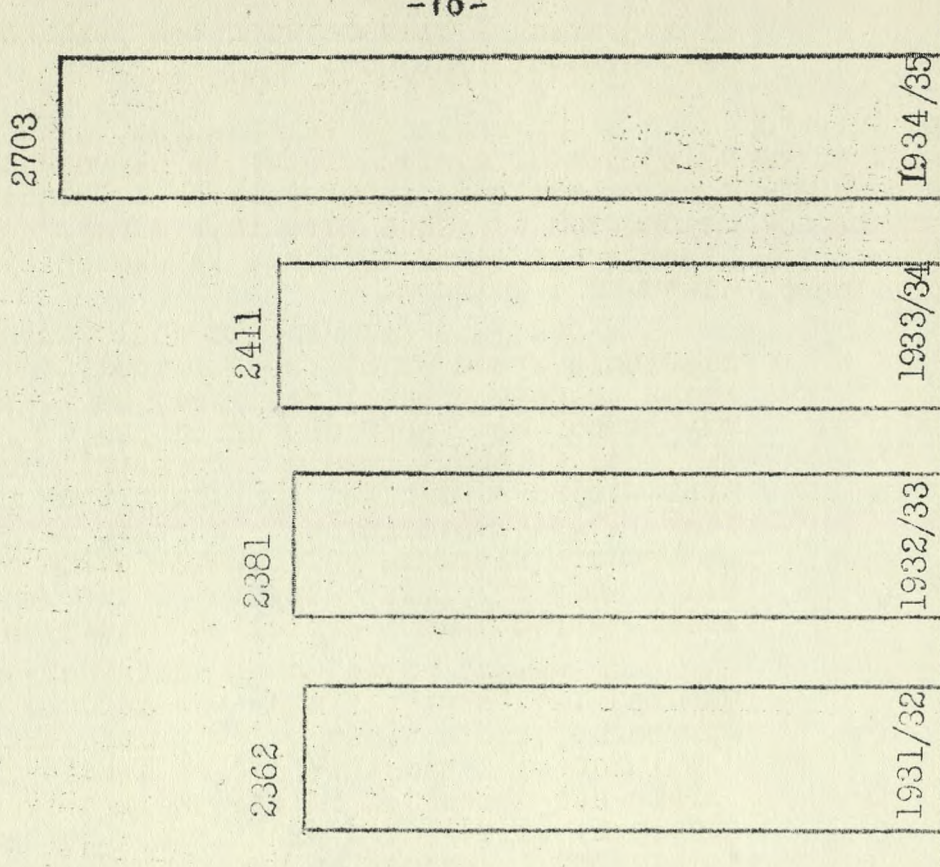
3/ Dalszy rozwój prac instytucyj medycyny zapobie-
gawczej t.j. terytorjalnych Ośrodków Zdrowia i Opieki -
Społecznej, które winny objąć pomoc lekarską i położniczą
dla ludności, zwalczanie chorób zakaźnych i społecznych,
opiekę nad dzieckiem i matką, opiekę lekarską nad dziećmi
szkolnemi, działalność sanitarno - porządkową i propagan-
dę higieny zwłaszcza na terenach wiejskich.

4/ Utrzymanie lecznictwa w szpitalach na odpowied-
nim poziomie i zapewnienie należytego urządzenia i pro-
wadzenia oddziałów szpitalnych specjalnych, a przede wszyst-
kiem oddziałów zakaźnych. Poza tem akcja w kierunku zwięk-
szenia ilości względnie rozszerzenia istniejących od-
działów szpitalnych dla chorych gruźliczych, jak również
współdziałanie w utworzeniu taniego sanatorium dla cho-
rych gruźliczych na terenie województwa, co jest niezbędne
dla racjonalnej walki z gruźlicą.

% zajętych łóżek dziennie w szpitalach
 na terenie województwa lubelskiego
 od 1931 - 1935 r.

Ilość łóżek szpitalnych na terenie
 województwa lubelskiego
 od 1931 - 1935 r.

Ilość ośrodków zdrowia i przychodni społecznych
na terenie Województwa lubelskiego za okres
1930/31- 1934/35

21	przychodnie	23	przychodnie	4	ośrodki zdrowia	10	ośrodki zdrowia	25	ośrodki zdrowia
6372	ilość wywiadów	6284	ilość wywiadów	35	przychodnie	46	przychodnie	80	przychodnie
3808	ilość osób	7357	ilość osób	8187	ilość wywiadów	13043	ilość wywiadów	15626	ilość wywiadów
28749	ilość porad	29394	ilość porad	11286	ilość osób	14166	ilość osób	25302	ilość osób
				36459	ilość porad	52833	ilość porad	65839	ilość porad
1930/31		1931/32		1932/33		1933/34		1934/35	

V. OPIEKA SPOŁECZNA.

W dziedzinie Opieki Społecznej, stosowanej na terenie województwa w trzech jej zasadniczych formach: opieki zamkniętej, otwartej i półotwartej, w okresie sprawozdawczym prace ^{szły} w kierunku usprawnienia prowadzenia zakładów opiekuńczych, a także w kierunku dalszego rozwoju form opieki otwartej i półotwartej, mających za zadanie zaspokojenie potrzeb opiekuńczych szerszych mas ludności.

Opieka zamknięta.

Opieka zakładowa na terenie województwa w roku 1934/35 sprawowana była według stanu na dzień 1.IV.1935 roku przez 68 zakładów, z czego dla dzieci i młodzieży 36 zakładów, dla dorosłych - 32 zakłady.

Poniżej podane zestawienie ilustruje stan zakładów opiekuńczych w/g ich przynależności.

Przeznaczenie zakładu	samorządowe	społeczne	fundacyjne	zakonne	bursy	Razem
dla dzieci	10	16	1	6	3	36
dla dorosłych	8	11	11	2	-	32
Razem :	18	27	12	8	3	68

Stan zakładów opiekuńczych w okresie sprawozdawczym w porównaniu do okresu ubiegłego uległ zmniejszeniu o 4. Mianowicie zlikwidowano 3 bursy szkół zawodowych, oraz 1 zakład samorządowy dla dzieci i młodzieży w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskiego, przyczem dzieci częściowo zostały oddane na opiekę do rodzin własnych lub zastępczych, częściowo zaś umieszczone w zakładach Wojewódzkiego Lubelskiego Związku Międzykomunalnego Opieki Społecznej.

Do liczby istniejących zakładów przybył w roku 1935 w miesiącu lutym 1 zakład opiekuńczy p.n. "Zakład dla Starców" w Opolu, założony przez Konferencję Męską Św. Wincentego á Paulo w Puławach, obliczony na 8 miejsc.

Ilość pensjonariuszy zakładowych w roku 1934/35 według stanu na dzień 1.IV.1935 r. wynosiła 2.749 osób, w czem 903 dorosłych i 1.846 dzieci i młodzieży. Cyfry te w porównaniu do roku ubiegłego wykazują zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży w zakładach, spowodowane przejściem na opiekę otwartą, oraz pewien wzrost pensjonariuszy w zakładach dla starców i kalek. Ogólnie liczba pensjonariuszy zakładowych zmniejszyła się o 146 osób.

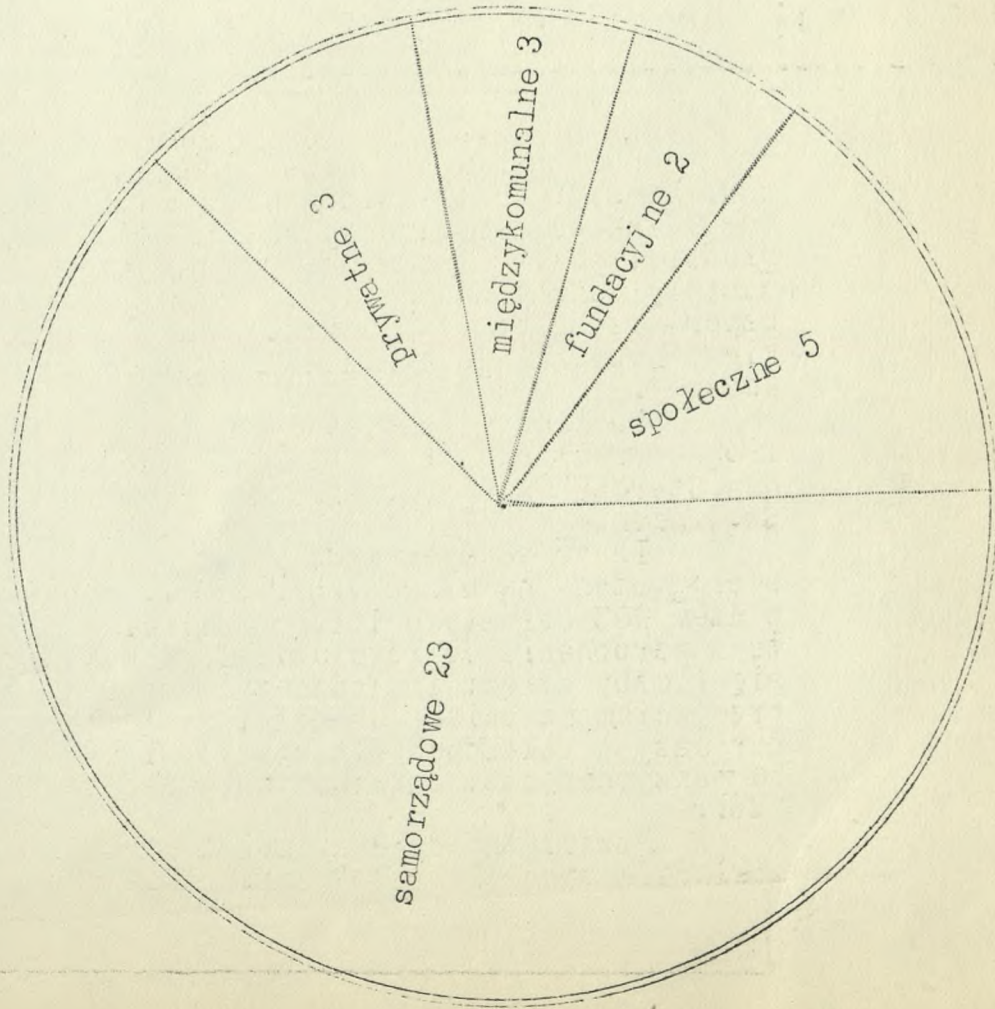
Przeciętny dzienny koszt utrzymania 1 dziecka w zakładzie wynosił 1 zł.29 gr. /w złóbkach - 3 złote/, -

Ilość szpitali w Województwie
Lubelskim

według ich charakteru

w roku 1934/35

razem szpitali: 36

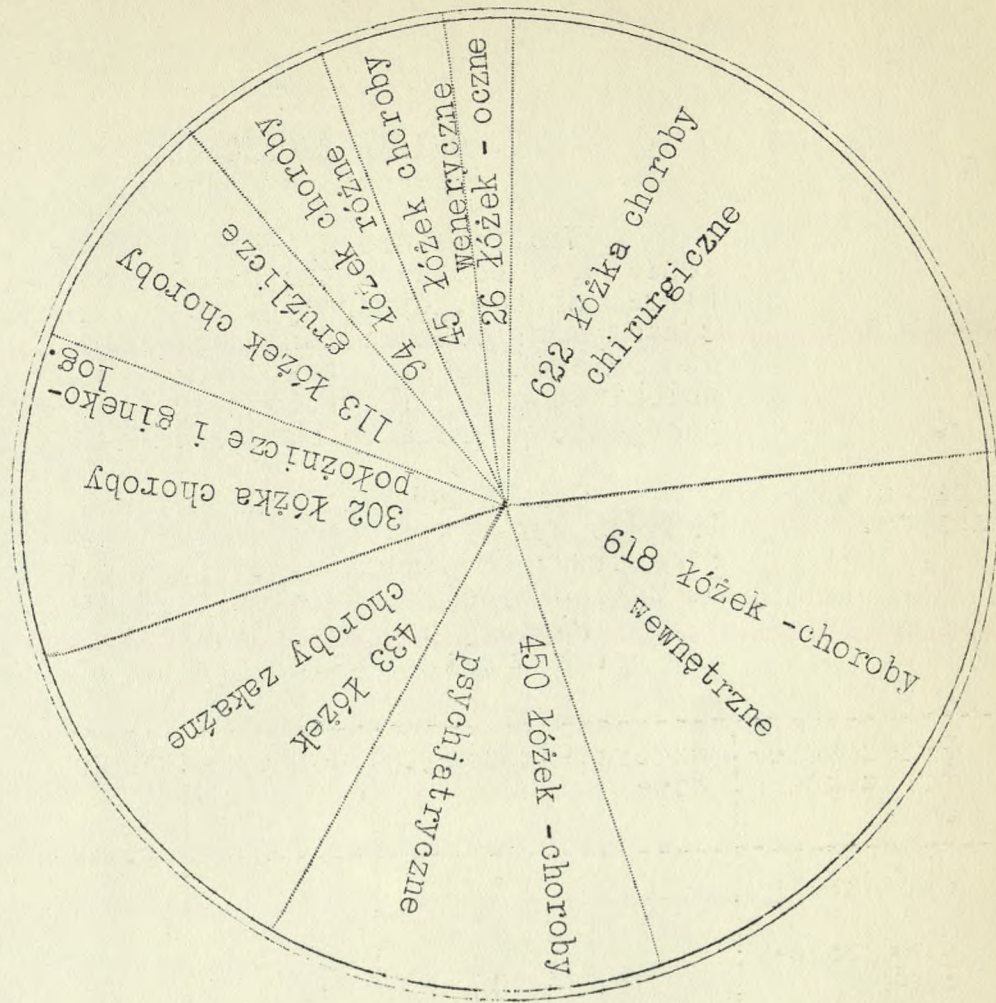

Ilość łóżek szpitalnych
Województwa Lubelskiego

według przeznaczenia dla poszczególnych chorób

w roku 1934/35

razem łóżek: 2703

zaś koszt utrzymania starców i kalek - 92 grosze.

Z pośród ogólnej liczby dzieci w zakładach opiekuńczych na dzień 1.IV.1935 r. pozostawało na utrzymaniu Skarbu Państwa - 124 wychowanków, która to liczba w porównaniu do ubiegłego okresu sprawozdawczego spadła o 11 osób. Ogólny koszt prowadzenia zakładów zamkniętych opiekuńczych na terenie województwa wyniósł kwotę z złotych 1.080.431.-

Prowadzenie zakładów opiekuńczych naogół utrzymuje się na poziomie dostatecznym, przeszkodą jednakże utrudniającą należyte funkcjonowanie zakładów, jest nieregularne wpłacenia przez samorządy kosztów opieki i nieregulowanie kosztów zaległych, powodujące stan znacznego zadłużenia zakładów.-

Pomoc Skarbu Państwa na opiekę zamkniętą wyrażała się w roku sprawozdawczym cyfrą złotych 88.495, z czego wydatkowano na utrzymanie sierot i ogólną pomoc dla zakładów opiekuńczych dla dzieci i młodzieży kwotę złotych 84.582,20, dla dorosłych - kwotę zł.3.912 gr.80.-

Wojewódzki
Związek Mię-
dykomunalny
Opieki Społecz-
nej.

W zakresie dalszego rozwoju i usprawnienia opieki zakładowej Urząd Wojewódzki ściśle współpracował z Wojewódzkim Związkiem Międzykomunalnym Opieki Społecznej, prace którego w okresie sprawozdawczym polegały na: rozszerzeniu i usprawnieniu działalności Domu Pracy Dobrowolnej w Jabłecznej, przez zwiększenie obszaru rolnego gospodarstwa zakładu, oraz utworzenia nowych warsztatów rzemieślniczych; podniesieniu poziomu wychowawczego Zakładu im. Józefa Piłsudskiego w Stoku Lackim, oraz przyjęciu pod swoją opiekę i odpowiedniemu pokierowaniu szeregu dzieci ze zlikwidowanych w międzyczasie mniejszych zakładów opiekuńczych. Obecnie Wojewódzki Związek Międzykomunalny Opieki Społecznej jest w trakcie przejęcia Wojewódzkiego Zakładu Opiekunczego w Turkowicach i Zakładu Opiekunczego w Wirowie.

Opieka społecz-
na otwarta.

Zmniejszenie kontyngentu dzieci na opiekę zamkniętą zwiększyło kadry sierot i półsierot powierzonych opiece rodzinnej, przy równoczesnej pomocy finansowej - samorządów dla tych rodzin i pod kontrolą opiekunów społecznych. Ogółem na tego rodzaju opiece pozostawało na dzień 1 stycznia 1935 r. - 683 dzieci. Koszt utrzymania jednego dziecka na opiece otwartej w gminach wiejskich wynosi od zł. 10 - 20 miesięcznie, w gminach miejskich od 15 - 30 zł. miesięcznie.

Urząd Wojewódzki czuwał nad racjonalnem stosowaniem opieki otwartej, szczególnie zwracał uwagę na konieczność odpowiedniego doboru rodziny zastępczej, tak pod względem zdrowia fizycznego, jak i moralnych kwalifikacyj, oraz na to, ażeby jedynie dzieci normalne i zdrowe tej opiece podlegały. Dzieci anormalne, chore i kaleki, jako też pozostające już czas dłuższy na opiece zakładowej - do tego rodzaju opieki nie kwalifikują się, to też Urząd Wojewódzki podkreślał kilkakrotnie niedopuszczalność doraźnego likwidowania zakładów opiekuńczych.- Dla ścisłego unormowania tej akcji podjęte zostały z a

pośrednictwem wojewódzkiej komisji opieki społecznej prace nad opracowaniem regulaminów i wzorów umów, dotyczących stosowania opieki otwartej.

Ministerstwo Opieki Społecznej współdziałając w rozwoju tej akcji przydzieliło Urzędowi Wojewódzkiemu - kredyt w wysokości zł.10.500.- który częściowo obrócony został na pomoc dla samorządów m.Lublina i Siedlec na prowadzenie tej formy opieki, częściowo zaś na indywidualną pomoc dla najuboższych rodzin, opiekujących się dziećmi i na prowadzenie instytucyj pogotowia opiekuńczego dla młodzieży męskiej i żeńskiej w Lublinie.

Opieka półotwarta i inne rodzaje akcji opiekuńczej.

Opieka półotwarta w okresie sprawozdawczym obejmowała szereg punktów świetlicowych, prowadzących dożywianie dzieci, oraz w stosunku do niemowląt i dzieci - grupowała się w 24 stacjach opieki nad matką i dzieckiem, organizowanych przy Ośrodkach Zdrowia. Ogólna ilość porad w stacjach opieki wynosiła w 1934/35 roku - 18.390.

Jako ważne posunięcia w rozwoju opieki półotwartej w odniesieniu do dzieci włączających się i zebrzących należy podkreślić utworzenie na terenie miasta Lublina przez Patronat nad Młodzieżą Anormalną świetlicy dla dzieci ulicy i zorganizowanie przy niej, przy pomocy fundusów państwowych Internatu na 10 miejsc. W odniesieniu do młodzieży opieka półotwarta znalazła częściowe rozwiązanie w utworzeniu " Domu Noclegowego " dla chłopców, prowadzonego przez Organizację Młodzieży Pracującej Oddział w Lublinie, oraz powierzenie Zrzeszeniu Wojewódzkiemu Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet organizacji takiego pogotowia opiekuńczego dla dziewcząt w Lublinie.

W prowadzeniu akcji kolonii letnich - Urząd Wojewódzki współdziałał z Wojewódzką Komisją do Spraw Kolonii Letnich i Wojewódzkim Komitetem Funduszu Pracy. Ogółem akcję kolonijną prowadziło w roku sprawozdawczym 25 instytucyj. Akcja objęła 5.129 dzieci. Koszt ogólny prowadzenia akcji kolonijnej wyniósł kwotę złotych 159.110 gr. 11. W sumie tej mieści się pomoc Skarbu Państwa w kwocie zł.16.000 i pomoc Funduszu Pracy w gotówce i naturaljach zł.6.500. Załączone tablice ilustrują rozwój akcji kolonii letnich w ciągu ostatnich lat.

Akcja dożywiania dzieci była prowadzona w okresie sprawozdawczym na dużą skalę przy wydatnej pomocy Skarbu Państwa i Wojewódzkiego Komitetu Funduszu Pracy, szczególnie w naturaljach.

Z kredytów Ministerstwa Opieki Społecznej subdygowanych było 9 instytucyj, przyczem najwydatniejszą - pomoc otrzymała Główna Opieka Szkolna m.Lublina, dożywijająca przeciętnie 4.000 dzieci szkolnych. Ogółem wydatkowano na cele dożywiania z kredytów państwowych kwotę zł. 30.000.-

Okres sprawozdawczy zaznaczył się dalszym rozwojem akcji ogrodów działkowych. Akcje te objęły tereny m. Lublina i Siedlec, oraz powiaty bialski, hrubieszowski, węgrowski i zamojski. Akcja na terenie powiatów nosiła charakter pomocy gospodarczej w postaci przydziału ziemi najuboższemu pod " zagonki ". Łącznie akcja ogródków i zagonków prowadzona była na około 75 ha gruntu, przy i-

łości 1.541 działek.

W wypadkach klask żywiołowych /pożary/ okazana pomoc państwowa mieściła się w kwocie zł. 7.200 dla terenów powiatu biłgorajskiego, garwolińskiego, hrubieszowskiego i zamojskiego.

Na zapomogi indywidualne doradne, oraz zapomogi stałe każdomiesięczne dla osób posiadających ku temu specjalne uprawnienia Urząd Wojewódzki wydatkował:

- a/ dla starców i niezdolnych do pracy, inwalidów cywilnych, emigrantów, politycznie zasłużonych, bez prawa do zaopatrzenia i t.p. kwotę zł. 8.438 gr.20.,
- b/ dla weteranów powstań narodowych i rodzin po nich pozostałych kwotę zł. 4.600.,
- c/ dla b.więźniów politycznych i osób poszkodowanych wskutek wypadków politycznych kwotę zł. 4.810.,
- d/ dla więźniów po odbyciu kary za pośrednictwem Patronatów Więziennych kwotę zł. 2.950.

Wojewódzka Komisja Opieki Społecznej odbyła w okresie sprawozdawczym 3 posiedzenia, przyczem opracowała szereg wniosków z zakresu koordynacji prac instytucji opiekuńczych, unormowania spraw opieki otwartej, zwalczania żebractwa i włóczęgostwa wśród nieletnich i dorosłych i usprawnienia działalności powiatowych, miejskich i gminnych komisji opieki społecznej i opiekunów społecznych.

W marcu 1935 r. w związku z tem Wojewódzka Komisja Opieki Społecznej zorganizowała i przeprowadziła dwudniowy kurs dla opiekunów społecznych, który zgromadził 50 słuchaczy z terenu całego województwa.

Urząd Wojewódzki współdziałał ściśle z działalnością Komisji, wydając szereg zarządzeń ogólnych, dotyczących usprawnienia działalności Komisji Opieki Społecznej i opiekunów społecznych w terenie.

Ogółem w okresie sprawozdawczym ilość czynnych powiatowych komisji opieki społecznej wyraża się cyfrą 17, gminnych - 261. Do pełnienia obowiązków opiekunów społecznych powołanych było - 1.214 osób.

Sprawy Pośrednictwa Pracy i Walki z Bezrobociem.

Czynności Urzędu Wojewódzkiego w zakresie pośrednictwa pracy i walki z bezrobociem obejmowały:

1/ współdziałanie z b. Funduszem Bezrobocia w akcji zatrudniania bezrobotnych, oraz z Wojewódzkim Komitetem i Biurem Funduszu Pracy w zakresie niesienia pomocy bezrobotnym i zatrudnianiu ich. Z powodu przyłączenia w dniu 1.IV.1935r. Funduszu Bezrobocia do Funduszu Pracy cała akcja w zakresie rejestracji bezrobotnych, zatrudniania ich na robotach publicznych i t.p. została przejęta przez Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy w Lublinie.

2/ czynności w zakresie społecznego pośrednictwa pracy, prowadzonego przez organizacje zawodowe, polegały na nadzorowaniu i instruwaniu 7 społecznych biur pośrednictwa pracy, czynnych w 5 powiatach Województwa Lubelskiego.

3/ finansowanie robót publicznych, organizowanych celem zatrudnienia bezrobotnych, oraz nadzorowania nad sposobem wydatkowania przydzielonych funduszy.

Największy stan bezrobocia w okresie sprawozdaw-

czym był notowany na terenie m. Lublina, a następnie w Siedlcach i Chełmie, to też przy uruchamianiu robót publicznych przedewszystkiem były brane pod uwagę wspomniane miejscowości. Roboty publiczne prowadzone były od miesiąca kwietnia do miesiąca grudnia 1934 roku, zaś akcja pomocy doraźnej / żywnościowej / od miesiąca grudnia 1934 roku do miesiąca marca 1935 włącznie.

Na finansowanie robót publicznych Urząd Wojewódzki otrzymał pomoc finansową z Ministerstwa Opieki Społecznej w kwocie zł. 144.000, ponieważ zaś pozostałość na 1.IV.1934 r. wynosiła zł. 109.850, przeto ogólna pomoc Skarbu Państwa na ten cel wyniosła zł. 253.850.-

Ilość robotodniówek z kredytów Ministerstwa Opieki Społecznej przy przyjęciu pod uwagę przeciętnego dziennego zarobku robotnika niewykwalifikowanego na zł. 2,45 - wyniosła 103.271.

Poniżej przedstawione sprawozdanie działalności Wojewódzkiego Komitetu Funduszu Pracy i załączone wykresy dają obraz prac przeprowadzonych przez ten Komitet w zakresie zwalczania bezrobocia i jego skutków.

Działalność Wojewódzkiego Komitetu Fun- duszu Pracy.

Gospodarka Komitetu Funduszu Pracy w okresie . . . sprawozdawczym była oparta głównie na dopływie środków z Dyrekcji Funduszu Pracy. Zauważyć się dało w tym okresie znaczne zmniejszenie dopływu środków ze źródeł społecznych, co znajduje swe uzasadnienie w równoczesnem gromadzeniu środków na rzecz powodziarni oraz poniekąd w zubożeniu społeczeństwa w stosunku do potrzeb pomocy bezrobotnym.

Wojewódzki Komitet Funduszu Pracy specjalną troską i pieczą otaczał dział pracy związany z zatrudnieniem bezrobotnych. Wojewódzki Komitet Funduszu Pracy w granicach rozporządzalnych środków nie tylko inicjował sam różnego rodzaju inwestycyjne roboty w celu zwiększenia stanu zatrudnienia, lecz współdziałał wszędzie tam gdzie widział, że poprzez inwestycje powstają nowe ogniska zatrudnienia, względnie tworzą się nowe możliwości podniesienia konsumpcji masowej.

Wysiłki Władz i Komitetu ześrodkowane zostały głównie na robotach drogowych i meljoracyjnych, dających duży efekt społeczny.

W roku 1934/35 w sezonie licząc od 1.IV.1934 do 1.XII.1934 roku przeciętna liczba robotników zatrudnionych na robotach finansowanych wahała się od 3200 do 3500 ludzi dziennie, przyczem przeciętny zarobek robotnika wynosił około 3 zł. dziennie.

W roku sprawozdawczym Dyrekcja Funduszu Pracy - przyznała na roboty w województwie lubelskiem ogółem zł. 2.165.000.

W tem na roboty drogowe państwowe . . .	zł. 1.057.000
meljoracyjne	" 500.000
samorządowe	" 303.000
na budownictwo szkół	" 123.000
na różne drobne roboty o charakterze społecznym /jak pływalnie, biska i t.p./	" 182.000

Do tej sumy doliczyć pozatem trzeba środki, jakimi Komitet Funduszu Pracy finansował poszczególne roboty w sumie zł.390.392 gr.21. Środki te pozwoliły przeprowadzić na terenie województwa lubelskiego bardzo poważne inwestycje w dziale budowy i naprawy dróg, melioracji rzek i wykonania szeregu robót inwestycyjnych - w miastach.

Pozatem oprócz środków w gotówce, wydatkowanych na roboty, w okresie sprawozdawczym wykorzystano świadczenia za zaległe podatki na sumę zł.528.814 gr.19 / wykres 4 /.

Stopniowa likwidacja robót sezonowych stworzyła z początkiem miesiąca grudnia konieczność okazania na okres przejściowy pomocy doraźnej dla pozbawionych pracy. Pomoc ta nosiła nieco inny charakter niż w latach poprzednich. Mianowicie Komitet Funduszu Pracy odstąpił zupełnie od stosowanych dotąd metod przydzielania pomocy doraźnej w naturze i żądania od korzystających z pomocy odpracowania przydzielonych świadczeń. Komitet uruchomił natomiast w porozumieniu z kierownictwami robót szereg prac zimowych, do których kierował robotników do pracy. Płaca na tych robotach pod postacią zapomóg była zróżniczkowana w zależności od stanu rodzinnego robotnika. Partjerobotników od 500 do 700 osób były zmieniane tygodniowo. - Partji takich było 5. Zatem przy tym systemie pomocy robotnik korzystał z pomocy co 5 tygodni.

Korzystało z pomocy tego rodzaju na terenie województwa lubelskiego w okresie największego napięcia bezrobocia około 4.200 rodzin. Przeprowadzona w ten sposób akcja pomocy doraźnej dała następujące wyniki:

1/ Przedewszystkiem odsunięto od pomocy doraźnej wszystkie jednostki, które pomocy nie potrzebowały, jak również jednostki, kwalifikujące się do opieki społecznej, rejestrujące się w Biurze Pośrednictwa Pracy w nadziei uzyskania pomocy materialnej / wykres 1 /.

2/ Fundusze uzyskane na pomoc doraźną zostały zupełnie celowo zużyte, albowiem wartość wykonanej pracy pokrywa się niemal zupełnie z wydatkami na pomoc / wykres 2 /.

3/ Przy systemie zapracowywania pomocy w roku sprawozdawczym wypadło, że wydajność pracy w zimie w stosunku do lat ubiegłych poprawiła się niemal o 40 % / wykres 3 /.

Prócz akcji zatrudnienia i doraźnej pomocy Komitet prowadził w okresie sprawozdawczym akcję kulturalno - oświatową dla robotników przedewszystkiem w świetlicach na robotach zimowych, a następnie w świetlicach organizacji społecznych, w gronie których była dość pokaźna liczba członków bezrobotnych. Akcja ta polegała na dostarczaniu robotnikom codziennej i periodycznej prasy, książek oraz urządzaniu odczytów i pogadanek.

Okres sprawozdawczy zamyka drugi rok istnienia Funduszu Pracy. Okres dwuletniej pracy Wojewódzkiego Komitetu Funduszu Pracy można nazwać na terenie województwa okresem produkcyjnej pracy w zakresie walki z bezrobociem i jego skutkami. W tym stosunkowo krótkim czasie Komitet

Funduszu Pracy potrafił złączyć w jedną całość nie tylko zagadnienia socjalne, społeczne lecz i gospodarcze, zmienił psychiczne nastawienie robotnika przez udzielanie wyłącznie produkcyjnej pomocy ze środków publicznych oraz w wielu wypadkach pobudzić inicjatywę pozostających bez pracy w kierunku gospodarczego usamodzielniania się przez uruchamianie drobnych warsztatów pracy, albo też występowanie w roli przedsiębiorców przy różnego rodzaju robotach.

Sprawy inwalidów wojennych i wojskowych.

Stan ogólny inwalidów na terenie województwa lubelskiego wynosił w dniu 31 marca 1935 r. 5.480 osób, co w porównaniu ze stanem z dnia 31 marca 1934 r. stanowi zmniejszenie się ilości inwalidów o 193 osoby. Zmniejszenie się stanu inwalidów nastąpiło bądź to wskutek śmierci inwalidów, zmiany miejsca zamieszkania, bądź też wskutek odjęcia praw inwalidzkich w związku z przeprowadzoną jednorazową rewizją akt inwalidzkich.

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano i poddano badaniu lekarskiemu na terenie województwa 113 osób, - z których 55 uznano za inwalidów - 876 osób poddano ponownemu badaniu lekarskiemu przez inwalidzkie komisje rewizyjne - lekarskie, bądź to na skutek wygaśnięcia ważności poprzednich czasowych przeczeń lekarskich, bądź też z powodu zgłoszonego przez inwalidów pogorszenia zdrowia.

Ponadto 42 osobom odmówiono prawa rejestracji ich roszczeń do zaopatrzenia inwalidzkiego z powodu spóźnionego zgłoszenia tych roszczeń.

W zakresie opieki społecznej nad inwalidami i osobami po nich pozostałymi wydatkowano na pomoce doraźne sumę zł. 16.947 gr.50 i zł.270 - na szkolenie jednego inwalidy. Pomoce doraźne udzielane były w pierwszym rzędzie inwalidom i wdowom, którym prawo do zaopatrzenia pieniężnego uległo zawieszeniu na podstawie ustawy z dnia 17.III 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim.

Na uruchomienie warsztatów pracy skapitalizowano rentę inwalidzką czterem inwalidom na ogólną kwotę złotych 7.670 gr.80.

W związku z przeprowadzaną przez Ministerstwo Opieki Społecznej kontrolą akt inwalidzkich 209 inwalidom został zakwestjonowany związek przyczynowy pomiędzy ich uszkodzeniem zdrowia a służbą wojskową, w wyniku czego w drodze ponownej rewizji lekarskiej 56 inwalidom odmówiono praw inwalidzkich.

Inwalidzka Komisja Odwoławcza w okresie sprawozdawczym rozpatrzyła 327 odwołań w sprawach inwalidzkich, z których 141 - uwzględniła bądź uznając związek przyczynowy uszkodzenie zdrowia ze służbą wojskową, bądź też podwyższając utratę zdolności zarobkowej.

Ubezpieczenia społeczne.

W roku sprawozdawczym wpłynęło ogółem 1270 odwołań, z tego: od orzeczeń Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków 569, od orzeczeń Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych - 415 i od orzeczeń Ubezpieczalni Społecznych - 286.

W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym ogólny wpływ odwołań kształtuje się mniej więcej w tym samym stopniu, co w roku ubiegłym.

Spadek odwołań od orzeczeń Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych należy tłumaczyć zmianą przepisów o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, obostrzającą warunki konieczne do nabycia uprawnień do poszczególnych świadczeń, skutkiem czego zmniejszyła się znacznie liczba uprawnionych, a tem samem i zgłaszających roszczenia o te świadczenia.

Plan dalszej działalności w zakresie opieki społecznej.

Plan dalszej działalności Urzędu Wojewódzkiego z zakresu opieki społecznej obejmuje:

1/ przeprowadzenie racjonalnej segregacji dzieci w zakładach opiekuńczych przy pomocy Wojewódzkiego Związku Międzykomunalnego Opieki Społecznej, po objęciu przez ten związek Zakładu Wychowawczego w Turkowicach i otworzeniu Zakładu w Wirowie pow. sokołowskiego,

2/ ujęcie w ramy organizacyjne, przy współudziale opiekunów społecznych, akcji opieki otwartej nad sierotami i półsierotami,

3/ rozszerzenie sieci zakładów opieki półotwartej, stacji opieki nad matką i dzieckiem, świetlic, przedszkoli, pogotowi opiekuńczych i t.p.

4/ rozszerzenie pracy warsztatowej w Domu Pracy Dobrowolnej w Jabłecznej, prowadzonym przez Wojewódzki Związek Międzykomunalny Opieki Społecznej,

5/ akcje w kierunku dalszego rozwoju ogrodów działkowych przez przydzielenie dla terenu województwa wykwalifikowanego inspektora,

6/ podniesienie poziomu prac powiatowych i gminnych komisji opieki społecznej i opiekunów społecznych przez organizowanie odpowiednich kursów i zjazdów w terenie,

7/ organizację planowej opieki społecznej na terenach wiejskich, szczególnie w dziale opieki nad dzieckiem i matką ciężarną,

8/ podniesienie i usprawnienie działalności fundacji o charakterze opiekuńczym, z dążeniem do komasacji małych fundacji o pokrewnych celach,

9/ współdziałanie w organizacji opieki społecznej nad bezrobotnymi i ich rodzinami.

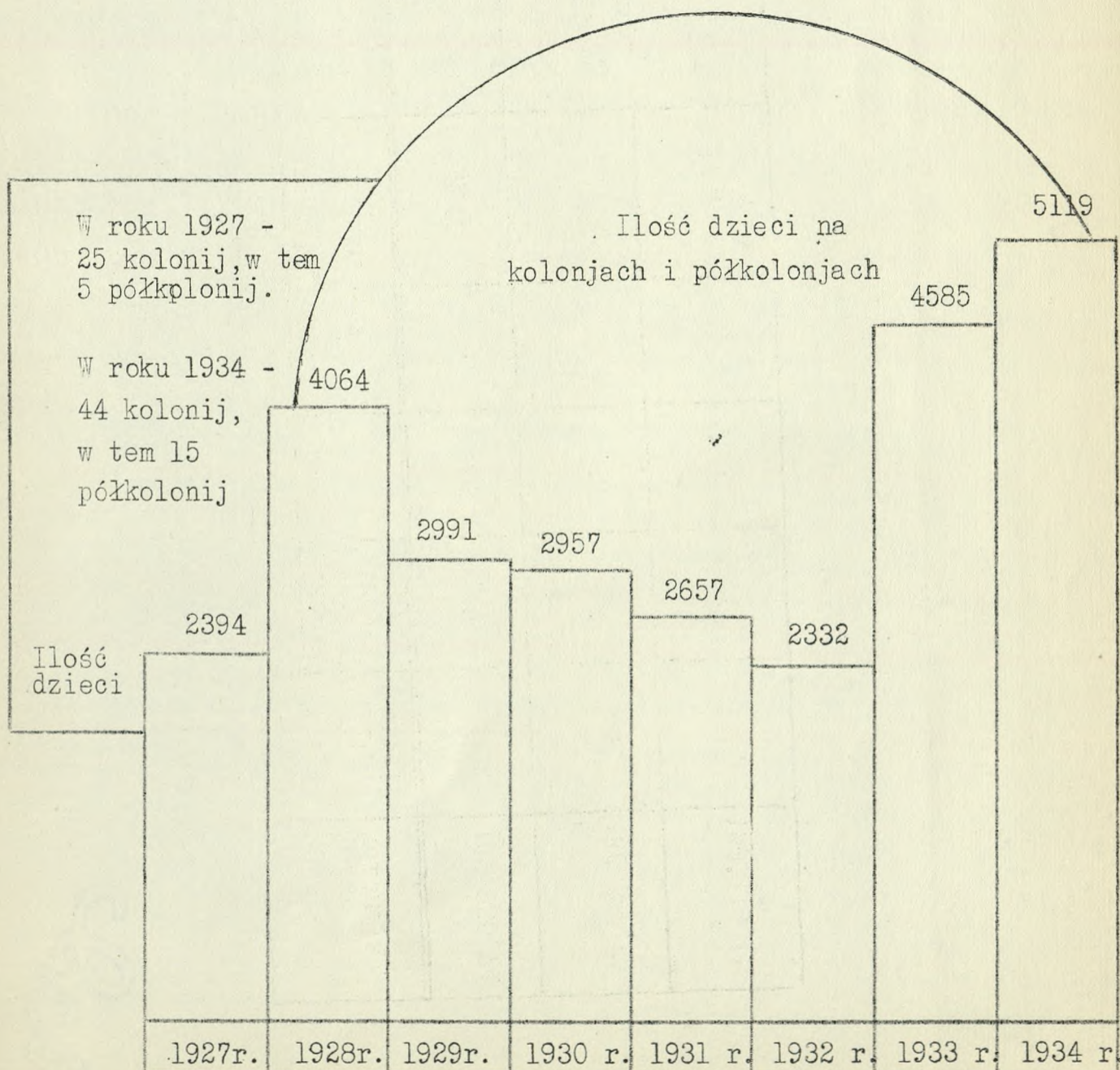
Zestawienie rozwoju akcji kolonji i półkolonji letnich
za lata 1932 - 1934

Rok	Ilość orga- nizacji urzą- dzających kolonje	K o l o n j e			P ó ł k o l o n j e			Razem dzieci objętych akcją kolonji	Ogólny koszt akcji kolonijnej
		Ilość punktów kolonij	Ilość dzieci	Przeciętny koszt utrzymania	Ilość punktów półkol.	Ilość dzieci	Przecięt- ny koszt utrzy- mania		
1932	15	37	1823	2.10	3	509	0,37	2332	137.835,74
1933	24	43	2310	1.89	15	2275	0,44	4585	166.386,07
1934	25	44	2543	1.58	15	2576	0,35	5119	159.110,11

Rozwój akcji kolonji i półkolonji

letnich

za lata 1927- 1934

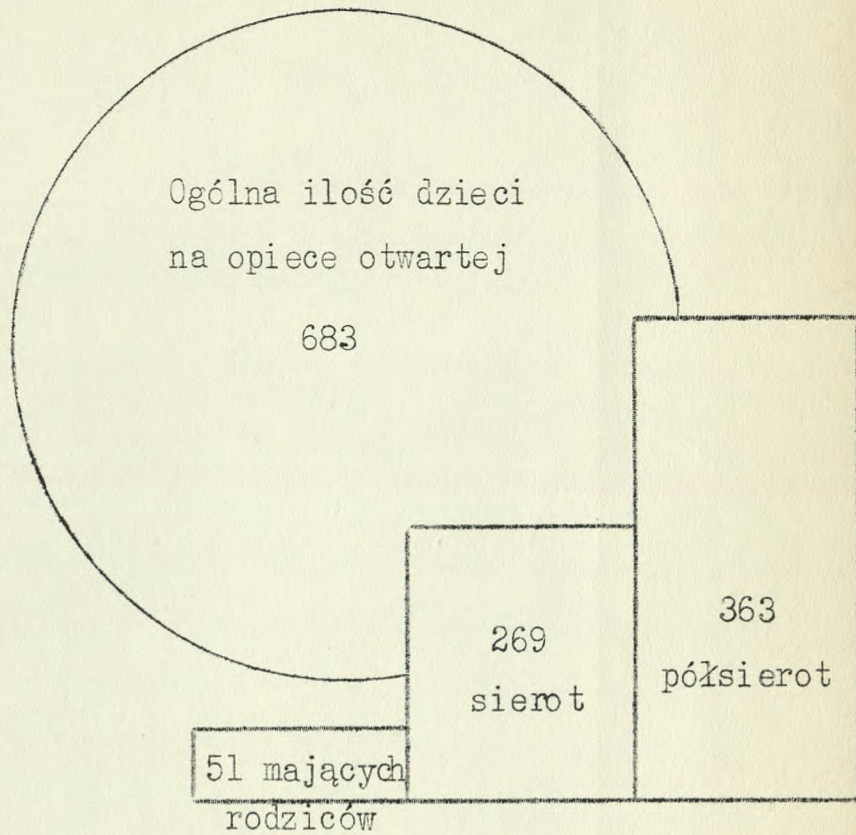

Opieka Otwarta

-28-

nad dziećmi

rok 1935

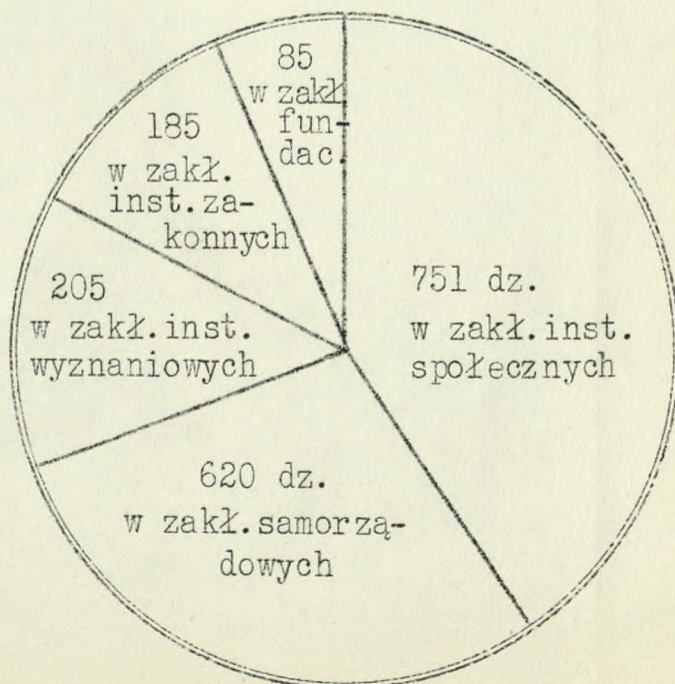

Opieka Zamknięta

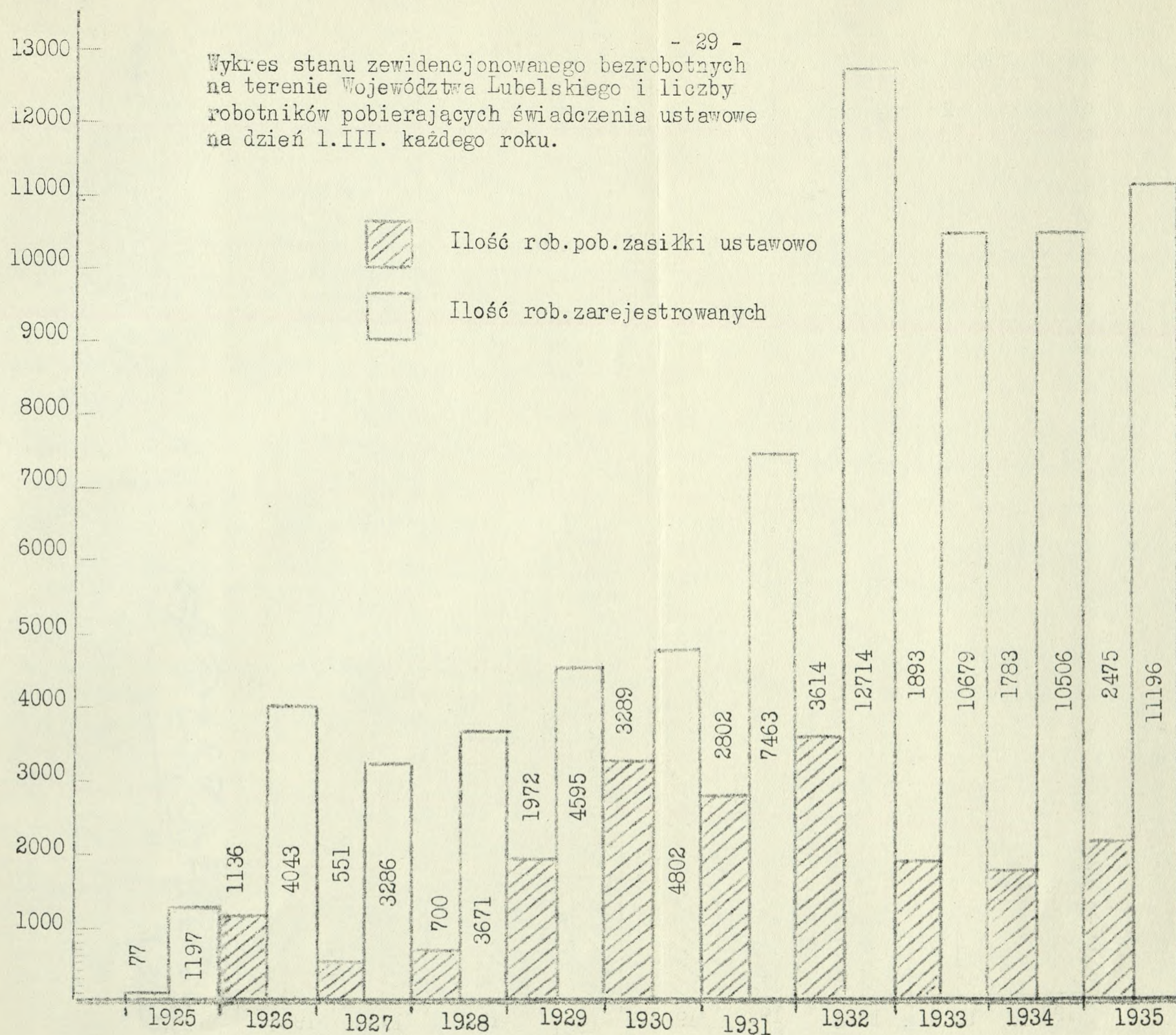
nad dziećmi

Rozmieszczenie ilościowe dzieci w zakładach opiek.

rok 1935

Wykres stanu zewidencjonowanego bezrobotnych
na terenie Województwa Lubelskiego i liczby
robotników pobierających świadczenia ustawowe
na dzień 1.III. każdego roku.

Wykres porównawczy danych w zakresie pomocy doraźnej dla robotników nieobjętych świadczeniami ustawowymi

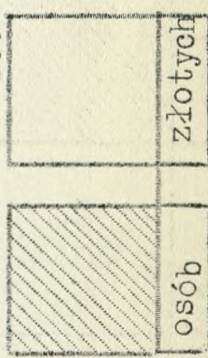
814648,08zł.

464054,63zł.

225000 zł.

skala

10000 100000

25032 os.

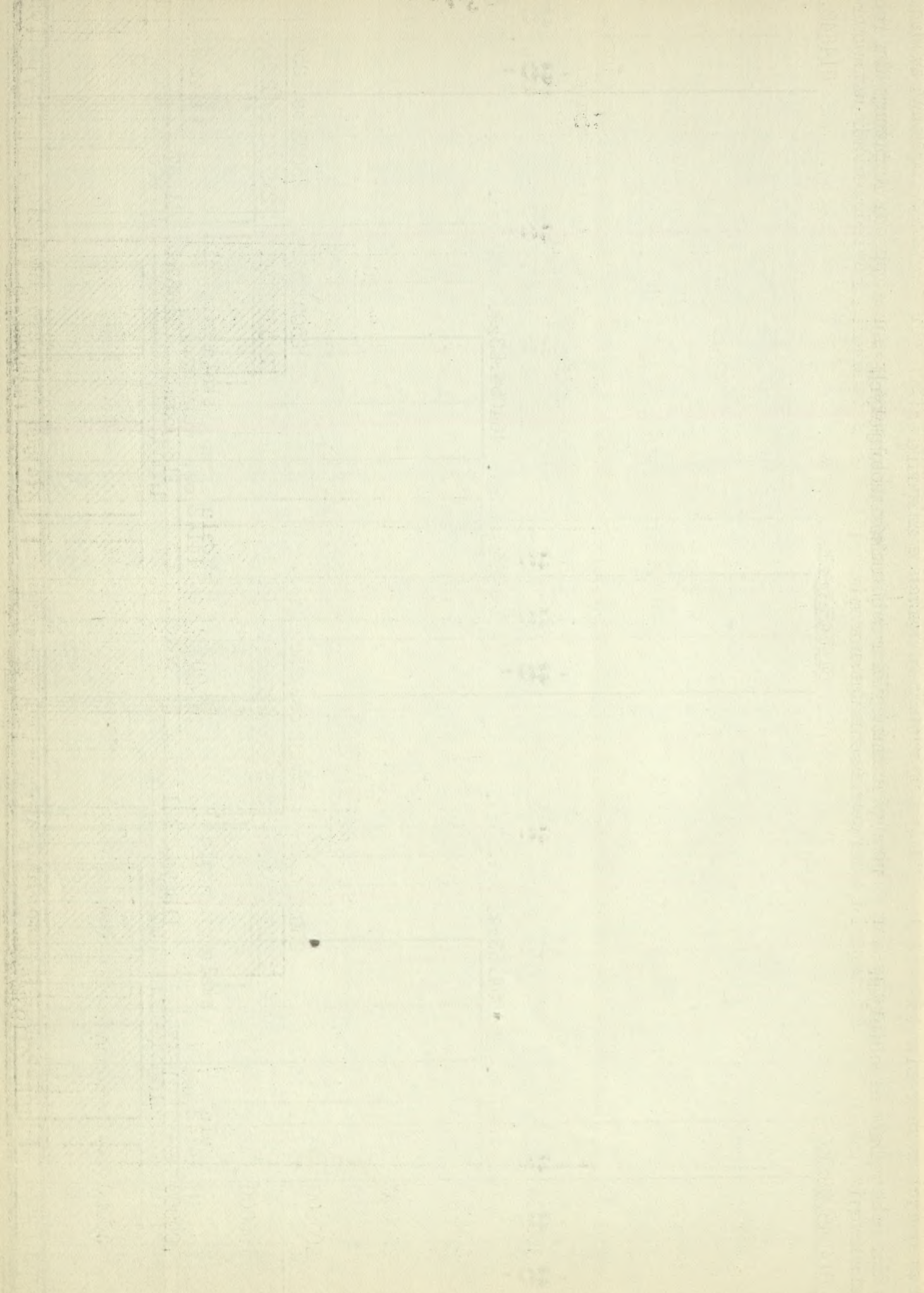
14142 os.

11867os.

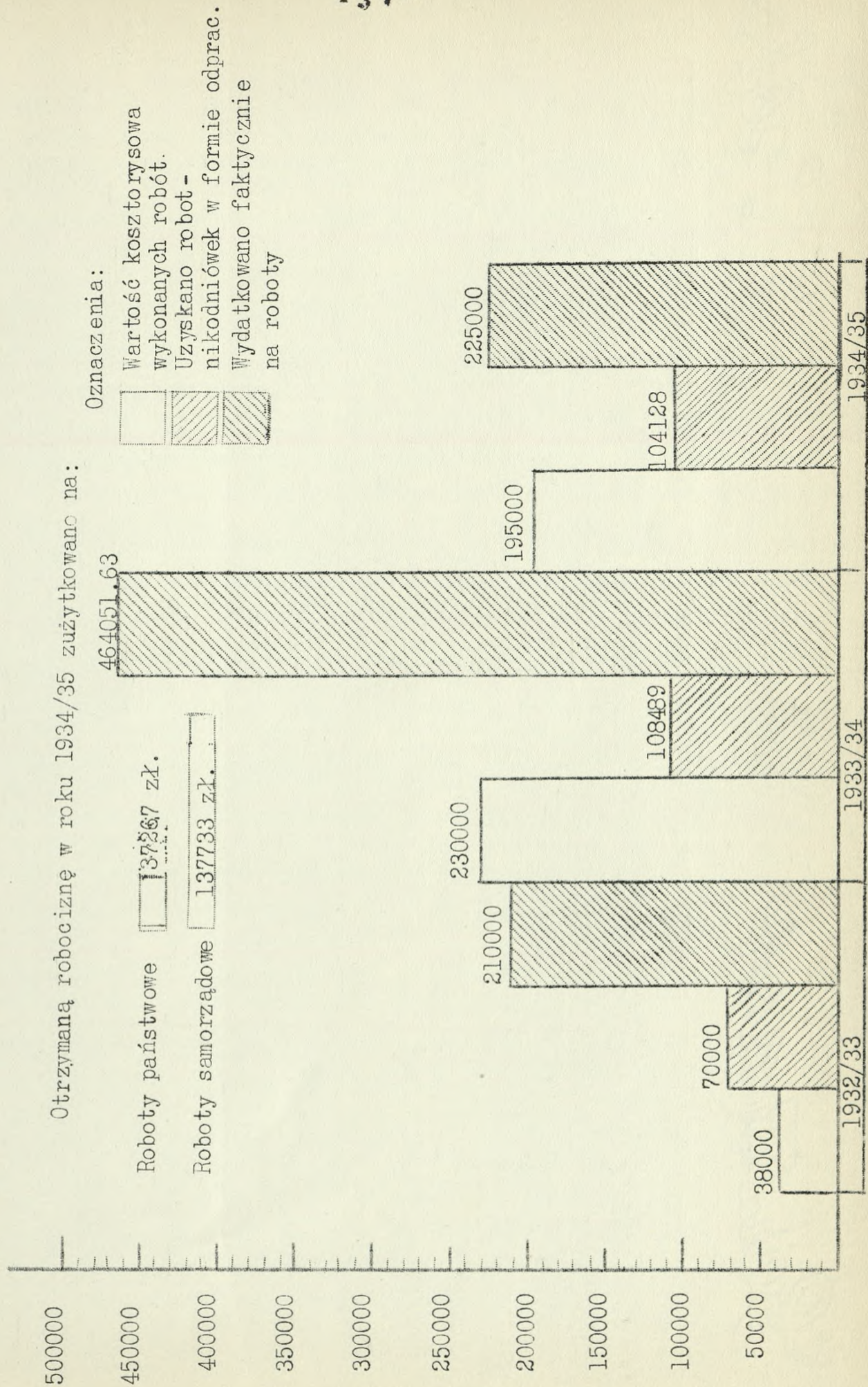
1932/33

1933/34

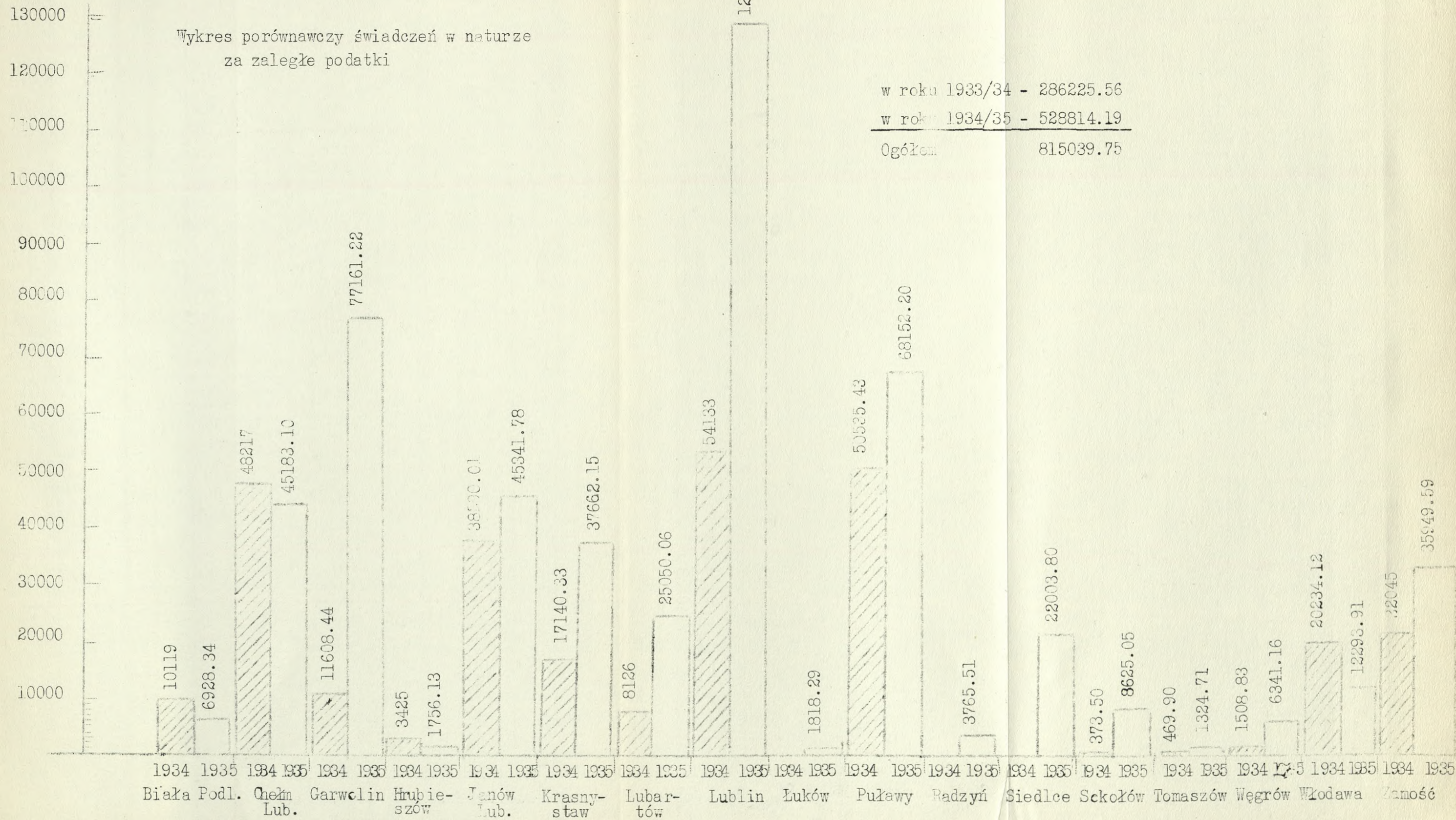
1934/35

Wykres porównawczy rezultatów produkcyjnej pomocy
doraźnej i wydajności pomocy w latach od 1932 do 1.IV.1935 r.

Wykres porównawczy świadczeń w naturze
za zaległe podatki

VI. GOSPODARKA DROGOWO - BUDOWLANA.

Gospodarkę Drogowo - Budowlaną w okresie budżetowym 1934/35 cechowało wzmożone tempo prac, szczególnie w dziedzinie drogowej.

Gospodarka ta w poszczególnych działach przedstawia się w sposób następujący:

D z i a ł d r o g o w y

Dażność do poprawy dróg i mostów, ujawniająca się w zwiększaniu corocznie wydatkowanych na ten cel kwot, wydatniała się bardzo dobitnie w okresie sprawozdawczym.

W okresie tym wydatkowano na drogi i mosty państwowe 3.739.383 zł., co wobec wydanych w r. budżetowym 1933/34 2.553.639 zł. stanowi wzrost kredytów o 46,5 %. Ponadto wydatkowano jeszcze 118.985 zł. z kredytów na roboty przewidziane do wykonania w okr. budż. 1935/36, z czego przeważną część na materiały kamienne.

Przedewszystkiem zwiększeniu uległy wydatki na konserwację dróg i mostów państwowych. Przy zmniejszeniu wydatków na służbę drogową wzrosły znacznie inne wydatki, a to na pogrubienie jezdni o 406 %, na drobną naprawę o 354 %.

Ogółem wykonano pogrubienia jezdni na długości 115 km., oraz przebudowano na nawierzchnię ulepszoną około 30 km. dróg bitych przez zabrukowanie półkostką włącznie klinkierem dotychczasowej jezdni tłuczniowej.

Znacznej poprawie uległ też stan zadrzewienia dróg państwowych: podczas gdy w r. budż. 1933/34 zasadzono - na drogach 4300 drzew, to w r. 1934/35 ilość ta została ponad pięciokrotnie zwiększona osiągając cyfrę 23.844 szt. zasadzonych drzew.

Całkowity wydatek na konserwację dróg i mostów państwowych wyniósł 3.294.107 zł., czyli na 1 km. dróg państwowych o twardej nawierzchni wydatkowano w okresie sprawozdawczym 1950 złotych.

W dziedzinie budowy dróg wykonano 3.63 km nawierzchni klinkierowej drogi państwowej Zamość - Hrubieszów, przyczem wydatkowano jedynie 80.000 zł., gdyż klinkier został dostarczony w poprzednim okresie budżetowym.

Na budowę mostów na drogach państwowych wydatkowano ogółem 286.244 zł. Między innymi wykonano budowę mostu żelbetowego łukowego o rozpiętości 30 m na rzece Wildze pod Garwolinem, oraz ukończono dojazdy i nawierzchnię mostu w Puławach.

Znacznemu powiększeniu uległy też wydatki na budowę i utrzymanie dróg samorządowych. Na konserwację dróg i mostów samorządowych wydano w okresie sprawozdawczym 1.301.199 zł. czyli około 33 % więcej, jak w r. 1933/34.

Na budowę dróg samorządowych wydano 3.433.640 zł. co wobec wydanych w r. 1933/34 2.137.610 zł. stanowi wzrost wydatków o 61 %. Wzrostowi wydatków odpowiada też równo-

ległe wzrost ilości wybudowanych dróg. W okresie budżetowym 1934/35 wybudowano 155,51 km dróg, a więc o 64 km więcej, jak w ubiegłym okresie budżetowym.

Znaczną część w wydatkowanych kwotach stanowiła wartość świadczeń w naturze, przymusowych i za zaległe podatki.

Ogólne wydatki w dziale gospodarki drogowej nadrogach - państwowych i samorządowych wyniosły w okresie sprawozdawczym sumę 8.764.789 zł. W kwocie tej mieści się wartość świadczeń za zaległe podatki państwowe w wysokości 914.024 zł., za zaległe podatki samorządowe 185.192 zł. - oraz szarwark 1.737.711 zł. -

W okresie sprawozdawczym czynne były klinkiernie państwowe w Izbicy, Budach i Białopolu, które łącznie wyprodukowały 9.997.250 sztuk klinkieru prócz produktów ubocznych o łącznej wartości około 1.500.000 zł. - Klinkier dostarczony był przedewszystkiem na drogi państwowe, częściowo korzystały z klinkieru także i samorządy powiatowe.

Roboty, przewidywane w dziale drogowym na najbliższą przyszłość, obejmują przebudowę nawierzchni dróg bitych państwowych na nawierzchnie ulepszone, klinkierowe - względnie z półkostki bazaltowej i wyrobionej z kamienia narzutowego. W szczególności odcinki tłuczniowe drogi państwowej Warszawa - Lwów, w powiecie garwolińskim i puławskim i częściowo lubelskim wybrukowane zostaną półkostką, pozostałe klinkierem. Ponadto przewidywane jest roczne pogrubienie nawierzchni dróg bitych na długości 220 km. prócz normalnej naprawy reszty odcinków.

Na pokrycie zapotrzebowania klinkieru dla konserwacji i przebudowy przewiduje się stały ruch klinkieru państwowych dla osiągnięcia produkcji około 10.000.000 sztuk rocznie.

Wyrób półkostki z kamienia bazaltowego i narzutowego wykonywany będzie, jak dotychczas, bezrobotnymi, - w znacznej mierze w miesiącach zimowych.

Wpływy na
Państwowy
Fundusz
Drogowy.

Okres sprawozdawczy 1934/35 zaznaczył się większą sprężystością w organizacji wymiaru i poboru opłat na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego.

Wprowadzone przez władze centralne w okresie poprzednim karty kontroli opłat bieżących i zaległych okazały się w praktyce środkiem wybitnie dodatnim. Równoczesne zmniejszenie stawek w opłatach na Państwowy Fundusz Drogowy zahamował postępujący ciągle od r. 1931 spadek ilości pojazdów mechanicznych. Dwa najważniejsze zadania: niedopuszczanie do powstawania świeżych zaległości w opłatach od pojazdów kursujących oraz ściągnięcie dotychczasowych zaległości zostały rozwiązane w sposób pomyślny.

Ogółem uiszczono w okresie sprawozdawczym 432.710 złotych.

Pojazdy me-
chaniczne.

Ilość pojazdów mechanicznych w okresie sprawozdawczym była nieco większa niż w okresie poprzednim.

Dla porównania podaje się w nawiasach obok cyfr bieżącego okresu sprawozdawczego, t.j. od 1.IV.1934 - do 31.III.1935 r. także cyfry z poprzedniego okresu /1.IV.

1933 r. do 31.III.1934r./.

	rok 34/35	33/34
Zarejestrowano pojazdów mechanicznych	224	/238/
Wycofano z ruchu	256	/298/
<u>Ilość poszczególnych rodzajów pojazdów mechanicznych wraz z zarejestrowaniami w poprzednich latach wynosiła w dniu 31 marca 1935 r.:</u>		
samochodów osobowych prywatnych	355	/358/
" " zarobkowych	72	/ 59/
autobusów	162	/146/
samochodów ciężarowych prywatnych	49	/ 76/
" " zarobkowych	59	/ 35/
motocykli	166	/157/
samochodów specjalnych	18	/ 22/
Ogółem pojazdów mechanicznych	881	/853/

Ilość kierowców wzrosła nieznacznie w stosunku do stanu ilościowego z poprzedniego okresu.

W okresie sprawozdawczym czynnych było 44 przedsiębiorstw autobusowych. Kursowało 111 autobusów o ogólnej ilości 1743 miejsc. Średnio przebiegały autobusy około 14.400 km. dziennie.

Zamierza się w przyszłości przeprowadzić akcję scaleniową drobnych przedsiębiorstw na poszczególnych liniach w jedno większe przedsiębiorstwo dla każdej linii, co przyczyni się w znacznej mierze do usprawnienia komunikacji autobusowej.

Akcja ta została już częściowo rozpoczęta.

Pojazdy konne.

Pozostała nadal palącym problemem sprawa zarobkowych pojazdów konnych, których ilość stale wzrasta, a których właściciele uchylają się od uiszczania wymierzonych opłat.

W dziedzinie tej należy zanotować szereg poczyną, zmierzających do ulepszenia obecnego stanu rzeczy.

Spowodowano przedewszystkiem zarejestrowanie zgodnie z prawem przemysłowym wszystkich zarobkujących pojazdów konnych oraz wymierzenie od tych pojazdów należnych opłat. Następnie wydano zarządzenie, nakazujące dążenie do likwidowania pojazdów konnych, których stan i wygląd zewnętrzny jest sprzeczny z zasadniczymi pojęciami higieny i estetyki.

Zarejestrowano ogółem 575 konnych przedsiębiorstw przewozowych, w tem 169 przewożących osoby, zaś 406 przewożących towary.

Turystyka.

W dziedzinie turystyki nastąpił zasadniczy zwrot przez utworzenie centralnej organizacji z siedzibą w Warszawie p.n. Liga Popierania Turystyki. Czynione początkowo próby utworzenia na terenie województwa lubelskiego - Związku Propagandy Turystyki zawiodły, tak zresztą, jak i w większości województw innych.

Referat turystyki przy Urzędzie Wojewódzkim, jako łącznik między władzami popierającymi turystykę, a społe-

czeństwem, brał bezpośredni udział w kolportażu wydawnictw propagandowych, ułatwiał organizowanie wycieczek /do Kazimierza, Zamościa, Puław i Jeziora Siemien/, przygotowywał dla Ministerstwa Komunikacji dane statystyczne, dotyczące ważniejszych uroczystości, imprez, schronisk i t.p. i współpracował z Towarzystwem Hygienicznym nad projektem urządzenia w Lublinie wystawy higienicznej.

Z zamierzeń na przyszłość należy wyróżnić utworzenie organizacji popierającej turystykę, któraby weszła w skład Ligi Popierania Turystyki w Warszawie, oraz kilka projektów, dotyczących wydawnictw regionalnych.

D z i a ł b u d o w l a n y .

W zakresie prywatnego ruchu budowlano-mieszkaniowego rok sprawozdawczy uważać należy za zadawalniający.

Kredyty budowlane Banku Gospodarstwa Krajowego prywatne kapitały angażowane w budownictwo mieszkaniowe utrzymały się mniej więcej na poziomie ubiegłego sezonu.

W szczególności wyniki akcji budowlanej dwóch ostatnich okresów uwydatnia następujące zestawienie:

	1933-1934	1934-1935
Kredyty budowlane Banku Gospodarstwa Krajowego dla województwa	1.013.000	1.070.000
Ilość pobudowanych domów	210	127
Ilość mieszkań	526	365
Ilość izb mieszkalnych	1.634	1.157
Wyremontowano izb mieszkalnych	-	453

Ponadto zapoczątkowana przez Towarzystwo Osiedli Robotniczych budowa osiedla robotniczego na Czechowie - w Lublinie została ukończona. Osiedle składa się z 39 drobnych mieszkań o 1 pokoju z kuchnią. Koszt osiedla wyniósł zł. 203.267.85.- Koszt jednej kompletnej realności przeciętnie wynosi 7.000 zł.

Spodziewane kredyty budowlane Banku Gospodarstwa Krajowego na przyszły okres wyniosą około 700.000 zł.

Realizując nadal program popierania drobnego budownictwa mieszkaniowego - wszczęta została akcja, zmierzająca do stworzenia w mieście odpowiednich rezerw bliskich terenów budowlanych. Są to tereny majątku Miemiszczyna, które w najbliższej przyszłości zostaną przejęte przez Bank Gospodarstwa Krajowego na cele budowlane. Ponadto na cele budowlane przeznaczone zostały tereny z majątku Czechów, które dostarczą około 70 działek budowlanych.

Akcją Towarzystwa Osiedli Robotniczych objęte zostaną również Siedlce, gdzie przewidziana jest budowa no-

wego osiedla robotniczego na terenach miejskich. Program budowy obejmuje wzniesienie w okresie 3 lat 44 domów o 84 mieszkaniach. Koszt budowy obliczono na 234.000 zł.

Sytuacja finansowa Skarbu Państwa narazie uniemożliwia realizację nawet najpilniejszych potrzeb w dziedzinie budownictwa państwowego. Tem niemniej czynione będą nadal starania w kierunku wyjednania kredytów do wzniesienia najbardziej potrzebnych gmachów, jak Sąd Grodzki w Lublinie, Starostwa Powiatowe w Sokołowie, Biłgoraju i inne.

Ilość budynków użyteczności publicznej zatwierdzonych i wzniesionych w okresie sprawozdawczym wykazuje znaczne ożywienie w stosunku do okresu ubiegłego.

	1933-1934	1934-1935
Wzniesiono budynków szkolnych	7	20
Izb szkolnych	38	90
Różnych użyteczności publicz.	12	25
Państwowych	7	10

Ożywienie ruchu budowlanego czyni tembardziej aktualną sprawę należytej organizacji nadzoru budowlanego ze strony samorządów, co podkreślono już w poprzednich sprawozdaniach. Stwierdzić należy, że wobec ciężkiej sytuacji finansowej, niepozwalającej na utrzymanie w każdym powiecie siły fachowej, sprawy nadzoru budowlanego naogół nie stoją na wysokości zadania.

Polepszenie istniejącego stanu rzeczy może nastąpić:

1/ przez obsadzenie stanowisk powiatowych budowniczych samorządowych i rzeczoznawców budowlanych miejskich przez osoby fachowe;

2/ przez sporządzenie i uprawomocnienie planów zabudowy miast i ważniejszych osiedli.

W szczególności, gdy chodzi o plany zabudowy stanu obecnego nie można uważać za zadowalniający, skoro na ogólną ilość 31 miast w województwie lubelskim, zaledwie 7 posiada uprawomocniony częściowy lub całkowity plan zabudowy.

Pomiary niezbędne do opracowania planu wykonały w całości lub częściowo 13 miast.

Zamierzenia i prace wstępne w związku z wykonaniem planów pomiarowych powzięły zaledwie 2 miasta.

Na grobownictwo wojenne dysponowano kredytem 6.750 zł.- Kredyt ten został zużyty na uporządkowanie 21 cmentarzy oraz skomasowanie 41 cmentarzy i po usunięciu ich z terenów prywatnych. Wreszcie uporządkowano 10 cmentarzy żołnierzy polskich, poległych w wojnie polsko-bolszewickiej.

Akcja skomasowania i uporządkowania cmentarzy wo-

jennych nie jest jeszcze ukończona i na najbliższy okres przewiduje się skomasowanie dalszych 65 i uporządkowanie 42 cmentarzy.

S z t u k a .

Prace w dziale Sztuki obejmowały przede wszystkim: Sprawy konserwacji zabytków, przyczem drobne kredyty na ten cel zogniskowane przede wszystkim na ochronę opuszczonych obiektów jak: ruiny zamków w Kazimierzu i Liwie /pow.węgrowski/, Kamienicy celejowskiej w Kazimierzu, - bramy miejskiej w Łaszcзовie /pow.tomaszowski/ i t.zw. Domku Gotyckiego w parku puławskim. Ponadto udzielono subwencji na restaurację najcenniejszego w Lubelszczyźnie zabytku renesansowego t.j. kopuły kaplicy firlejowskiej w Kościele po-Dominikańskim w Lublinie i szczytów pięknego gotyckiego kościoła z XV w.w. Stężycy w pow.garwolińskim. Przy współudziale Konserwatora i pod jego opieką prowadzono w okresie sprawozdawczym prace konserwacyjne w następujących ważniejszych obiektach: w Lublinie w Cerkwi prawosławnej, w klasztorze Kapucynów, w kościele po-Wizytkowskim i w Katedrze, w Chełmie w byłej katedrze unickiej, w Kazimierzu w kościele i klasztorze Reformatorów, w Puławach w t.zw.pałacu Marynki, w kościele parafjalnym w Końskowoli /pow.puławski/, w kościele gotyckim w Chodlu /pow.lubelski/, w kościele parafjalnym w Krasieninie /pow.lubartowski/, oraz w pałacu Potockich w Radzyniu.

W roku następnym postanowiono skupić wysiłki konserwatorskie dla podniesienia ważnych turystycznie punktów naszego Województwa t.j. Zamościa, gdzie przystąpiono do systematycznej restauracji fasad kamienic w Rynku, Kazimierza n/Wisłą - przy uporządkowaniu stanu zabytków świeckich, oraz Puław - przy dalszej restauracji opuszczonych pawilonów parku. Ponadto zamierzona jest z prac ważniejszych restauracja cennych malowideł ściennych pędzla Palloniego, malarza nadwornego Jana III w farze węgrowskiej.

Na polu pracy kulturalnej doniosłą rolę odegrał Lubelski Związek Pracy Kulturalnej.

Dzięki wyteżonej akcji zbiórkowej zgromadził Związek poważną sumę 51.092.30, która pozwoliła na przystąpienie do realizowania najpoważniejszego zamierzenia związku jakim jest budowa własnego gmachu w/g projektu inż. Łukasiewicza, który to gmach pomieści w przyszłości Bibliotekę im.Łopacińskiego, Muzeum Lubelskie, oraz kilka innych instytucji kulturalnych.

Jednocześnie w okresie sprawozdawczym udzielił L. Z.P.K. poparcia finansowego szeregom instytucji kulturalno-artystycznych, ufundował nagrodę naukową im.Łopacińskiego udzieloną w r.ub. prof.J.Krzyżanowskiemu - oraz zorganizował na szerszą skalę akcję imprez naukowo-artystycznych obejmującą w Lublinie i na prowincji 54 koncertów, 12 odczytów i 5 wystaw.

W Y K A Z

kwot użytych na konserwację dróg i mostów państwowych
w okresie budż. 1934/35.

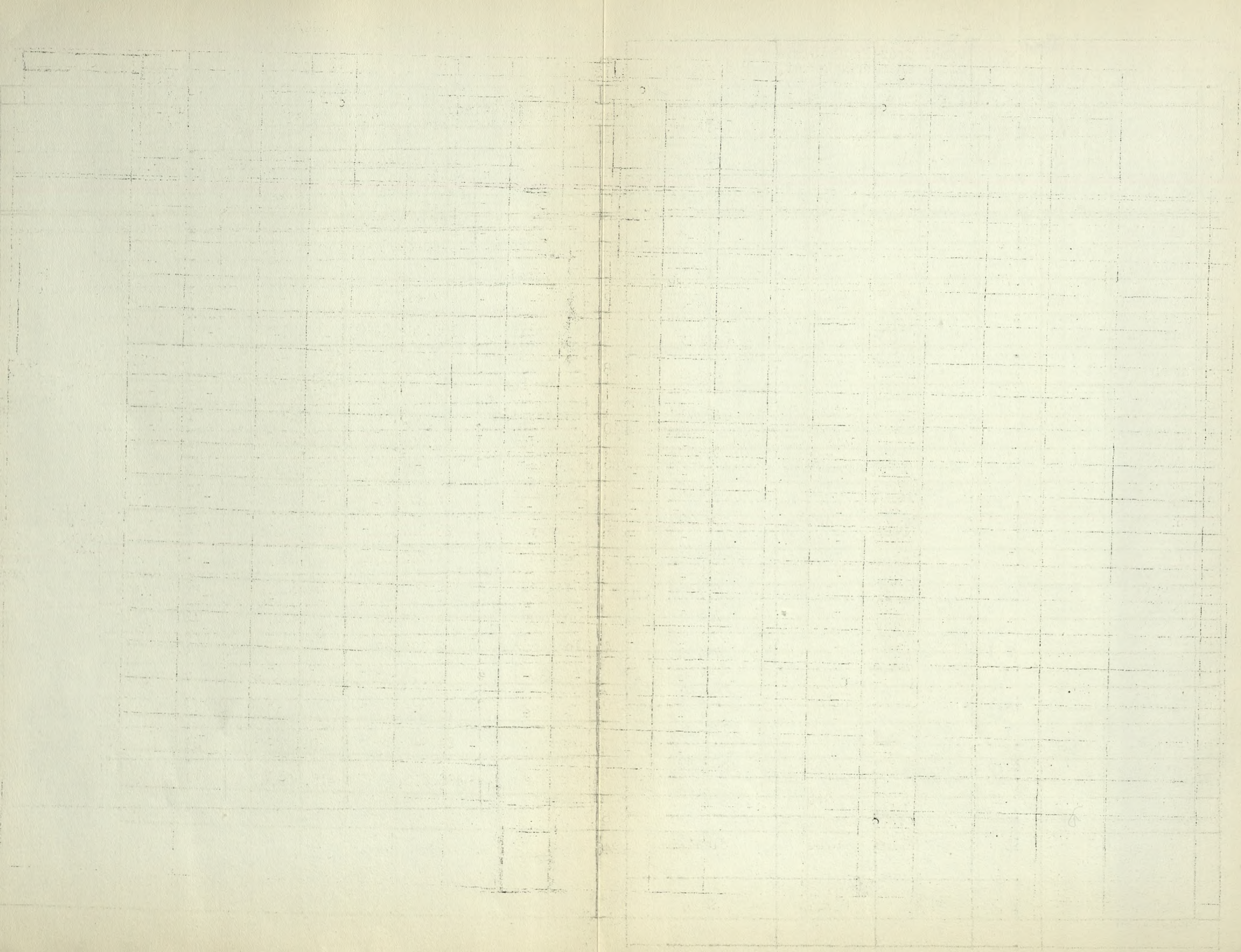
Otrzymano z Państwowego Funduszu Drogowego gotówką	419.510 zł
Kredyt otwarty w Nacz. Dyr. Lasów Państwowych na nabycie budulca z lasów państwowych . .	61.150 "
Kredytowy przydział kamienia.	251.676 "
Kredytowy przydział materiałów z funduszków obrotowych klinkiarni państwowych	499.889 "
Kredyt na przewóz kolejowy materiałów dro- gowych	379.560 "
z Funduszu Pracy gotówką	1.010.306 "
Z kredytów z dyspozycji Min. Komunikacji. .	6.525 "
Z funduszków samorządowych w gotówce . . .	43.955 "
Ze świadczeń w naturze za zaległe podatki państwowe na podstawie art. 27 Ustawy o Funduszu Pracy . . .	474.351 "
" " " samorządowe	52.387 "
Szarwark	19.453 "
Odrobek za produkty żywnościowe.	10.018 "
Należności nieopłacone za roboty wykonane w bieżącym okresie budżetowym	65.327 "
	3.294.107 zł
Na spłatę zadłużeń / § 15 / otrzymano z Pań- stwowego Funduszu Drogowego	78.981 zł
Wydatki z kredytów na roboty przewidziane do wykonania w okresie budżetowym 1935/36 / § 7 bis / z Państwowego Funduszu Drogowego	118.985 "

Razem:	3.492.073 zł

Sprawozdanie
ze świadczeń w naturze art.27 Ustawy z dnia 16.III.1933r. o
Funduszu Pracy za okres budż.1934/35 na terenie wojew.lubelskiego

P o w i a t	Wartość świadczeń w złotych			
	na drogach państwowych i przez Państwo utrzymywanych	na drogach samorządowych	R a z e m	
Biała Podl.	4.262,17	9.217,78	13.479,95	
Biłgoraj	-	-	-	
Chełm	77.510,00	-	77.510,00	
Garwolin	105.498,00	145.417,00	250.915,00	
Hrubieszów	8.380,00	-	8.380,00	
Janów Lub.	54.074,50	9.425,31	63.349,81	
Krasnystaw	31.451,80	5.564,36	37.016,16	
Lubartów	15.354,00	34.750,00	50.104,00	
Lublin	70.906,00	60.221,00	131.127,00	
Łuków	5.913,72	536,65	6.450,37	
Puławy	28.967,39	68.593,56	97.560,95	
Radzyń	4.200,08	291,29	4.491,37	
Siedlce	35.805,60	54.684,42	90.490,02	
Sokołów	11.714,55	400,00	12.114,55	
Tomaszów	2.597,99	-	2.597,99	
Węgrów	2.914,50	4.828,32	7.742,82	
Włodawa	14.018,00	12.439,00	26.457,00	
Zamość	24.947,08	9.140,33	34.087,41	
R a z e m	498.515,38	415.509,02	914.024,40	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
L. p.	Powiat	Ogólna długość w utrzymaniu			Dostarczo-		Na- pra- wiono jezdni	Pogru- biono jezd- ni	Wybrukowano			Przebrukowano			Zbudowano		Naprawio-		Zasa- dzono drze- nowek	U w a g i	
		dróg o twardej nawierz	dróg grunto- wych	mostów więk- szych	kamie- nia	klin- kieru			półkost- półkl.	klink.	kamień dziki	półkost- półkl.	klin- kier	kamień dziki	bez użytych kam.	mcs- tów	prze- pust.	no i zbu- dowano mostów na grunt.			
		km	km	m	m ³	szt.	km	km	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	mb	szt.	mb	sz.		
1	Biała Podl.	51.77	-	348	2270 246	-	50.0	8.8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1736	3/w obrębie m. Lubartowa	
2	Biłgoraj	15.21	44.03	581	640	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
3	Chełm	112.26	22.76	687	3666 -	1544	65	77.0	18.3	1325	30175	-	-	-	-	-	-	25	952		
4	Garwolin	71.01	-	427	5315 157	-	25.0	11.3	-	-	-	-	-	-	234	27	-	-	6137		
5	Hrubieszów	65.33	51.13	516	612 -	3408	00	-	3.7	-	3568	-	-	23065	2647	6767	-	-	1000	1/w tem 92000 sztuk dostar- czono na okres 1935/36 /§ 7 bis/	
6	Janów	82.12	8.40	162	4071 -	-	24.6	3.0	-	-	-	-	-	3311	-	41	7	-	1272		
7	Krasnystaw	47.94	-	253	2754 -	15989	73	20.0	8.5	5356	29240	-	-	980	1000	-	5	1	-		
8	Lublin	87.81	-	258	9886 4079	21444	00	39.0	18.0	20250 -	35755	1810	-	-	936	-	-	3	-		
9	Lubartów	25.72	19.56	142	2079 73	-	13.0	3.6	-	-	-	6024 3/	-	-	-	72	-	2	94	1901	2/w tem 521380 sztuk dostar- czono na okres 1935/36 /§ 7 bis/
10	Łuków	62.93	-	300	1394 420	-	6.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	840		
11	Puławy	77.07	-	1042	2217 -	-	42.5	21.1	-	-	589	-	-	-	-	-	-	-	-		
12	Radzyń	68.68	-	305	1347 768	-	38	2.9	-	-	-	-	-	-	-	75	-	-	30		
13	Siedlce	80.42	-	265	3257 423	-	38.1	7.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	350		
14	Sokołów	69.43	-	1013	2303 -	-	40.0	2.4	-	-	-	-	-	-	-	1310	1	2	600		
15	Tomaszów	25.41	-	149	2145 -	8862	50	9.5	-	-	4300	-	-	481	-	-	-	-	300		
16	Węgrów	15.29	-	118	324 20	-	11.0	0.9	-	-	-	-	-	-	1105	-	-	-	-		
17	Włodawa	64.19	1.20	1038	2377 -	-	39.0	-	-	-	2458	-	-	-	-	-	12	-	3700		
18	Zamość	89.21	21.32	268	1402 761	17193	37	32	5.8	-	29208	-	-	11428	-	983	9	6	5056		
	R a z e m	1111.80	168.40	7871	48952 6947	82343	25	505	115.3	20250 6681	132246	4857	6024 980	34974	8999	9441	107	21	119	23884	
		Mianownik oznacza kamień dostarczony na okres budż. 1935/36 /§ 7 bis/																			

Z e s t a w i e n i e
wydatków na konserwację dróg samorządowych w okresie budż. 1934/35 w złotych

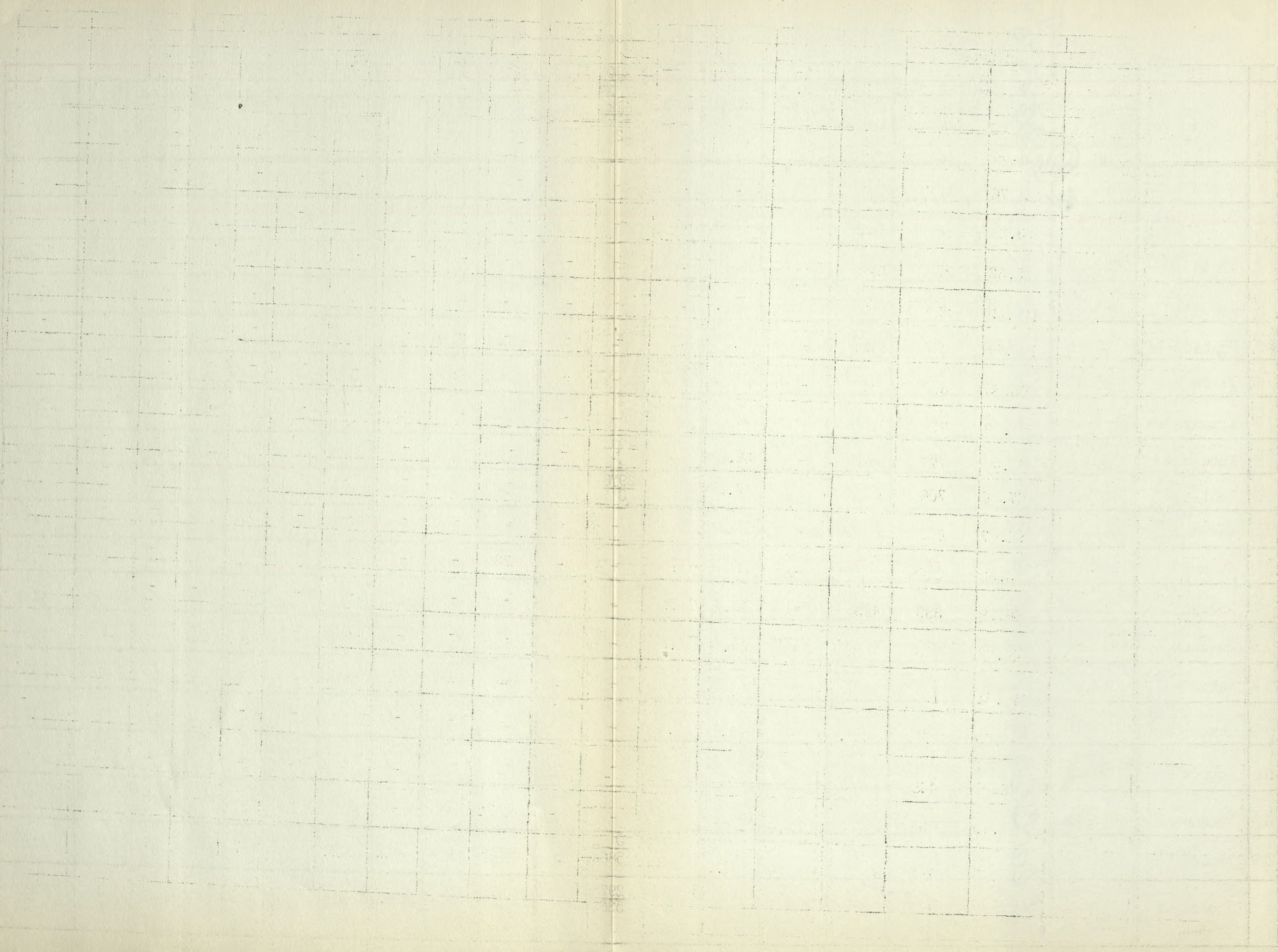
- 42 -

N a z w a p o w i a t u	Niższa służba dro- gowa	Kamień, tłuczeń, klinkier	Drobne naprawy jezdni	Czyszczenie rowów i jezdni	Pogrubie- nie jezdni	Wybrukowanie i przebru- kowanie	Naprawa mostów	Budowa małych mostów	Domki dróż- nicze znaki dr. drzewa i różne	Profilowanie dróg grunt.	R a z e m
Biała	21489	11421	2671	8303	6278	471	7020	2655	8294	570	69172
Biłgoraj	12049	35249	1756	6049	5493	1866	1537	297	25133	-	89429
Chełm	13934	11883	1111	1589	3217	230	1348	1033	6259	-	40604
Garwolin	36672	29294	1509	3562	13923	1145	2128	2153	16901	77	107363
Hrubieszów	12673	21393	-	1472	-	8668	3220	-	1957	-	49383
Janów Lub.	11611	15316	1357	3470	803	992	1563	-	2097	3250	40459
Krasnystaw	15653	6723	1030	17093	-	985	4162	-	2671	-	48317
Lubartów	12024	9745	2256	5746	1913	8141	3849	6884	11991	-	62549
Lublin	8917	46504	13388	21388	8200	25579	2877	25	5183	-	132071
Łuków	28369	26975	4405	5813	10079	247	11395	1590	10957	-	99830
Puławny	36701	8703	5485	2122	-	-	2941	-	2015	135	58102
Radzyń	20382	18083	2946	12365	5995	10745	12557	4911	5675	400	94069
Siedlce	31795	42762	8797	3365	9896	-	2796	-	7556	-	106967
Sokołów	8107	9427	6353	2499	2416	3661	533	1314	2701	-	37011
Tomaszów	15934	3920	1338	527	-	1068	263	-	324	-	23374
Węgrów	17429	30931	3105	235	6929	-	16545	-	4566	-	79790
Włodawa	15809	7037	3752	4293	-	-	4002	1728	4966	1920	43507
Zamość	11479	59426	44	4293	3733	35123	1065	-	4029	-	119192
R a z e m	331027	394792	61293	104234	78874	98921	79821	22590	123285	6352	1301189
w %	25.4	30.3	4.7	8.1	6.1	7.6	6.1	1.7	9.5	0.5	
Wzrost wydatków w porównaniu do wy- datków za o.b. 33/34 o zł.	8798	101849	25185	10268	37835	64180	3253	8299	59026	6250	318447
% o jaki wzrosły wydatki do ubieg- łego roku	2,6%	34,8%	70,0%	10,9%	92,2%	184,7%	4,1%	58,1%	91,8%	612,7%	32,4%

W Y K A Z

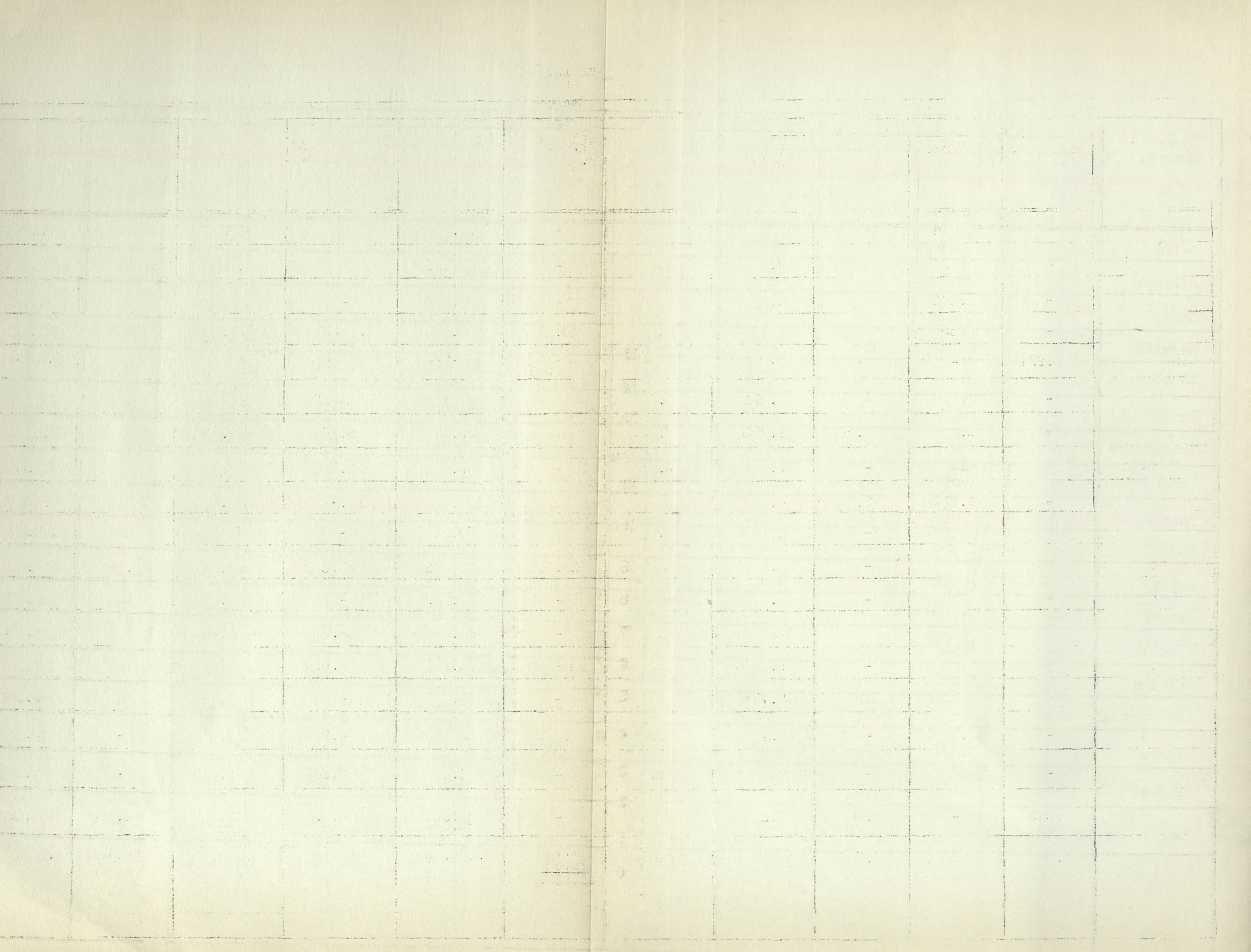
robót konserwacyjnych, wykonanych na drogach samorządowych w r. budż. 1934/35 /bez dróg gminnych/

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
L. p.	P o w i a t	O g ó l n a dróg o twardej nawierzchni km	dróg grunto- wych km	mostów większych km	Dostawiono kamień m ³	Napraw. kier. szt.	Pogrub. jezdni km	Wybrukowano jezdni km	półk. półkl. m ²	klink. m ²	kamień dziki m ²	pół- kost. m ²	klink. m ²	kamień dziki m ²	bez użycia kam. m ²	Zbudowano most m.b.	przep. szt.	bu- dyn. drog.	Napraw. zbud. most. dr. grunt.	Zasadzo- no drzew
1	Biała	145.21	125.54	907	1743	-	76,0	4.0	-	-	-	-	-	756	-	-	2	-	-	4966
2	Biłgoraj	57.25	131.76	303	1592	-	24.2	5.5	-	-	-	-	-	-	4968	-	1	-	-	1200
3	Chełm	69.10	153.28	147	661	-	24.0	2.2	-	-	302	-	-	-	-	1	-	-	2	1056
4	Garwolin	144.81	115.32	796	3931	-	37.0	3.0	-	-	-	-	-	-	1455	37	2	-	-	3548
5	Hrubieszów	29.93	134.45	357	467	5000	-	-	-	-	-	-	1881	7312	4870	-	-	-	36	-
6	Janów	38.42	195.77	384	1324	-	14.0	1.7	-	-	-	-	-	1537	-	-	-	-	15	-
7	Krasnystaw	66.42	63.85	303	312	-	12.0	-	-	-	-	1541	-	-	-	-	-	-	-	570
8	Lubartów	86.09	101.18	775	1234	-	6.0	1.3	-	-	1120	-	-	12871	-	-	3	1	59	4037
9	Lublin	127.31	61.43	176	2237	-	37.0	8.9	2973 0	-	-	-	-	33605	164	-	-	-	-	1300
10	Łuków	112.76	167.46	706	3035	-	14.2	9.3	-	-	-	-	-	20	-	-	1	1	-	920
11	Puławy	136.57	94.07	689	816	-	48.2	-	-	-	-	-	-	-	-	28	5	-	-	622
12	Radzyń	96.22	125.52	514	1540	-	55.0	2.2	-	-	733	-	-	6304	-	5	3	-	6	4269
13	Siedlce	117.30	66.99	399	4253	-	15.4	11.9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500
14	Sokołów	54.90	46.86	103	1497	-	11.0	2.5	-	-	-	-	-	5476	-	-	-	-	-	831
15	Tomaszów	49.59	175.31	198	227	10000	28.0	-	-	-	-	-	2872	-	-	-	-	-	2	295
16	Węgrów	138.92	30.03	1290	3078	-	47.0	7.4	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	5	-
17	Włodawa	103.72	276.97	438	669	-	77.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	5026
18	Zamość	56.81	31.19	158	1539	-	8.0	3.4	0 15862	-	8672	1663	-	1418	-	-	-	-	6	1521
	R a z e m	1631.43	2051.47	8767	30155	15000	561.9	63.3	2978 15862	-	10827	3204	4753	69299	11457	71	28	2	132	30661

ilości dróg wybudowanych w roku budżetowym 1934/35

Nazwa powiatu	W y b u d o w a n o d r ó g k m					Wydatkowano na budowę dróg w złotych z funduszków					
	państw. klinkier.	s a m o r z ą d o w y c h			r a z e m	państwowych /F.Dr.i F.Pracy/	samorząd- wych	świadczenia w naturze za zaległe po- datki i odro- bek za sól i żyto	szarwark	różne	r a z e m
		szabrow.	bruk gładk.	bruk dziki							
Biała	-	1.424	-	1.626	3.050	-	10.638	23.348	35.894	-	69.880
Biłgoraj	-	6.091	-	4.761	10.852	-	182.129	-	44.921	-	227.050
Chełm	-	0.892	-	4.761	5.653	-	135.586	-	38.749	-	174.335
Garwolin	-	6.358	-	6.688	13.046	13.080	40.868	91.329	123.048	3.787	272.112
Hrubieszów	1.991	-	0.700	3.070	5.761	1.728 10.000	185.699	77.466	-	-	274.893
Janów Lub.	-	1.408	-	2.372	3.780	-	35.244	7.327	61.543	-	104.114
Krasnostaw	-	2.417	0.360	1.973	4.750	2.234	39.870	8.160	129.921	-	180.185
Lubartów	-	2.510	-	2.800	5.310	-	39.020	12.732	16.800	6.000	74.552
Lublin	-	12.012	0.607	6.531	19.150	128.400	156.357	18.700	300.250	-	603.707
Łuków	-	2.355	-	3.170	5.525	-	68.926	-	68.162	-	137.088
Puławy	-	15.425	-	2.211	17.636	23.102	80.922	107.309	199.390	2.288	413.011
Radzyń	-	-	-	6.978	6.978	-	34.199	-	88.278	-	122.477
Siedlce	-	0.700	-	13.856	14.556	-	33.145	23.082	118.868	-	175.095
Sokołów	-	7.300	-	9.346	17.146	-	73.107	3.024	252.165	-	328.296
Tomaszów Lub.	-	-	3.971	0.778	4.749	-	78.867	-	60.419	-	139.286
Węgrów	-	5.404	-	4.130	9.534	2.865	23.005	4.718	64.630	-	95.218
Włodawa	-	0.835	-	0.935	1.770	-	4.486	7.640	5.080	-	17.206
Zamość	1.645	-	1.068	3.555	6.268	-	35.521	3.593	52.048	14.033	105.195
R a z e m	3.636	65.131	6.706	80.041	155.514	1.728 179.681 181.409	1.255.937	388.434	1.661.812	26.108	3.513.700

100 tys.

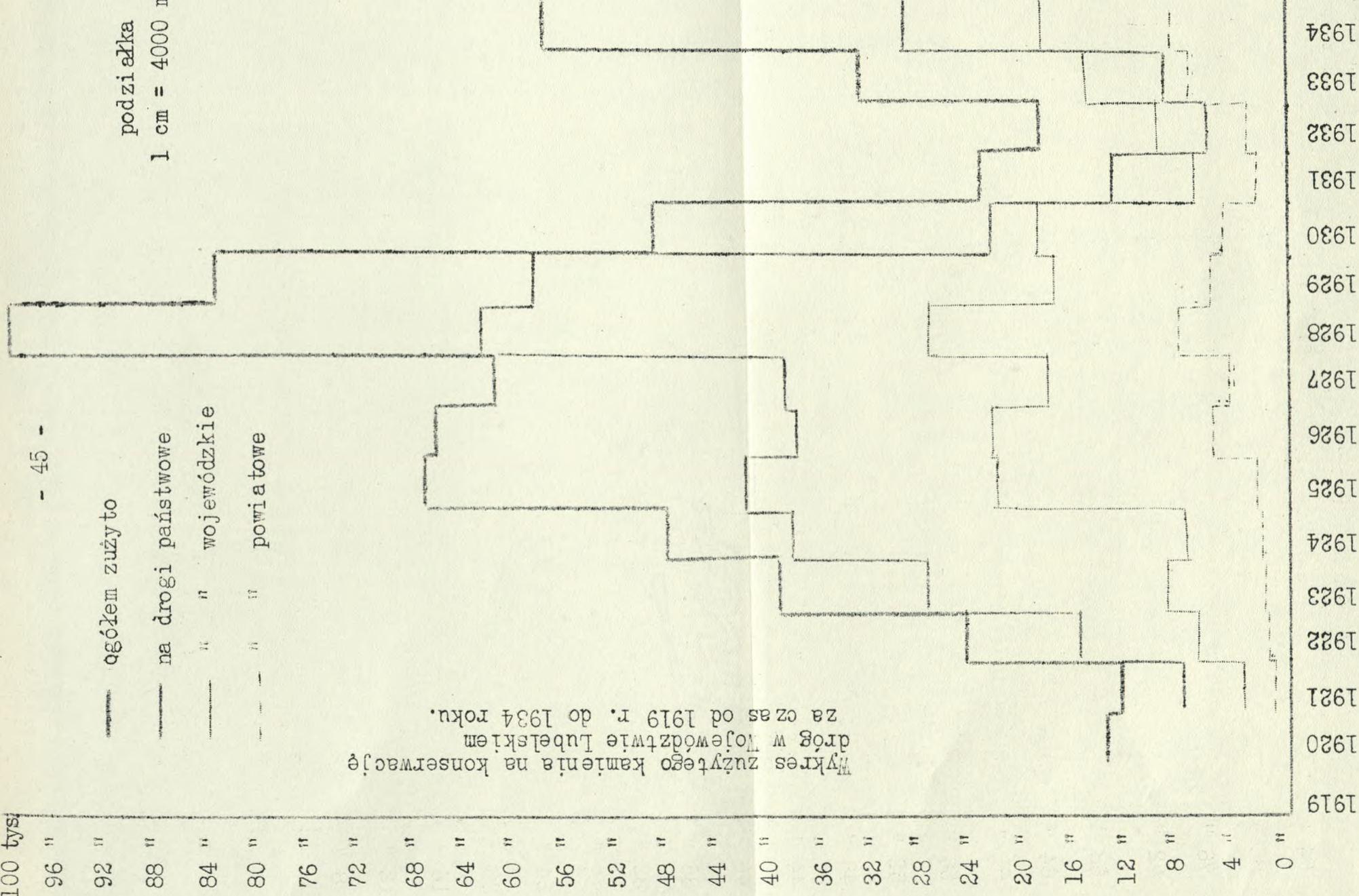
- 45 -

ogółem zużyto

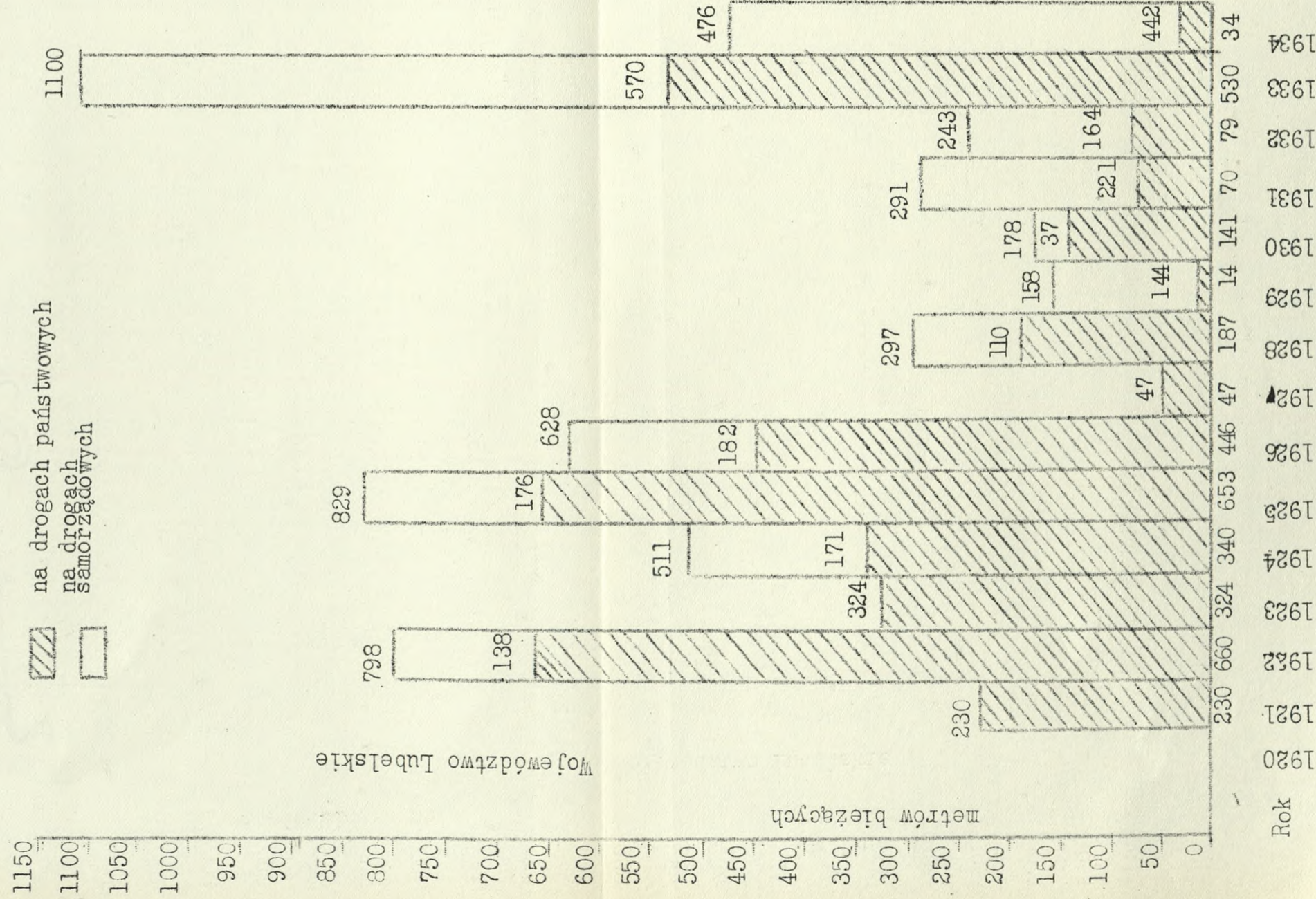
na drogi państwowe

" " wojewódzkie

" " powiatowe

podziałka
1 cm = 4000 m³Wykres zużytego kamienia na konserwację
drog w Województwie Lubelskim
za czas od 1919 r. do 1934 roku.

Wykres długości wybudowanych mostów
w okresie 1920 do 1.IV. 1935

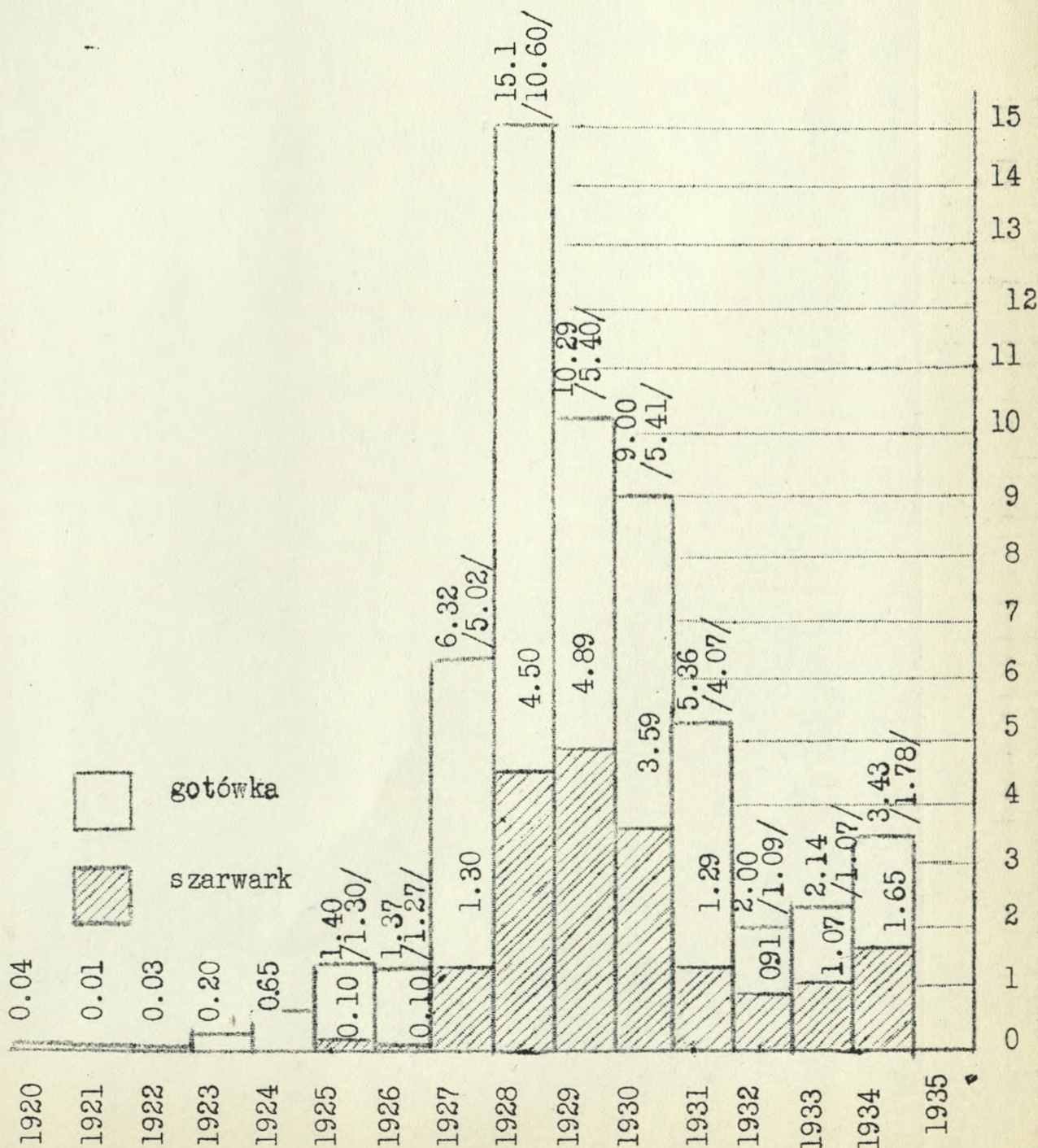
Razem
wybudowa-
no od
r. 1920
do 1935

6110 mb
3418
od r. 1920 do 1926
od r. 1926 do 1935
100 mb = 2 mm
2692

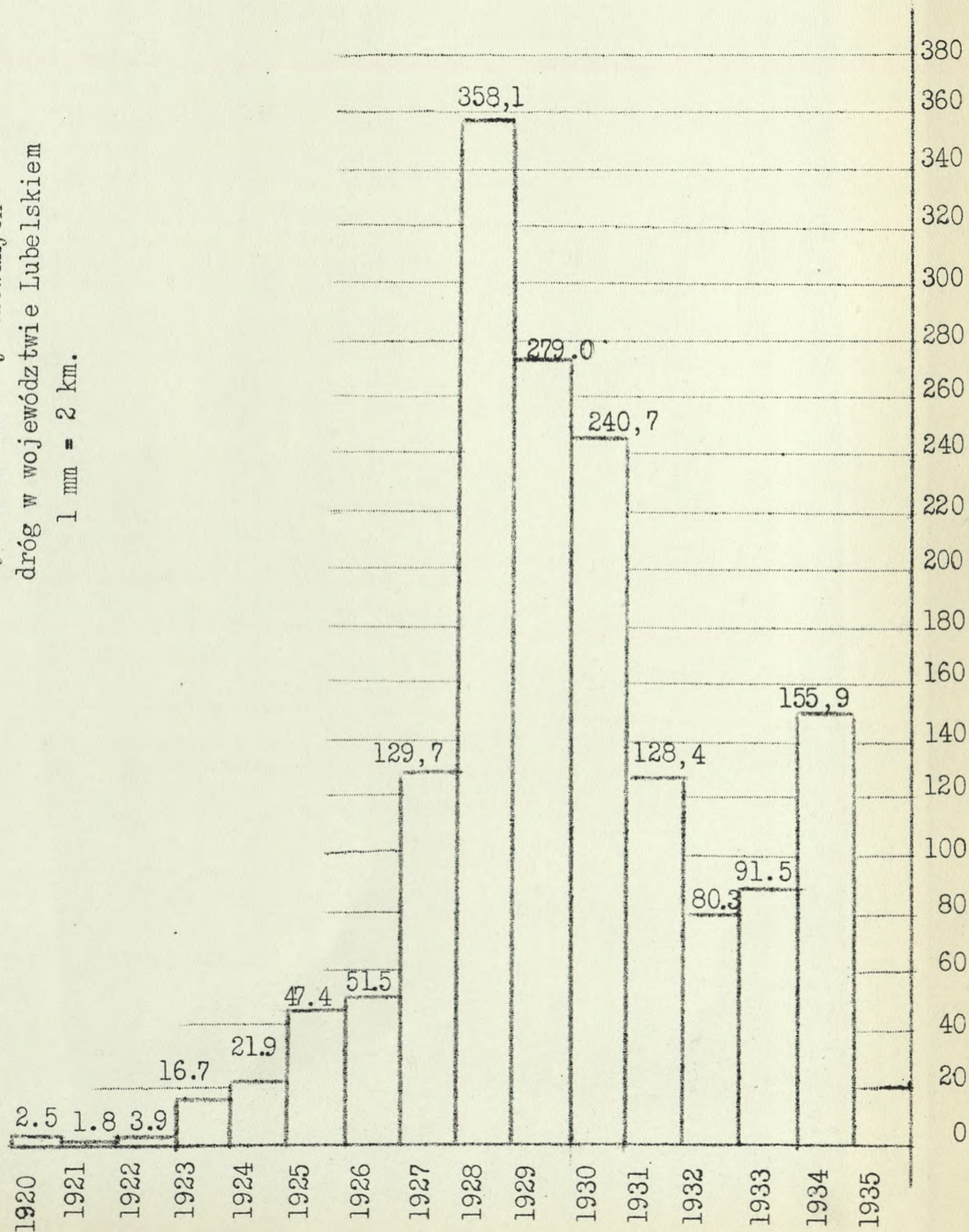
Wykres wydatków

na budowę dróg
samorządowych w złotych
10 mm = 1 milion zł.

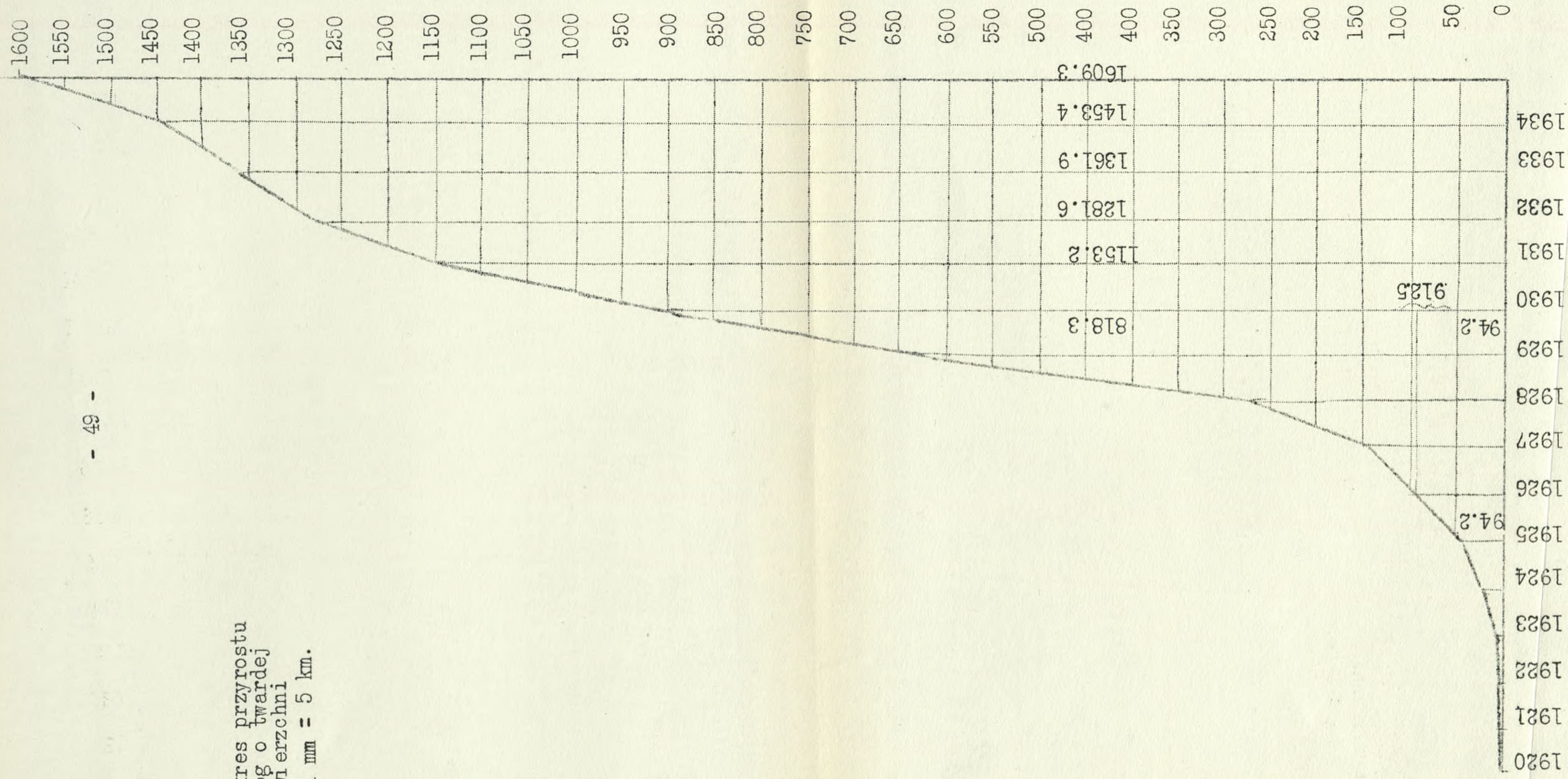
- a/ W szarwarku przeliczonym na gotówkę
b/ w gotówce

Wykres ilości wybudowanych
dróg w województwie Lubelskim
1 mm = 2 km.

Wykres przyrostu
drog o twardej
nawierzchni
1 mm = 5 km.

VII. SPRAWY ROLNE, MELJORACYJNE I LEŚNE.

1. Rolnictwo

Uwagi ogólne
z dziedziny
zagadnień
rolnych.

Roku sprawozdawczego nie można zaliczyć do lat pomyślnych w rolnictwie, bowiem poza pogłębiającem się przesileniem gospodarczem województwo lubelskie odczuło skutki długotrwałych deszczy i strat powodziowych /trzy powiaty/, co w rezultacie wpłynęło na obniżenie się pło-
nów i to pod względem ilościowym, jak też i jakościowym. Dopełnieniem ciężkiego położenia rolnictwa był znaczny spadek cen za produkty wytwórczości rolniczej, zarówno roślinnej jak i zwierzęcej.

Dzięki bardzo poważnym subwencjom Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych na poszczególne działy pracy w dziedzinie popierania rolnictwa, dokonano, w/g metod tego Ministerstwa, następujących prac:

a/ rozszerzona została akcja organizacji gospodarstw przykładowych, idąca w ślad za przebudową ustroju rolnego, oraz akcja łąkarska, zmierzająca do racjonalnego zagospodarowania łąk i pastwisk. Akcja ta obejmuje 158 wsi z 837 gospodarstwami,

b/ zwiększono prace przysposobienia rolniczego o 15% w porównaniu do roku ubiegłego,

c/ prowadzono konkursy wśród gospodarzy i gospodyń wiejskich odnośnie ogródków warzywnych, kwiatowych, hodowli kur itp. Konkursy drobiu przeprowadzono w 140 gospodarstwach. Dział pracy kobiet wiejskich prowadzi 20 instruktorek Kół Gospodyń Wiejskich, w liczbie tej 2 inspektorki Lubelskiej Izby Rolniczej,

d/ zaznaczył się postęp w dziale hodowli owiec, koni, bydła i trzody chlewnej. Dokupiono 20 tryków stacyjnych /do łącznej liczby 81 stacyj/. Gniazd zarodowych założono 13/ przed okresem sprawozdawczym istniało 28 gniazd/ ogółem zakupiono 50 tryczków, 170 maciorek. Konkursów wychowu jagniąt zorganizowano 17 z 236 jagniętami.

Odnosząc do akcji rozwoju hodowli koni zorganizowano w 7 powiatach lokalne pokazy materiału zarodowego w Powiatowych Kołach Hodowców Koni, przyczem 284 klacze i 27 ogierów zostało z funduszy Min. Roln. i Ref. Rolnych, Min. Spraw Wojskowych i Lubelskiej Izby Rolniczej nagrodzonych kwotą 5.635 zł.

W hodowli bydła udział funduszy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych ograniczał się do ustawowego udziału w zakupie rozplodników w tych powiatach, w których wprowadzono nadzór nad hodowlą buhajów. W roku sprawozdawczym przy pomocy zasiłków Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych zakupiono 18 buhajów, ponadto Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych subwencjonowało akcję kontroli mleczności w wysokości 5.000 zł.

W dziale hodowli trzody chlewnej zakupiono mater-

jału zarodowego dla drobnych rolników 26 knurów i 10 ma-
ciór rasy Wielkiej Białej Angielskiej:

e/ w dziale akcji lekarskiej przeprowadzono 34
doświadczenia w 8 powiatach. Z funduszy Ministerstwa
Rolnictwa i Reform Rolnych otwarto w Państwowym Banku
Rolnym kredyt na zagospodarowanie łąk i pastwisk;

f/ ponadto Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rol-
nych subwencjonuje prace stacji ochrony roślin Lubelskiej
Izby Rolniczej, opłacając poza wydatkami rzeczowymi pobo-
ry i rozjazdy entomologa i fitopatologa i wreszcie udzie-
ła subwencji na pobory i rozjazdy inspektora rybackiego
Lubelskiej Izby Rolniczej.

Współpraca
nad podnie-
sieniem rol-
nictwa.

Powołana do życia Lubelska Izba Rolnicza przez
aparaturę inspektorską i fachowe komisje prowadzi prace po-
pierania rolnictwa. Izba prace swoje w terenie opiera na
Okręgowym Towarzystwie Organizacji i Kółek Rolniczych z
personalem pełnych instruktorów i działaczy społecznych.
Całość prac dokonywanych przez samorząd i dobrowolne or-
ganizacje rolnicze /O.T.O. i Kółek Roln./ koordynują powia-
towe komisje rolne. Należy zaznaczyć, że o ile w okresie
sprawozdawczym ożywiły działalność organizacje rolnicze,
o tyle osłabły w swej działalności powiatowe komisje rol-
ne.

Szkolnictwo rolnicze wraz z powiatowymi komisja-
mi szkolnymi działają sprawnie, frekwencja w szkołach rol-
niczych męskich i żeńskich znacznie się poprawiła; ostat-
nio szkoły te są wypełnione. Współdziałanie personelu nau-
czycielskiego w pracach oświatowych w powiecie określić
można jako bardzo dobre.

Subwencje i
zasiłki na
popieranie
rolnictwa.

W roku sprawozdawczym subwencje i zasiłki na dział
popierania rolnictwa znacznie się zwiększyły. Stworzenie
nowych wpływów w związku z budżetem Lubelskiej Izby Rolni-
czej bynajmniej nie podziękowało na zmniejszenie się dz. X
budżetu Powiatowych Związków Komunalnych, w porównaniu prze-
to do ubiegłego okresu sprawozdawczego sumy na popieranie
rolnictwa w sumie globalnej zwiększyły się o 30%. Ogólna
suma subwencji i zasiłków wynosi 475.677,93 zł. w czym:

a/ Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych udzieliło sub-
wencji 170.073,93 zł.

b/ Polski Związek Bekonowy-firma Poels et Co na hodowlę
trzody zł. 14.952.-

c/ Izba Przemysłowo-Handlowa z tytułu
opłat od eksportu jaj na hodowlę kur. " 652

d/ Wpływy podatkowe budżetu Lubelskiej
Izby Rolniczej: udział w państwowym podatku
gruntowym " 134.000.-

e/ udział w podatkach samorządowych do pań-
stwowego podatku gruntowego " 156.000.-

Intervencje
państwowe i
kredyty na
dział popie-
ranie rolni-
ctwa.

Idąc po linii pomocy rolnictwa, władze państwowe
udzieliły:
kredytów zastawowych na kwotę zł 2.077.900.-
" zaliczkowych 1933 i 1934 r. " 677.880 .
" na zakup nawozów sztucznych " 500.000.-

wojsko zakupiło zbóżzł.3.010.000:-
Państwowe Zakłady Przem.-Zbożowe" 1.850.000:-

r a z e m: zł.8.115.780:-

Ochrona roślin.

W dziale ochrony roślin prowadzono i przez Izbę Rolniczą i przez Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach zwalczanie chorób roślinnych jak np raka ziemniaczanego, pajęczka na chmielu itp., oraz akcję tępienia szkodliwych chwastów, jak: berberys, oset itp.

Stacja Ochrony Roślin Lubelskiej Izby Rolniczej poza dokonywanymi lustracjami wydała szereg ulotek informujących rolników o konieczności i sposobach zwalczania szkodników zarówno roślinnych, jak i zwierzęcych.

Rybacktwo.

Praca organizacyjno-administracyjna przy wprowadzaniu w życie postanowień ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie nasilana była w r.1934/35 w kierunku urządzania gospodarstwa rybackiego na wodach otwartych, a w szczególności ustalania obwodów rybackich oraz wydzierżawiania ustalonych już obwodów w r.1933/34.

Podział wód otwartych na obwody rybackie.

Na skutek zarządzenia Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7/IV.1934 r.Nr.Z.Ryb.II-I-7/34 r.w sprawie podziału dorzecza Wisły na obwody rybackie-prowadzone były prace nad podziałem tego dorzecza i tworzeniem obwodów rybackich oraz ich wydzierżawieniem.

Na skutek pisemnych przetargów ofertowych powiatowe władze administracji ogólnej wydzierżawiły do dnia 1/IV 1935 r.71 obwodów rybackich, co stanowi około 30% ogólnej ilości ustalonych obwodów w r.1933 i 1934/35.

Celem podniesienia i prawidłowego rozwoju rybactwa na terenie województwa prowadzono akcję uświadamiającą wśród ludności oraz akcję ochronną rybołówstwa i zarybienia wód otwartych, jak również akcję zwalczania epizootcji wśród ryb i zanieczyszczania wód rybnych przez ścieki przemysłu fabrycznego i rolnego.

Urzędy Rozjemcze.

Urzędy Rozjemcze do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich miały od chwili swego powstania do załatwienia 32.935 spraw na ogólną sumę 19.857.409 zł. Postępowanie egzekucyjne zawieszono w 8.036 wypadkach na sumę 5.907.751 zł.

Rozpatrzono spraw o lichwę w 2.788 wypadkach na sumę 999.396 zł. Cyfry te odnoszą się do dnia 28.X.1934 r. tj. do czasu wyjścia nowych dekretów oddłużeniowych. Nowe dekrety oddłużeniowe wprowadzają znaczne ulgi przy spłacie zobowiązań dla rolników, w szczególności drobnych, stwarzają one możliwość stabilizacji warunków pracy w warsztatach rolnych oraz przyniosą niewątpliwą korzyść zarówno właścicielom gospodarstw wiejskich, jak i ich wierzycielom.

Zamierzenia na najbliższą przyszłość.

Do najważniejszych zagadnień w najbliższym okresie należy będzie organizacja zbytu produktów wytwórczości roślinnej i zwierzęcej, a w szczególności wszystkich spraw dotyczących mleczarstwa. Ponadto ugruntowanie spraw związa-

nych z wykonywaniem ustawy rybackiej, akcja organizacji gospodarstw przykładowych i popieranie rolnictwa w dziedzinie wytwórczości.

Urządzenia rolne.

Z zakresu parcelacji rządowej ze względu na wyczerpanie zapasu gruntów z majątków państwowych nadających się do parcelacji parcelowane są obecnie tylko drobne obiekty.

W najbliższej jednak przyszłości spodziewane jest wzmoczenie akcji parcelacyjnej ze względu na wszczętą akcję przejmowania na rzecz Skarbu Państwa gruntów za zaległości podatkowe.

Dokonano poważnych czynności, dotyczących parcelacji lat ubiegłych, przeprowadzono bowiem oddłużenie osadników, w związku z czym zaszła konieczność dokonania rewizji klasyfikacji w 41 majątkach.

Czynności oddłużeniowe zostały już ukończone i osadnicy zostali przez Państwowy Bank Rolny o wynikach oddłużenia powiadomieni. Oddłużenie objęło 5908 parcel.

Zgodnie z Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24/X.1934 r. czynności oddłużeniowych dokonano w tych wypadkach, gdzie działki na osadników zostały już przewłaszczone, w pozostałych zaś wypadkach przeprowadza się przeszacowanie działek, poczem nastąpi przewłaszczenie już w/g nowego szacunku.

Znaczne ożywienie wykazała parcelacja dokonywana przez Państwowy Bank Rolny.

Państwowy Bank Rolny w roku 1934 rozparcelował:

- 1/ gruntów własnych pomiędzy 658 nabywców. . . 2474,24 ha
- 2/ gruntów prywatnych powierzonych do komisyjnej parcelacji pomiędzy 10 nabywców. . . 60.- "
- 3/ w roku 1935 Państwowy Bank Rolny zamierzał rozparcelować . . . 4000.- "

z czego do dnia 1/VII.35 r. ostatecznie rozparcelowano . . . 1611,87 "

Wobec tego, że pobierane przez Państwowy Bank Rolny ceny sprzedażne gruntów nie są wysokie /±1000 zł. za ha gruntów pszenno-buraczanych /oraz że Państwowy Bank Rolny udziela znacznych kredytów gruntowych nabywcom działek /do 75% ceny sprzedażnej/, popyt na grunty parcelowane przez Państwowy Bank Rolny jest duży, także i cały kontyngent przeznaczony do parcelacji na rok bieżący został już rozdysponowany i formalności związane z zakończeniem parcelacji są w toku.

I zakresie parcelacji prywatnej w roku 1934 rozparcelowano pomiędzy 762 nabywców . . . 1890.25 ha

I roku bieżącym zgodnie z planem prac winno być rozparcelowane . . . 4827.- "

Na poczet tego rozparcelowano do 1.VII.35- 1542.- "

Co do spraw dotyczących uregulowania w drodze sądowej prawa własności rozparcelowanych gruntów prywatnych to w okresie sprawozdawczym strony zgłosiły do Urzędu Wojewódzkiego 37 spraw, z czego Sądy załatwiły - 17.

W roku 1934/35 powzięte zostały 2 decyzje Wojewd-

dy Lubelskiego o przejęciu gruntów za należności pieniężne na rzecz Skarbu Państwa. Przewidywany obszar do przejęcia wynosi + 1000 ha.

W r. 1935/36 Urząd Wojewódzki przewiduje dalszą akcję na obszarze 1000 ha.

Przymusowy wykup gruntów objęty wykazem imiennym lat ubiegłych zamierzony jest w stosunku do 300 ha i ma być przeprowadzony w 1935/36 r.

W dziedzinie znoszenia służebności zakańcza się prace, rozpoczęte w ubiegłych latach.

W roku 1935 na terenie województwa prowadzone są prace scaleniowe w 229 wsiach na obszarze 166.537 ha, z czego dotychczas wykonano 35%.

Prace pomiarowe związane z przebudową ustroju rolnego w 1934/35 r. budżetowym wykonywali mierniczowie rządowi i prywatni /przysięgli/ wraz z pomocniczym personelem w ilości 115 osób.

Dział Finan-
sowy.

1/ Z akcji oddłużeniowo-przewłaszczeniowej:
w okresie sprawozdawczym oddłużono 3300 gospodarstw,
" 1935/36 zamierzono oddłużyć 2608 "

2/ Fundusze administrowane:
przez Urząd Wojewódzki łącznie z Pań-
stwowym Bankiem Rolnym:
wpłynęło w okresie sprawozdawczym za
scalenie gruntów 449.689,64 zł.
za znoszenie służebności 471.167,20 "
za meljoracje 5.706,64 "
za regulacje hipotek 521.35 "

r a z e m: 927.084,83 zł.

Przewidywane wpływy w okresie 1935/36:
za scalenie gruntów 1.050.000,00 zł.
" znoszenie służebności 120.000,00 "
" regulacje hipotek 8.000,00 "

r a z e m: 1.178.000,00 zł.

2. S p r a w y w o d n o - m e l j o r a c y j n e .

1/ Prace meljoracyjne:

W okresie sprawozdawczym wykonano 330 klm. rowów w 60-ciu wsiach i osuszono 7600 ha. Roboty te wykonano przeważnie siłami zainteresowanych. Skarb Państwa pokrywał tylko koszty dozoru technicznego i częściowo materiałów.

2/ Roboty regulacyjne:

Prowadzono na rzekach: Białce, Krznie, Zielawie, Liwcu, Gdoli i Huczwie, wykonując je na długości 30,2 klm.

W nizinie Janiszowskiej obwałowano brzeg rzeki Wisły na długości 1,5 klm. o kubaturze 70.000 m³ kosztem około 110.000 zł.

Roboty regulacyjne i budowa wału były dotowane przez Skarb Państwa /Fundusz Pracy/. Samorządy i strony interesowane przyczyniły się do nich tylko w 13%, podczas gdy ustawowe pokrycie samorządu i zainteresowanych razem wynosi 60%.

3/ Sprawy wodne:

Z zakresu tych spraw Urząd Wojewódzki dążył w okresie sprawozdawczym do ukończenia rejestracji i wpisów do ksiąg wodnych uprawnień zakładów wodnych, organizowania spółek wodnych, oraz związków wałowych dla konserwacji urządzeń meljoracyjnych.

Dla tych celów zebrano w okresie sprawozdawczym materiały na długości 130 klm.

Na okres 1935/36 Urząd Wojewódzki zamierza wykonać roboty meljoracyjne na długości około 360 klm. i osuszyć obszar około 8500 ha. Z zakresu meljoracji podstawowych Urząd Wojewódzki projektuje uregulowanie rzek na długości 30 klm., obwałowanie rz. Wisły na długości 1,5 klm i sprowadzenie pogłębiarki /około 70 ton wagi/ dla regulacji rz. Krzyny w powiecie bialskim.

3. O c h r o n a L a s ó w .

Zezwolone
wyręby.

W okresie sprawozdawczym na podstawie planów gospodarstwa leśnego cięcia etatowe roczne wynosiły 1331 ha o masie ogólnej 21385 m³.

Na podstawie zatwierdzonych aneksów do planów gospodarczych zezwolono na wyręb starodrzewia i sztuk wadliwych o masie ogólnej 55818 m³ w 189 obiektach.

Na przedterminowy wyręb poręb rocznych zezwolono na powierzchni 984 ha o masie łącznej 12017 m³.

Zobowiązania do zalesień.

W okresie sprawozdawczym zobowiązano do zalesień w 145 majątkach leśnych na powierzchni 3718 ha. Zobowiązania te nie dotyczą etatów rocznego użytkowania, które winny być zalesiane zgodnie z planem gospodarczym. W ciągu okresu tego stan zalesień naogół rozwijał się dobrze.

Ubytek i przybytek lasów.

Ubyło lasów w związku z parcelacją w 16 obiektach na powierzchni 5117 ha / w czym głównie tkwi zezwolenie wydane Ordynacji Zamojskiej na akcję oddłużeniową/.

Na likwidację serwitutów odeszło lasów 146 ha, na komasację w 6 obiektach 312 ha i z innych przyczyn /na powiększenie warsztatów rolnych/-305 ha.

Razem ubyło lasów w okresie sprawozdawczym w 46 obiektach 5880 ha.

Gruntów ornych, włączonych do lasów zalesiono na powierzchni 1470 ha. Nieużytków /lotnych piasków/ zalesiono na powierzchni 789,85 ha. Łącznie przybyło lasów na powierzchni 2259,85 ha.

Lasy ochronne.

Uznano za ochronne lasy w 110 obiektach na powierzchni 29076 ha.

Cięcia nie-
prawne.

Na skutek użytkowania lasów niezgodnie z ustawą leśną wstrzymano cięcia w 573 wypadkach. Nieprawnych wyrębów dokonano na powierzchni 27.88 ha. przyczem wyrabano nieprawnie 8464 m³. Sprzedano z licytacji nieprawnie wyrabane drzewo, a zasekwestrowano przez organa ochrony lasów za 9848,98 zł. Do Skarbu Państwa wpłynęło za nieprawnie wyrabane drzewo 11152,98 zł.

Szkody w la-
sach.

Znaczniejszych szkód w lasach ze strony owadów nie było.

Zagospodaro-
wanie lasów.

Lasów zagospodarowanych na podstawie planów gospodarstwa leśnego było -299 planów, obejmujących 219907 ha.

Zalesienie
nieużytków.

Na terenie województwa lubelskiego nieużytki /lotne piaszki, liche pastwiska, bagna, torfowiska/ zajmują pokaźny obszar, przyczem tylko lotne piaszki zajmowały około 14.000 ha. W celu zlikwidowania tych nieużytków, a w szczególności piaszków lotnych została wszczęta przez organa Ochrony Lasów w roku 1924 akcja zalesieniowa, która dała wyniki dodatnie dopiero w 1926 r. i od tego czasu akcja ta intensywnie się rozwija.

4. S p r a w y w e t e r y n a r y j n e .

W roku sprawozdawczym dążeniem całego personelu weterynaryjnego było opanowanie i tłumienie zaraźliwych chorób zwierzęcych, a przede wszystkim nosaczyny, której akcja zwalczania rozpoczęta była na nowo w roku ubiegłym. Walkę z chorobami prowadzono przy pomocy 18 powiatowych, 8 delegowanych, oraz samorządowych lekarzy weterynaryjnych.

Przebieg chorób zwierzęcych na terenie województwa lubelskiego wskazuje załącznik na stronie następnej.

W celu skutecznego zwalczania zaraźliwych chorób zwierzęcych i zapobiegania tymże Urząd Wojewódzki w dalszym ciągu dążyć będzie do zwiększenia ilości samorządowych lekarzy weterynaryjnych, gdyż z powodu znacznych obszarów powiatów i pozostawiających wiele do życzenia warunków i środków komunikacyjnych powiatowi lekarze weterynaryjni są przeciążeni pracą i nie mogą wszystkiemu podołać.

Rozpoczęte w roku 1933 budowle rzeźni w m. Garwoli nie i os. Ryki ukończono w roku sprawozdawczym i obie rzeźnie oddano do użytku publicznego.

Urzędowe badanie zwierząt rzeźnych i mięsa na terenie województwa wykonywało w roku sprawozdawczym 61 lekarzy weterynaryjnych.

Ponieważ jednym z ważniejszych środków przy zwalczaniu zaraźliwych chorób jest należyte wykonanie dezynfekcji, Urząd Wojewódzki dążyć będzie w dalszym ciągu do zaangażowania przez Wydziały Powiatowe w granicach możliwości finansowych dezynfektorów przy pow. lekarzach weterynaryjnych. Dezynfektorzy dotychczas działają już w 8 Starostwach, a praca ich dała owocne rezultaty.

Przebieg chorób zwierzęcych na terenie Województwa Lubelskiego w okresie sprawozdawczym 1934/35 r.

L. p.	Nazwa zaraźliwej choroby zwierzęcej	Ilość zapowietrzonych zaraźliwych chorób			Rodzaj zwierząt	I l o ś ć										Ilość ludzi pokasa-nych przez wściekłą zwierzę-ta	Suma wypad-ków z umieral-nością państw-nych i państw-nych
		Powia-śców	miejs-ć	Za-Gród		Zacho-rowało	Padło lub dorż-nięto	Za-ł-ł	Wydro-wiało	Podej-rzanych o zara-żenie się	Wakę-sają-cych się	Podda-nych	Szcze-pie-niom				
1	Nosaczna	18	471	631	konie	697	12	685	-	-	-	163.381	-	-	76420,04		
2	Waglik	9	42	70	konie, bydło rógate i owce	81	81	-	-	-	-	-	2276	-	3553,32		
3	Szelest-nica	1	1	1	bydło roga-te	1	1	-	-	-	-	-	-	-	54,50		
4	Zaraza dziurawy i rogatego	6	7	7	bydło roga-te	7	7	-	-	-	-	-	-	-	245,-		
5	Swierzb	8	23	35	konie	44	2	1	41	-	-	-	-	-	-		
6	Wścieklizna "	18 13	185 29	217 29	psy i koty konie, bydło i świnię	227 45	43 35	184 10	-	2.030	3877	-	-	256	1612,50		
7	Pomór i zaraza świni	17	352	761	świnie	3.366	2778	516	72	65	-	-	3.966	-	14842,31		
8	Różyczka świń	18	506	961	świnie	1.684	1021	20	643	-	-	-	17.455	-	-		
9	Cholera drobinu	6	16	70	drób	847	847	-	-	20	-	-	44	-	-		
				Razem	Konie, bydło rógate, owce świnię, psy, koty i drób	6.999	4.827	1.416	756	2.115	3.877	163.381	23.741	256	96727,67		

VIII. SPRAWY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWE.

Na zarządzenie centralnych władz przedsięwzięto kroki do zniżki cen towarów skartelizowanych.

Obniżono ceny: nafty, węgla, żelaza, cukru i szarej soli. Ceny drobnicowe wymienionych artykułów ustabilizowały się na niższym poziomie, stając się temsamem bardziej dostępne masowemu konsumentowi.

Obniżono również ceny artykułów monopolowych, jak wódki i spirytusu.

Zaobserwowano pewne ożywienie na rynku pieniężnym, jako to: wzrost wkładów oszczędnościowych i żywszy obieg na r-kach bieżących.

W okresie sprawozdawczym powstało 49 nowych, większych zakładów przemysłowych, jak: tartaków /10/, młynów, gazogeneratorowych /12/, pieców do wypalania wapna /7/, rzeźni /5/ i innych.

W zakresie orzecznictwa zatwierdzono 62 projekty urządzenia zakładów, udzielono 23 pozwoleń kotłowych, 7 uprawnień targowych, wydano 363 dyspensy rzemieślnikom - 43 paszporty zagraniczne - 7 dyspens przemysłowi koncesjonowanemu, - załatwiono 32 odwołania od orzeczeń starostw.

Stan przemysłu.

Utrzymało się pewne ożywienie w przemyśle młynarskim, drzewnym i mineralnym. W przemyśle cukrowniczym zanotowano wzrost produkcji o 24 % w stosunku do roku ubiegłego.

Stan handlu.

Te działy handlu, które pozostają w ścisłej zależności od kształtowania się cen na rynku rolniczym a w następstwie od siły nabywczej ludności wiejskiej - nie ujawniły większej aktywności.

Nieznaczne tylko zmniejszenie rozpiętości pomiędzy cenami artykułów przemysłowych i produktów rolnych - ~~dotychczas~~ nadal przemysł masowych odbiorców, ostatnie zaś zdecydowane posunięcia w kierunku obniżki cen towarów przemysłowych z braku czasu częściowo tylko dotarły do masowego konsumenta.

Stan rzemiosła.

Ilość warsztatów rzemieślniczych zwiększyła się, przy zmniejszeniu jednakże zatrudnienia w poszczególnych warsztatach. Objaw ten spowodowało ograniczanie przez samoistnych rzemieślników ilości zatrudnianych uczniów i czeladników, którzy z kolei zakładają własne, drobne warsztaty, przeważnie szewskie, cholewkarские i kowalskie. Rzemiosło odczuwa brak taniego i długoterminowego kredytu dla zwiększenia kapitału obrotowego.

Współpraca z samorządem.

Urząd współpracował z organami Samorządu Gospodarczego, utrzymując ścisły kontakt z Izłą Przemysłowo-Handlową i Izłą Rzemieślniczą przez porozumiewanie się we wszystkich sprawach, mających gospodarcze znaczenie dla regionu.

Elektryfikacja.

Powstanie „Lubelskiego Międzykomunalnego Związku Elektryfikacyjnego” znakomicie przyspieszy rozwój elektryfikacji województwa. W skład „Związku” weszły samorządy miast: Lublina, Chełma, Zamościa, Krasnegostawu i Lubartowa. „Związek” planuje - zgodnie z ogólnymi wytycznymi elektryfikacji Państwa - zelektryfikowanie powiatów lubartowskiego, lubelskiego, chełmskiego, janowskiego, krasnostawskiego, zamojskiego, hrubieszowskiego, tomaszowskiego i biłgorajskiego przez budowę linii przesyłowych wysokiego napięcia, sieci rozdzielczych niskiego napięcia w miastach, miasteczkach i osiedlach o większym skupieniu, przez budowę centrali wytwórczych, stacji rozdzielczych i przetwórczych.

Jako centrale elektryczne pracować będą elektrycznie samorządowe w Lublinie i Zamościu i czasowo-prawdopodobnie - elektrownia prywatna Cementowni Spółki - „Firley” w Rejowcu ewent. w przyszłości elektrownia w Zwierzynku.

Z istniejących zakładów elektrycznych - trzy zakłady /Siedlce, Biała i Sokołów/ powiększyły swoją moc zainstalowaną o 1150 KM., dwa zakłady wyszły ze swoimi sieciami względnie liniami elektrycznymi poza granice miast, które zasilają w energię elektryczną, a mianowicie Sokołów o 3 km. i Węgrów ok. 4 km., przy czym Sokołów linią wysokiego napięcia 6.000 woltów.

Produkcja energii elektrycznej wzrosła o około 10 %. To samo dotyczy wpływów za prąd oraz ilości odbiorców.

Obniżenie cen energii elektrycznej - w związku z potaniemiem węgla wynosi od 6 do 10 %.

Zamierzenia na przyszłość idą w kierunku stworzenia Międzykomunalnego Związku Elektryfikacyjnego Północnej Części Województwa, który swoim zasięgiem objąłby powiaty: węgrowski, sokołowski, siedlecki, bialski, łukowski, włodawski i radzyński. Centralnymi zakładami elektrycznymi byłyby: elektrownia miejska w Siedlcach i Białej o łącznej mocy zainstalowanej 1.600 KW.

Przez współpracę obu związków zostałby racjonalnie zelektryfikowany cały obszar województwa, prąd znacznie potaniałby, co uprzystępniałoby korzystanie z energii elektrycznej najszerszym warstwom ludności.

IX. NADZÓR NAD SAMORZĄDAMI.

Podział admini-
nistracyjny.

W okresie sprawozdawczym nie przeprowadzono żadnych ważniejszych zmian w podziale administracyjnym województwa poza zmianami granic poszczególnych gromad w obrębie gmin Biała /pow. radzyński/, Kurów /pow. puławski/ Górzno i Tola Rębkowska /pow. radzyński/.

Natomiast rozpoczęto prace przygotowawcze do zmiany granic gmin we wszystkich powiatach województwa stosownie do wyznaczonych potrzeb ludności i władz państwowych oraz zmienionych warunków finansowo-gospodarczych związków samorządowych. Prace te niezawodnie zakończone zostaną do końca 1936 roku.

Tybory do or-
ganów ustro-
jowych zr.
sam.

Okres sprawozdawczy 1934/35 był okresem dalszego etapu przeprowadzania wyborów do organów ustrojowych związków samorządowych.

Dnia 27 maja 1934r. na terenie całego województwa odbyły się wybory do rad miejskich, zaś od czerwca 1934r. w miarę ukazywania się w Dzienniku Ustaw regulaminów wyborczych, były przeprowadzane wybory do zarządów miejskich, do rad powiatowych i do wydziałów powiatowych.

Dane statystyczne, dotyczące wyborów do rad miejskich i powiatowych oraz wydziałów powiatowych były podane w sprawozdaniu za okres 1933/34r.

Na wybory członków rad powiatowych, na ogólną ilość 277 kolegów gminnych wniesiono 25 protestów, z czego uwzględniono 14.

Tybory członków wydziałów powiatowych wogóle zaskarżone nie były.

Tybory członków zarządów miejskich zostały zaskarżone w 8 wypadkach, protesty uwzględniono w 2 wypadkach.

Wybrani burmistrzowie uzyskali zatwierdzenie władz z wyjątkiem 3 wypadków /Kock, Szczepieszyn, Garolin/.

Odnosnie wójtów gmin zażądać należy, że tylko w 15 wypadkach wybrani kandydaci nie uzyskali wymaganego przez ustawę zatwierdzenia. Ustanowienie wójta zawodowego miało miejsce tylko w jednym wypadku t.j. w gm. Ternogóra.

W okresie sprawozdawczym złożono z urzędu 3 wójtów i 4 sołtysów za popełnione nadużycia oraz rozwiązano radę gromadzką w Drohiczynie /gm. Uchanie pow. hrubieszowski/.

Gospodarka
Związków
Samorz.

Według sprawozdań z wykonania budżetów za okres 1934/35 gospodarka poszczególnych związków samorządowych w cyfrach przedstawiała się w sposób następujący:

a/Powiat. Zr.
Sam.

W okresie sprawozdawczym
preliminowały dochody zwyczajne

8.309.611 zł

" nadzwyczajne

965.665 "

9.275.276 zł

osiągnęły zaś:	
dochody zвычайne:	9.876.869 zł
" nadzwyczajne	1.271.280 "
	11.148.149 zł

Okazuje się więc, że faktycznie osiągnięte w omawianym okresie dochody przewyższyły preliminowane o 1.872.873 zł. Potrąciwszy od tej sumy kwotę 963.472 zł, stanowiącą zwrot wydatków uskuteczniionych na drogi państwowe, otrzymamy faktyczną nadwyżkę własnych wpływów pow. związków samorządowych w wysokości 909.401 zł t.j. o około 9,5%, jakkolwiek starki podatkowe w okresie sprawozdawczym w porównaniu z okresem poprzednim były przeciętnie niższe o 1 w dodatku do państw. podatku gruntowego o 7% w opłatach drogowych o 5%. Fakt ten świadczy z jednej strony o tem, że związki samorządowe, nauczane smutnem doświadczeniem lat poprzednich oraz mając na uwadze ciężkie położenie płatników, w przewidywaniu dochodów były dość ostrożne, a z drugiej strony o tem, że możliwości płatnicze ludności w tym okresie nieco wzrosły.

Pierwsze miejsce co do wysokości wpływów budżetowych zajmują samoistne podatki w wysokości 4.300.773 zł, z czego na opłaty drogowe przypada 4.237.375 zł t.j. około 98,5%. Po dodaniu do tej sumy dopłaty drogowe w sumie 254.424 zł /zwyčajne 145.563 zł i nadzwyczajne 108.861 zł/ okaże się, że pow. związki samorz. na cele drogowe łącznie osiągnęły 4.491.799 zł, a więc około 40% ogólnych dochodów tych związków. W poprzednim okresie budżetowym osiągnięty wpływ z tego tytułu wynosił 3.971.260 zł, a zatem zwiększony został w okresie sprawozdawczym o 520.539 zł. Normy opłat drogowych w stosunku do państwowego podatku gruntowego w okresie 1933/34 przeciętnie dla całego województwa wynosiły 75%, zaś w okresie 1934/35 obniżone zostały do 70%.

Następne miejsce w kolejności wysokości dochodów stanowią wpływy z dodatków komunalnych do państwowych podatków z sumą 3.068.000 zł, co stanowi około 27,5% ogólnych dochodów.

Objęte tą sumą wpływy z dodatku do państwowego podatku gruntowego wynosiły kwotę 2.025.108 zł, z dodatku do państwowego podatku przemysłowego kwotę 558.385 zł z dodatku do państwowego podatku od spożycia 347.019 zł. W porównaniu z poprzednim okresem wpływy z komunalnego dodatku do państwowego podatku gruntowego zwiększyły się o 128.310 zł, zaś wpływy z dodatku do państwowego podatku przemysłowego o 22.793 zł, a natomiast wpływy z dodatku komunalnego do państwowego podatku od spożycia zmniejszyły się o 68.422 zł. W ostatecznym wyniku ogólna nadwyżka w tym dziale budżetów w porównaniu z okresem 1933/34 wynosi sumę 64.059 zł /około 2,4% jakkolwiek starka dodatku komunalnego do państwowego podatku grunt. w okresie sprawozdawczym zmniejszoną została przeciętnie z 85% na 78%.

Trzecie miejsce co do wysokości zajmują wpływy z zaciągniętych pożyczek w sumie 742.182 zł t.j. około 6,6% w stosunku do ogólnych wpływów. Ze znaczyć należy, że wysokość zadłużenia pow. związków samorządowych zwiększy-

ła się bardzo nieznacznie /tylko około 15.000 zł/, gdyż suma ta powstała przeważnie z powodu skonwertowania pożyczek krótkoterminowych na długoterminowe, głównie w komunalnym funduszu pożyczkowo-zapomogowym.

Następne /czwarte/ miejsce co do wysokości zajmują wpływy ze zwrotu sum wyłożonych przez pow. związki samorządowe za inne instytucje w łącznej sumie 1.220.662 zł /około 11%/. W tem mieści się kwota 963.298 zł, wyłożona w zastępstwie Skarbu Państwa na utrzymanie względnie budowę dróg państwowych.

Wpływy z udziału w państw. podatku dochodowym w porównaniu z okresem poprzednim zmniejszyły się o 42.330 zł /przeszło 11% do kwoty 333.092 zł i stanowią zaledwie około 3% ogólnych dochodów, zajmując piąte miejsce co do wydajności źródeł dochodowych.

Dalsze /szóste/ miejsce w kolejności zajmują wpływy z opłat za korzystanie z urządzeń komunalnych w wysokości 320.592 zł, co stanowi niespełna 3% ogólnych dochodów. W stosunku do poprzedniego okresu budżetowego wpływy z tego źródła zmniejszyły się o 33.617 zł /około 9,5%.

Z subwencji osiągnęły pow. związki samorządowe w okresie sprawozdawczym kwotę 230.411 zł /około 2% ogólnych dochodów/ zwiększoną o 80.347 zł w stosunku do poprzedniego okresu budżetowego.

Wpływy z majątku komunalnego pozostają mniej więcej na poziomie poprzedniego okresu obrachunkowego i dały dochód w wysokości 166.081 zł /około 1,5% ogólnych dochodów/.

Natomiast znacznie zmniejszyły się wpływy z opłat administracyjnych, spadając z kwoty 139.592 zł do 111.541 zł /około 1,3% ogólnych dochodów/ i wykazując ubytek 28.051 zł.

Minimalną rolę w gospodarce pow. związków samorządowych odgrywają w okresie sprawozdawczym wpływy z przedsiębiorstw samorządowych w wysokości 49.098 zł /około 0,4% oraz z podatku inwestycyjnego w sumie 16.192 zł /0,15%.

Treszcie różne dochody nieobjęte powyżej omówionymi działami, przyniosły pow. związkom samorządowym sumę 334.500 zł co stanowi 3% ogólnych wpływów. W porównaniu z poprzednim okresem obrachunkowym różne dochody zwiększyły się o 137.746 zł.

Wydatki pow. związków samorządowych w okresie 1934/35 kształtowały się w sposób następujący:

preliminowano: wydatki zwyczajne -	6.899.620 zł
" nadzwyczajne -	2.375.778 "
razem	9.275.398 zł
uskutecznilo: wydatków zwyczajnych	7.710.086 zł
" nadzwyczajnych	3.093.301 "
	10.803.387 zł

Budżety więc pow. związków samorządowych w okresie sprawozdawczym wykonane zostały po stronie wydatków w 116% podczas gdy dochody zrealizowane zostały prawie w 121% w stosunku do preliminowanych.

Z porównania osiągniętych w omawianym okresie ogólnych dochodów 11.148.149 zł z uskutecznionymi wydatkami - 10.803.387 zł. okazuje się nadwyżka kasowa - 344.762 zł.

Objaw ten uznać należy za pomyślny, gdyż świadczy o ostrożnej i w granicach budżetów prowadzonej gospodarce.

Nie można bowiem zapominać, że jeszcze okres budżetowy 1932/33 pow. związku samorządowe województwa Lubelskiego zamknęły niedoborem w wysokości 998.323 zł, co należy mieć na uwadze przy ocenie gospodarki finansowej w dwu ostatnich okresach obrachunkowych.

Analogicznie, jak w poprzednich okresach, pierwsze miejsce co do wysokości zajmują wydatki na utrzymanie i budowę dróg w łącznej sumie 4.270.934 zł, co stanowi około 40% ogólnych wydatków. Po potrąceniu kwoty 765.597 zł, wydanej na rachunek Skarbu Państwa na utrzymanie dróg państwowych - okazuje się, że na budowę i utrzymanie dróg samorządowych wyłożono 3.505.337 zł. Tobec tego, że część wpływów z opłat drogowych corocznie obracaną jest na spłatę długów zaciągniętych w swoim czasie na inwestycje drogowe, stwierdzić należy, że wydatki, uskutecznione na cele drogowe mniej więcej odpowiadają wpływom z opłat i dopłat drogowych.

Następne z kolei miejsce zajmują wydatki na spłatę długów z sumą 1.465.077 zł, stanowiącą około 13,5% ogólnych budżetów. Jeśli do tego doda się jeszcze zrealizowany kredyt w wysokości 601.266 zł na pokrycie niedoboru z lat poprzednich /Dz. XIV budż. nadzw./ - to otrzyma się faktycznie wydaną na spłatę zobowiązań sumę 2.066.343 zł, stanowiącą prawie 20% ogólnych wydatków. W poprzednim okresie na ten sam cel wydano 1.765.903 zł /około 20% ogólnych wydatków/.

Trzecie miejsce co do wysokości zajmują wydatki na administrację w sumie 1.202.920 zł, co stanowi około 11% ogólnych wydatków. W stosunku do poprzedniego okresu obrachunkowego wydatki te zwiększone zostały o 38.140 zł. Zwiększenie to jednak jest tylko pozorne, gdyż w okresie sprawozdawczym wydatkami administracyjnymi /Dz. I budżetów/ objęto również wydatki połączone z funkcjonowaniem urzędu rozjemczego /w 13 powiatach/.

Wydatki na rolnictwo podobnie, jak w poprzednim okresie, zajęły czwarte miejsce co do wysokości z sumą 894.978 zł i stanowią 8% ogólnych wydatków. Działem tym objęte zostały wydatki na utrzymanie szkół rolniczych w wysokości 97.804 zł, na stypendja dla uczniów szkół rolniczych 31.361 zł i subwencje dla szkół rolniczych innych powiatów 11.355 zł.

Piąte miejsce w kolejności wydatków zajmują wydatki na zdrowie publiczne w wysokości 834.479 zł /około 8% ogólnych wydatków/. W sumie tej mieszczą się wydatki połączone z budową nowych szpitali w Puławach i Włodawie /łącznie 165.356 zł/, wpłacone udziały /łącznie 142.030/ do związku międzykomunalnego dla budowy i utrzymania szpitala psychiatrycznego w Chełmie oraz subwencje na Przysposobienie Wojskowe i Wychowanie Fizyczne w wy-

sokości 117.336 zł. W porównaniu z poprzednim okresem wydatki tego działu zwiększyły się o 194.113 zł /około 30% /.

Sprawowanie przez pow. związki samorządowe opieki społecznej pociągnęło za sobą wydatki w wysokości 699.520 zł /około 6,5% ogólnych wydatków/. W sumie tej mieszczą się udziały, wpłacone do Wojewódzkiego Związku Opieki Społecznej w wysokości 20.726 zł. W poprzednim okresie na cele Opieki Społecznej wydano 685.195 zł.

Wydatki na oświatę w porównaniu z poprzednim okresem obrachunkowym pozostały na tym samym poziomie i wynoszą 271.461 zł /około 2,5% ogólnych wydatków/. Z sumy tej na budowę nowych szkół wydano 76.951 zł.

Na prowadzenie przedsiębiorstw samorządowych wydano w okresie sprawozdawczym zaledwie 38.604 zł - zaś na utrzymanie majątku komunalnego 92.549 zł czyli łącznie 131.153 zł /przez 1% ogólnych wydatków/.

Jedno z ostatnich miejsc w kolejności zajmują wydatki na bezpieczeństwo publiczne /głównie na ochotnicze straże ogniowe/ z sumą 112.960 zł /około 1% ogólnych wydatków/.

Popieranie przemysłu i handlu pociągnęło za sobą wydatek zaledwie 86.985 zł, co stanowi niespełna 1% ogólnych wydatków.

Wydatki na kulturę i sztukę pozostały mniej więcej na poziomie ubiegłego okresu budżetowego i wynosiły zaledwie 29.320 zł /około 0,4% ogólnych wydatków/, a natomiast świadczenia na rzecz innych związków samorządowych prawie podwoiły się wzrastając z kwoty 24.886 zł na 50.962 zł /1/2 % ogólnych wydatków/.

Wreszcie wydatki różne nieobjęte powyżej omówionymi działami wynosiły sumę 151.372 zł /1 1/2 % ogólnych wydatków/. W porównaniu z poprzednim okresem wydatki te zmniejszyły się o 60.754 zł.

b/Miasta Wydzielone. W okresie budżetowym na 1934/35 w miastach wydzielonych

preliminowano dochody zwyczajne -	4.984.551 zł
" nadzwyczajne -	1.473.066 zł
razem	6.457.617 zł

osiągnięto zaś w tym okresie

dochodów zwyczajnych -	5.097.281 zł	tj. 102% prel.
" nadzwyczajnych -	1.180.853 "	tj. 80% prel.
razem	6.278.134 zł	tj. 97% prel.

Wpływy osiągnięte z poszczególnych źródeł dochodowych /zwyczajnych i nadzwyczajnych/ miast wydzielonych w okresie sprawozdawczym oraz procentowy stosunek dochodów preliminowanych do osiągniętych, jak też procentowy stosunek wpływów z poszczególnych działów budżetu do całkowitej sumy osiągniętych dochodów kształtowały się w sposób następujący:

	Prelimino- wano	Zrealizowano		
	zł	zł	% prelimin.	% ogólnych dochodów
I Majątek Komunalny	371.402	363.005	97,7	5,8
II Przedsiębiorstwa ko- munalne	1.801.032	2.002.357	111,2	31,9
III Subwencje i dotacje	330.544	307.511	93,0	4,9
IV Zwroty	358.755	236.338	65,9	3,8
V Opłaty administracyj- ne	110.000	108.743	98,9	1,7
VI Opłaty za korzystanie z urządzeń komunalnych	127.862	101.210	79,2	1,6
VII Dopłaty				
VIII Udział w podatkach państwowych	659.400	536.604	81,4	8,5
IX Dodatki do podatków państwowych	1.420.777	1.490.148	104,9	23,7
X Podatki samoistne	381.947	354.209	92,7	5,6
XI Różne	148.084	106.115	71,7	1,7
XII Pożyczki	666.814	588.875	88,3	9,5
XIII Podatek inwestycyjny	81.000	83.019	102,5	1,2
Razem	6.457.617	6.278.134	-	99,9

Wydatki miast wydzielonych w okresie sprawozdaw-
czym 1934/35 przedstawiały się następująco:
preliminowano wydatków zwyczajnych 4.247.846 zł
" " nadzwyczajnych 2.256.274 "

razem 6.504.120 zł

uskuteczniiono zaś:

wydatków zwyczajnych 4.361.619 zł t.j. 102,6% preliminar.
 " nadzwyczajnych 2.062.271 " t.j. 91,4% %
 razem 6.423.890 zł t.j. 98,8% preliminar.

W porównaniu sumy osiągniętych dochodów z sumą uskutecz-
 nionych wydatków okazuje się niedobór 145.756 zł.

Wydatki ogólne /zwyczajne i nadzwyczajne/ w po-
 szczególnych działach gospodarki miejskiej zrealizowane
 zostały w sposób następujący:

	Prelimino- wano	W y k o n a n o		
	zł	zł	% prelimin.	% ogólnych wydatków
I Zarząd ogólny	990.835	1.000.319	100,9	15,57
II Majątek Komunalny	156.177	123.579	79,1	1,92
III Przedsiębiorstwa Komunalne	562.778	652.116	115,8	10,15
IV Spłata długów	735.396	765.856	104,1	11,92
V Drogi i place publiczne	943.123	845.522	89,6	13,16
Va Pomiary i plany rozbudowy	29.581	38.243	129,2	0,6
VI Oświata	528.406	500.789	94,7	7,8
VII kultura i sztuka	72.495	71.969	99,2	1,12
VIII Zdrowie publiczne	863.555	907.254	105,-	14,12
IX Opieka społeczna	503.843	492.700	97,7	7,67
X Popieranie rolnictwa	4.449	3.537	79,5	0,06
XI Popieranie przemysłu i handlu	51.602	49.754	96,4	0,77
XII Bezpieczeństwo publiczne	413.238	401.956	97,2	6,26
XIII Różne	233.390	239.635	102,6	3,73
XIV Niedobór budżetowy	415.252	330.661	79,6	5,15
razem	6.504.120	6.423.890	98,8	100,-

W powołaniu się na powyższe zestawienie należy
 stwierdzić, że w porównaniu z okresem poprzednim /1933/34/
 wpływy miast wydzielonych wzrosły o 199.683 zł /3 %/
 wskutek zwiększenia się dochodów z majątku komunalnego,
 przedsiębiorstw komun. z udziału w państwowym podatku do-

chodowym i z dodatków do podatków państwowych. Wpływy z podatków samoistnych w okresie sprawozdawczym spadły o 211.429 zł t.j. o 37%.

Natomiast wydatki miast wydzielonych w okresie sprawozdawczym zmniejszyły się o 112.146 zł /1,7% w tem wydatki na administrację zmniejszyły się o 52.834 zł.

c/Miasta nie-wydzielone.

Miasta niewydzielone w okresie sprawozdawczym preliminowały:

dochodów zwyczajnych 3.784.833 zł
" nadzwyczajnych 287.537 "
razem 4.072.370 zł

osiągnęły zaś:

dochodów zwyczajnych 3.611.844 zł t.j. 95,4% prelim.
" nadzwyczajnych 316.649 zł t.j. 110,1% prelim.
razem 3.928.493 zł t.j. 96,4% prelim.

W porównaniu z okresem budżetowym 1933/34 dochody miast niewydzielonych zwiększyły się o 88.466 zł czyli o 2,3%.

Osiągnięte wpływy z poszczególnych źródeł dochodowych przedstawia następujące zestawienie:

	Prelimino- wano	Zrealizowano		
	zł	zł	% wykon. do sum prelim.	% wykon. do ogóln. nej kwoty wykonania
I Majątek komunalny	350.560	250.543	71,4	6,38
II Przedsięb. komunalne	830.553	844.468	101,6	21,5
III Subwencje i dotacje	55.524	89.501	161,1	2,28
IV Zeroty	189.212	141.354	74,7	3,6
V Opłaty administrac.	130.746	134.874	103,1	3,43
VI Opłaty za korzystanie z urządzeń komunalnych	378.727	363.310	95,9	9,25
VII Dopłaty	-	-	-	-
VIII Udział w podatkach państw.	425.559	370.450	87	9,43
IX Dodatki do podatków	1.233.540	1.148.387	93	29,23
X Podatki samoistne	160.276	129.434	80,7	3,3
XI Różne	130.012	217.801	167,5	5,54
XII Pożyczki	163.161	220.488	135,1	5,61
XIII Podatek inwestycyjny	24.500	17.883	72,9	0,45
razem	4.072.370	3.928.493	96,4	100

Miasta niewydzielone w okresie 1934/35 prelimino-
wały wydatki zwyczajne w sumie 3.476.883 zł

" nadzwycz. " 595.415 zł

razem 4.072.298 zł

uskuteczniły zaś:

wydatki zwyczajne w sumie 3.459.228 zł t.j. 99,5% prelim.
 " nadzwyczajne " 558.816 " t.j. 93,7% "
 razem 4.018.044 zł t.j. 98,6% "

W porównaniu z okresem budżetowym 1933/34 wydatki /zwyczajne i nadzwyczajne/ miast niewydziałonych wzrosły o 179.212 zł czyli o 4,7 %.

Mając na uwadze fakt, iż poprzedni okres budżetowy miasta niewydziałone zamknęły nieznaczną nadwyżką /1.195 zł/, zaś okres sprawozdawczy niedoborem /89.551 zł/ - stwierdzić należy pewne pogorszenie się sytuacji finansowej tychże miast.

Niżej zamieszczone zestawienie przedstawia realizację wydatków /zwyczajnych i nadzwyczajnych/ według poszczególnych działów budżetu.

	Prelimino- wano	Zrealizowano		
	zł	zł	% wykona nia do sumy prel.	% wykona nia do ogólnej kwoty wykon.
I Zarząd ogólny	1.029.543	1.047.576	101,7	26,07
II Majątek komunalny	83.398	108.060	129,5	2,7
III Przedsięb. komunalne	49.167	47.760	97,1	1,2
IV Spłata długów	595.077	490.845	82,4	12,21
V Drogi i place	211.135	277.910	131,6	6,92
Va Pomiary i plany regulac.	17.516	15.081	86	0,38
VI Oświata	661.294	736.175	111,3	18,32
VII Kultura i sztuka	5.645	4.652	82,4	0,01
VIII Zdrowie publiczne	242.951	260.610	107,2	6,5
IX Opieka społeczna	218.314	208.374	95,5	5,2
X Popieranie rolnictwa	35.854	34.949	97,4	0,87
XI Popieranie przemysłu i handlu	65.191	63.584	97,5	1,6
XII Bezpieczeństwo publ.	397.222	401.813	101,1	10
XIII Różne	201.245	146.934	73	3,7
XIV Pokrycie niedoboru budżet. z lat ubiegłych	258.746	173.521	67	4,32
	4.072.298	4.018.044	98,6	100

Stwierdzić należy, że wydatki na administrację w okresie sprawozdawczym w porównaniu z okresem budżetowym 1933/34 zmniejszyły się o 19.597 zł czyli o 1,8%.

d/Gminy
wiejskie. Gminy wiejskie w okresie budżetowym 1933/34 pre-
liminowały:
 dochodów zwyczajnych 9.577.286 zł
 " nadzwyczajnych 256.786 "
 razem 9.834.072 zł

zrealizowały zaś:

dochody zwyczajne w sumie 10.115.745 zł t.j.105,6% prelim.
 " nadzwyczajne " 374.932 " " 150% "
 razem 10.490.677 zł t.j.106,6% prelim.

W porównaniu z poprzednim okresem budżetowym wpływy gmin wiejskich wzrosły o 1.391.237 zł t.j.prze-
 szło o 15%.

Dochody gmin wiejskich /zwyczajne i nadzwyczajne/
 według poszczególnych działów budżetu przedstawiały się
 następująco:

	Preliminowa no	Zrealizowano		
	zł	zł	% wykona- nia do sum pre limin.	% wykona- nia do ogół- nej kwoty wykonania
I Majątek komunalny	48.539	55.700	114,7	0,54
II Przedsięb.komun.	53.840	63.123	117,2	0,6
III Subwencje i dotacje	89.893	101.579	112,9	0,97
IV Zwroty	185.769	185.205	99,6	1,77
V Opłaty administrac.	339.969	390.929	115,9	3,73
VI Opłaty za korzystanie z urządzeń komunal.	147.035	129.373	87,9	1,23
VII Dopłaty	36.280	36.016	99,2	0,34
VIII Udział w podatkach państw.	23.083	13.976	60,5	0,13
IX Dodatki do pod.państw.	2.092.153	2.304.064	110,1	21,96
X Podatki samoistne	6.267.692	5.948.930	94,9	56,7
XI Różne	462.972	1.106.323	238,9	10,54
XII Pożyczki	62.398	109.451	175,4	1,04
XIII Podatek inwestycyjny	9.004	28.461	316	0,28
XIV Nadwyżka budżet.z okre- su ubiegłego	15.445	17.547	113	0,17
Razem	9.834.072	10.490.677	106,6	100

Przystępując do omówienia wydatków gmin wiejskich należy podkreślić, że podczas gdy okres budżetowy 1933/34 gminy wiejskie zamknęły niedoborem wynoszącym 270.106 zł to w okresie sprawozdawczym nie tylko niema niedoboru, a przeciwnie okres ten został zamknięty nadwyżką wynoszą-
 cą 350.087 zł.

Gminy wiejskie w okresie sprawozdawczym prelimi-
 nowały wydatki zwyczajne w sumie 9.057.256 zł
 " nadzwyczajne " 762.058 zł
 razem 9.819.314 zł

uskuteczniły zaś:

wydatki zwyczajne w sumie 9.197.081 zł t.j.101,5% prel.
 " nadzwycz. " 943.509 zł t.j.124% prel.

razem 10.140.590 zł t.j.103,2% prelim.

W porównaniu z okresem budżetowym 1933/34 wydat-

ki /zwyczajne i nadzwyczajne/ gmin wiejskich wzrosły o 771.044 zł t.j.o przeszło 8%.

Niżej zamieszczone zestawienie przedstawia realizację wydatków /zwyczajnych i nadzwyczajnych/ według poszczególnych działów budżetu.

	ireliminowa-	Zrealizowano		
	zł	zł	% wykon. do sum. prelim.	% wykonania do ogólnej kwoty wykonania
I Zarząd ogólny	4.080.683	4.232.398	103,5	41,73
II Majątek komun.	59.322	70.806	119,3	0,7
III Przedsięb.komun.	33.889	36.185	106,6	0,35
IV Spłata długów	389.852	301.668	77,3	2,97
V Drogi i place	305.227	404.918	132,6	3,99
VI Oświata	2.976.432	3.003.795	100,9	29,62
VII Kultura i sztuka	22.461	19.440	86,5	0,19
VIII Zdrowie publ.	489.313	544.932	111,4	5,4
IX Opieka społ.	289.812	274.185	94,6	2,7
Δ Popieranie roln.	138.792	110.306	79,4	1,09
XI Popieranie przem.i h.	8.470	8.764	103,4	0,09
XII Bezp.publ.	289.598	277.391	95,7	2,74
XIII Różne	491.519	654.766	133,2	6,45
XIV Pokrycie niedob.budżet. z lat ubiegłych	243.944	201.036	82,4	1,98
	9.819.314	10.140.590	103,2	100

Z powyższego zestawienia wynika, że największą pozycję wydatków stanowią koszty administracji /41,7%. Wydatki na administrację w okresie sprawozdawczym w porównaniu z okresem budżetowym 1933/34 wzrosły o 118.639 zł czyli o przeszło 1%, a to skutkiem powołania do życia przez nową ustawę samorządową kolegjalnych zarządów gminnych, których członkowie pobierają odszkodowania pieniężne w formie diet.

Zestawienie
dochodów i
wydatków
zw.sam.

Powyżej przedstawioną została w cyfrach gospodarka związków samorządowych poszczególnych stopni. Natomiast ogólny obraz gospodarki budżetowej łącznie wszystkich związków samorządowych na terenie województwa daje obok zamieszczone zestawienie /tab.N 3/.

Z tego zestawienia wynika, że związki samorządowe łącznie wzięte zamknęły okres budżetowy 1934/35 nadwyżką 459.542 zł. Zaznaczyć należy, że poprzedni okres /1933/34/ był zamknięty niedoborem 107.822 zł.

dochodów i wydatków związków samorządowych Województwa Lubelskiego za okres 1934/35

Rodzaj związku samorządowego	Dochody związane zł	Wydatki związane zł	Nadwyżka zł	Dochody nadwycz. zł	Wydatki nadwycz. zł	Nadwyżka zł	Niedobór zł	Ogólna nadwyżka zł	Ogólny niedobór zł
Pow. Zw. Sam.	9.876.869	7.710.086	2.166.783	1.271.280	3.093.301	-	1.822.021	440.735	95.973
Miasta wydzielone	5.097.281	4.361.619	735.662	1.180.853	2.062.271	-	881.418	-	145.756
Miasta niewydzielone	3.611.844	3.459.228	152.616	316.649	558.816	-	242.167	89.845	179.396
Gminy wiejskie	10.115.745	9.197.081	918.664	374.932	943.509	-	568.577	431.270	31.183
Razem	28.701.739	24.728.014	3.973.725	3.143.714	6.657.897	-	3.514.183	961.850	502.308

Nadwyżka

961.850 zł

Niedobór

502.308 "

Ostateczna nadwyżka 459.542 zł

Dla przedstawienia całokształtu gospodarki i stanu finansowego związków sam. poniżej przedstawiony zostaje stan zadłużenia tychże związków na dzień 1 lipca 1935r.

Rodzaj związków sam.	Zobowiązania		Razem	Uwagi
	długoterminowe zł	krótkoterminowe zł		
1. Pow. związki sam.	12.339.287	3.706.259	16.045.546	
2. Miasta wydzielone	33.462.718	3.912.263	37.374.981	
3. Miasta niewydzielone	5.823.291	4.345.179	10.168.470	
4. Gminy wiejskie	1.528.366	4.739.005	6.267.371	w tem 21146 zł
Razem	53.153.662	16.702.706	69.856.368	tych w złocie

W porównaniu ze stanem na dzień 1 lipca 1935 zadłużenie ogólne związków samorządowych zmniejszyło się o 4.857.530 zł.

Nadmierny stan zadłużenia samorządów w bardzo wysokim stopniu utrudniający, a w wielu wypadkach nawet uniemożliwiający, prowadzenie racjonalnej i planowej gospodarki, spowodował wydanie przez właściwe czynniki państwowe przepisów prawnych /rozporządzenie Prezydenta Rzeczyp. z dn. 24. X. 1934r. i dekret Prezydenta Rzeczyp. z dn. 14. XI. 1935r./, mających na celu uporządkowanie stanu finansowego samorządów. Wszczęta na podstawie tych przepisów akcja idzie w dwóch kierunkach: obdłużeniowym, przez konwersję zobowiązań krótkoterminowych na długoterminowe, przedłużenie okresu obsługi długów, umarzanie zaległych odsetek obniżenie ich wysokości, zwolnienie od ich płatności do lat 5 oraz czasowe zawieszanie płatności, a nawet częściowe zmniejszenie kapitału, tudzież - oszczędnościowym, mającym na celu zmniejszenie wydatków do koniecznej normy. Akcję oszczędnościowo-oddłużeniową prowadzi równolegle Centralna Komisja Oszczędnościowo-Oddłużeniowa przy Prezydjum Rady Ministrów odnośnie zadłużenia samorządów wobec Skarbu Państwa funduszków państwowych, instytucji ubezpieczeń społecznych oraz innych instytucji publiczno-prawnych, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Banku Rolnego i banków komunalnych - na podstawie ogólnych projektów oddłużeniowych, opracowanych przez Komisję Oszczędnościowo-Oddłużeniową, przy Urzędzie Wojewódzkim, oraz Komisja Wojewódzka odnośnie prywatno-prawnych zobowiązań samorządów.

W okresie sprawozdawczym Komisja przy Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie na 3 posiedzeniach uchwaliła wszcząć postępowania oddłużeniowe w stosunku do 3 miast wydzielonych, 14 niewydzielonych, 8 powiatowych związków samorządowych i 17 gmin wiejskich.

Kontrola
faktyczna.

W okresie sprawozdawczym ze strony Urzędu Wojew. poza dorywczymi wizytacjami przeprowadzone zostały generalne rewizje Pow. Zw. Sam. Krasnostawskiego, Sokołowskiego, Węgrowskiego i Lubartowskiego oraz Związku Międzyk. dla utrzymania Szpitala w Klimowiznie i miast Krasnostawu, Hrubieszowa, Tomaszowa Lub. i Chełma, tudzież częściowe m. Zamościa, m. Janowa Podl., m. Puławy oraz kilkunastu gmin wiejskich.

Stosunkowo niewielka ilość zrewidowanych samorządów znajduje uzasadnienie w tej okoliczności, iż wojewódzki inspektor związków samorządowych przez cały rok 1934 zajęty był pracami związanymi z akcją oddłużeniowo-oszczędnościową, jako sekretarz Komisji Wojewódzkiej.

Komunalne
kasy Osz-
zczędności.

Stan liczebny komunalnych kas oszczędności w okresie sprawozdawczym nie uległ żadnym zmianom w porównaniu z okresem ubiegłym i wynosi na dzień 30 czerwca 1935r. 18 kas i 2 oddziały.

Dane cyfrowe, dotyczące działalności K.K.O. ilustruje załączone zestawienie /tablica Nr.1/, str. 78.

Z porównania poszczególnych rachunków bilansowych okresu sprawozdawczego z takimi rachunkami okresu ubiegłego wynika, że stan komunalnych kas oszczędności nie uległ poprawie i w dalszym ciągu pracują one w warunkach bardzo trudnych.

Suma bilansowa w porównaniu z okresem ubiegłym zmniejszyła się o 336.119 zł i wynosi na dzień 30.VI.1935r. kwotę 15.081.336 zł, - również uległy zmniejszeniu wkłady oszczędnościowe o kwotę 103.025 zł /1,7%.

Polepszenie zaś nastąpiło na rachunkach "kapitału zakładowego" o 8.397 zł "kredytów przez kasy zaciągniętych" o 995.290 zł, oraz w "redukcyjach" o 140.757 zł i w "wekslach protestowanych - zaskarżonych" o 233.112 zł. Pożyczki natomiast przez kasy udzielone wzrosły o sumę 166.746 zł i wynoszą na dzień 30.VI.1935 6185734 zł.

W rezultacie jednak w okresie sprawozdawczym rachunkowo należności K.K.O. przewyższają zobowiązania tychże kas o 269.654 zł nie biorąc pod uwagę ani kapitału zakładowego ani też zapasowego. Natomiast w poprzednim okresie zobowiązania kas były większe od ich należności o 575.793 zł.

Zaznaczyć należy, że w okresie sprawozdawczym wydanych zostało szereg przepisów prawnych, które niewątpliwie będą miały znaczny wpływ na działalność i stan finansowy K.K.O.

W pierwszym rzędzie należy wymienić nowe prawo o komunalnych kasach oszczędności zawarte w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24.X.1934r. /Dz.U.R.P.N 95 poz. 860/, przekazujące bezpośredni nadzór nad temi kasami Ministrowi Skarbu, a dalej wydanie całego kompleksu ustawodawstwa oddłużeniowego, mającego na celu uregulowanie zadłużeń dwóch najpoważniej-

szych klientów kasy, a mianowicie rolnika i samorządu terytorjalnego. Wprowadzenie w życie postanowień tych przepisów ustawodawczych przyczyni się wprawdzie do zmniejszenia dochodowości kas komunalnych, lecz z drugiej strony będzie dużym krokiem w kierunku uporządkowania zdeorganizowanej w latach kryzysowych gospodarki finansowej K.K.O.

Gminne Kasy
Pożyczkowo-
Oszczędnościowe.

Ilościowy stan gm.kas pożycz.-oszczędn. w okresie sprawozdawczym nie uległ zmianie i wynosi 234. W porównaniu z okresem ubiegłym niektóre składniki bilansu gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych uległy nieznacznej zmianie na gorsze, inne zaś uległy znacznej poprawie. Mianowicie znacznej poprawie uległ stan kapitału zakładowego /zwiększenie o 126.993 zł t.j. 6% i kapitału zapasowego /zwiększenie o 78.167 zł t.j. 17%. Również zwiększona została suma udzielonych przez te kasy pożyczek o 787.173 zł /14%. Zjawisko to uznać należy tembardziej za pomyślne, że zadłużenia gm.kas pożyczkowo-oszczędnościowych w Państwowym Banku Rolnym w tym samym czasie zwiększyło się tylko o 212.640 zł, czyli że kasy udzieliły pożyczek 574.533 zł z własnych funduszy, a tem samem z każdym rokiem stopniowo przestają być rozdzielniemi kredytów obcych.

Natomiast jako ujemny objaw w działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych uznać należy zmniejszenie się wkładów oszczędnościowych o 24.815 zł /około 1,1%. Przy szczegółowej analizie bilansów okazuje się, że największemu wycofaniu wkładów oszczędnościowych uległy kasy w powiatach siedleckim, lubartowskim, łukowskim, sokołowskim, tomaszowskim i zamojskim, a przeciwnie znaczniejsze zwiększenie wkładów oszczędnościowych miało miejsce w kasach powiatów włodawskiego, krasnostawskiego, puławskiego, janowskiego, węgrowskiego i lubelskiego.

Na ogół stan gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych na terenie województwa w okresie sprawozdawczym uznać należy za dobre.

Szczegółowe dane cyfrowe zawiera dołączona tablica N 2. /str. 77/.

Apro wizacja.

W okresie sprawozdawczym działalność organów administracji w zakresie nadzoru nad cenami artykułów żywnościowych powszechnego użytku wyrażała się w czuwaniu nad racjonalnem kształtowaniem się cen tych artykułów w stosunku do zmieniających się na rynku cen surowców i kosztów przetwórstwa.

Ceny te normowane były po porozumieniu się organów władz administracyjnych z przedstawicielami odnośnych branż.

Celem potaniania mięsa i przetworów mięsnych dokonana została na terenie województwa lubelskiego po

raz 3-ci od 1932r. wydatną obniżką opłat ubojowych w rzeźniach, a ponadto opłat rytualnych, opłat postojowych na placach publicznych oraz opłat targowych od bydła i trzody.

Giełda
mięsna.

Poważnym regulatorem cen żywca, a w szczególności na nierogaciznę, stała się na rynku lubelskim i na terenie okolicznych nawet powiatów Giełda Mięsna w Lublinie, która już w 2-gim roku swego funkcjonowania zupełnie wyeliminowała w Lublinie niekorzystne dla rolników pośrednictwo ze strony nielegalnych handlarzy trzodą, co dodatkowo odbiło się również na kształtowaniu się detalicznych cen przetworów mięsnych.

Na racjonalne wykonywanie przez Giełdę Mięsną swego zadania w zakresie regulowania cen trzody i bydła szczególnie wskazuje wzrastająca w ciągu ostatniego roku ilość transakcyj, dokonywanych za pośrednictwem maklerów giełdowych, którym powierzają przeprowadzenie transakcyj zakupu-sprzedaży żywca zarówno rolnicy jak i miejscowi rzeźnicy.

W ostatnim bowiem czasie za pośrednictwem maklerów sprzedano przeszło 70% ogólnej ilości sztuk nierogacizny dowiezionej na Giełdę, a zakup trzody dla miejscowych rzeźników za pośrednictwem maklerów wynosi około 40% ogólnej ilości sztuk nabywanych przez rzeźników w Lublinie.

W okresie 1934r. przeprowadzono na Giełdzie transakcyj kupna sprzedaży na kwotę około 7 milionów złotych, a w roku 1935 na kwotę około 7.800.000 zł.

Akcja pomocy dla głodującej ludności.

Pomoc władz rządowych dla głodującej ludności wiejskiej na terenie tutejszego województwa wyrażała się w rozdawnictwie zboża i maki częściowo za odrodek przy robotach publicznych, a mianowicie budowie i naprawie dróg i mostów oraz przy melioracjach wodnych i rolnych.

Wydano ludności ogółem 18.184 kwintali żyta i 2050 kwintali maki żytniej wartości 291.280 zł według lokalnych cen na miejscu rozdawnictwa, przyczem bezpłatnie udzielono 807 rodzinom maki i żyta wartości 7.555 zł a wzamian za robociznę przy robotach publicznych otrzymało zboże i makę 11.896 osób utrzymujących rodziny.

Tab.1.

DANE CYFROWE Z DZIAŁALNOŚCI KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI NA DZIEŃ 1 LIPCA 1935

Nazwa kasy	Suma bilansowa	Kapitał zakładowy	Inne kapitały własne	Wkłady oszczędności.		Ogółem wkłady	Kredyty przez ka- sę za- ciągnię- te	Redyskon- to weks- li	Pożyczki udzielone			Pożyczki komunalne	
				Wkłady prywatne	Lokaty instytucyj.				Pożyczki zwykłe	Weksle protest.	W r-nku bieżącym i zastaw	pow.zw. sam.	innym zwią- zkom samorząd.
Biała	1.037.704	100.000	34.957	202.750	68.365	271.095	265.594	149.224	401.628	124.517	262.917	356.214	21.179
Biłgoraj	729.779	50.000	8.112	530.307	-	530.307	75.181	14.410	218.969	144.782	17.797	23.400	12.914
Chełm	758.397	75.000	-	196.879	152.228	349.107	134.887	63.249	261.035	195.458	121.324	5.000	32.529
Garwolin	544.130	100.000	11.142	158.009	38.834	196.843	143.198	60.226	280.530	60.296	521	7.869	37.144
Hrubieszów	823.751	85.000	7.146	349.463	-	349.463	133.805	5.000	395.924	92.592	54.839	34.373	-
Janów L.	315.634	60.000	-	45.259	103.296	148.555	68.119	6.530	117.366	99.473	18.713	43.000	10.248
Krasnostaw	641.827	100.000	166	64.138	24.794	88.932	422.095	12.381	126.090	117.822	242.229	137.952	-
Lublin	3.381.263	300.000	51.436	1.537.585	324.818	1.862.403	117.321	1.001.729	700.934	1.081.945	200	149.807	-
Lubartów	799.488	44.397	10.462	37.110	227.833	264.943	399.821	24.488	67.451	240.589	2.356	-	26.912
Luków	594.168	130.000	4.862	114.749	75.139	189.888	174.279	9.585	123.049	127.751	108.230	16.158	18.967
Puławy	433.024	100.000	1.692	68.611	29.016	97.627	175.170	-	79.973	148.444	12.682	-	-
Radzyń	446.833	100.000	792	52.374	9.971	62.345	72.665	47.063	181.500	26.939	36.244	-	-
Siedlce	1.233.945	125.000	45	122.564	74.760	197.324	554.946	73.201	785.746	222.403	50.924	527.760	57.646
Sokołów	536.305	52.000	8.907	68.737	41.084	109.821	253.245	47.158	199.534	96.573	10.248	3.000	8.106
Tomaszów	574.113	75.000	-	175.015	140.709	315.724	52.703	41.700	108.713	261.462	57.387	56.180	-
Węgrów	369.266	33.000	2.799	175.959	-	175.959	126.152	-	218.908	40.932	13.601	21.258	-
Włodawa	607.140	55.000	2.141	10.498	43.761	54.259	273.029	55.425	121.168	80.001	214.903	176.154	1.000
Zamość	1.262.569	160.000	3.474	723.658	75.110	798.769	192.376	-	381.706	263.131	190.395	166.611	26.718
Razem	15.081.336	1.744.397	148.133	4.633.645	1.429.719	6.063.364	3.634.556	1.611.369	4.770.224	3.415.110	1.415.510	1.724.736	253.363

Tab.2

-77-

Dane cyfrowe z działalności Gminnych Kas pożyczkowo-oszczędnościowych na dzień 1 lipca 1935 r.

Nazwa powiatu	Ilość Kas	Ilość gmin	Kapitał zakład. wpłacony		Kapitał zasobowy		Wkłady oszczędn. ogólne		Pożyczki udzie- lone przez Kasę		Zadłużenie w P.B.Rolnym		S u m a bilansowa	
			zł	gr	zł	gr	zł	gr	zł	gr	zł	gr	zł	gr
Biała Podlaska	20	21	145.380	92	26.369	94	112.223	98	347.105	20	51.790	84	394.416	94
Biłgoraj	14	15	122.574	-	35.028	-	321.788	-	491.329	-	22.123	-	543.535	00
Chełm	12	13	142.328	34	34.294	44	72.492	39	320.119	12	108.948	57	379.322	48
Garwolin	14	19	61.434	93	7.253	99	44.279	94	185.397	33	91.671	46	259.240	95
Hrubieszów	12	14	143.490	93	29.549	39	55.349	61	326.746	65	96.770	41	340.520	88
Janów Lubelski	15	15	126.541	63	37.471	56	137.735	57	394.896	35	85.660	51	412.156	88
Krasnystaw	6	14	45.347	98	11.505	34	43.777	68	100.131	34	53.702	88	136.317	45
Lublin	11	16	140.664	97	33.002	15	165.958	75	403.738	42	73.726	18	452.722	91
Lubartów	9	14	88.643	94	16.133	30	102.127	28	301.090	31	113.753	91	325.413	20
Łuków	16	17	139.712	60	38.234	98	102.793	77	388.050	69	104.556	14	399.650	55
Puławy	11	17	126.587	06	36.275	74	143.697	15	327.578	67	89.079	71	424.057	43
Radzyń	13	14	103.714	76	16.495	34	156.527	50	371.856	81	76.523	-	394.871	10
Siedlce	18	22	161.130	25	38.432	47	124.257	83	510.915	68	243.133	92	655.573	65
Sokołów	11	12	150.200	45	46.594	69	131.432	23	376.600	23	102.512	60	446.477	09
Tomaszów	13	13	105.683	01	17.366	97	62.332	83	272.344	06	91.695	08	315.663	11
Węgrów	12	14	76.232	76	22.021	71	76.841	19	236.670	88	78.243	15	266.040	42
Włodawa	14	14	78.174	68	25.683	66	155.569	07	355.149	02	112.100	07	404.239	70
Zamość	13	13	180.915	04	61.819	75	199.942	14	490.267	24	52.510	31	516.972	75
R a z e m:	234	277	2138.758	25	533.533	42	2.209.126	91	6.299.987	00	1.648.501	74	7.067.192	49

ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA NIEZESPOLONA

Z ADMINISTRACJĄ OGÓLNĄ

I. ADMINISTRACJA SKARBOWA.

Sprawozdanie z działalności Izby Skarbowej w Lublinie
za okres od 1/IV.1934 do 1/IV.1935 r.

Uwagi ogólne.

Okręg lubelski zajmuje pod względem wydajności podatkowej dość poślednie miejsce, gdyż udział województwa w ogólnie państwowych wpływach z podatków bezpośrednich waha się w granicach od 4,3 % /w 1928/ do 3,9 % /r. 1934/.

Na zniżkę udziału w ogólnych dochodach z podatków bezpośrednich wpłynął kilkoletni okres przesilenia gospodarczego, obniżająca się siła płatnicza ludności, jak i towarzyszące temu zjawisku obniżanie się moralności podatkowej.

Należy oczekiwać, że dokonane w r. 1934 zmiany w ustawodawstwie podatkowym, przede wszystkim zaś reforma postępowania formalnego, wyrażająca się we wprowadzeniu Ordynacji Podatkowej przyczyni się do większej stabilizacji wpływów podatkowych.

Częściową poprawę pod tym względem daje się już zauważyć w postępowaniu odwoławczym. W okręgu Izby zarok 1933 przeciw wymiarowi podatku przemysłowego od obrotu wpłynęło 7.061 odwołań, natomiast za r. 1934, za który to rok przy wymiarze stosowano nowe przepisy, ilość odwołań spadła o 1.514 co stanowi zniżkę o 21 %.

Powiększenie się ilości przedsiębiorstw prowadzących księgi handlowe przyczyni się również do lepszego ustosunkowania się płatników do obowiązków podatkowych jak do ściślejszego określenia podatku, którego wymiar będzie oparty na faktycznych stosunkach jednostki gospodarczej.

Prowadzenie księgowości zalecane przez władze skarbowe /ulgowe stawki/ da możliwość jaknajbardziej sprawiedliwego ustalenia wymiaru podatku dla tych przedsiębiorstw, jak również ustalenia wymiaru dla przedsiębiorstw ksiąg handlowych nieprowadzących, a to drogą oparcia porównań na zupełnie pewnym materiale faktycznym.

Z roku na rok daje się zauważyć jednak dodatni objaw powiększania się ilości ksiąg handlowych prowadzonych przez płatników np: gdy w roku 1928 na poparcie zeznań zgłoszono 995 kompletów ksiąg to w roku 1935/za rok 1934/ zgłoszono 2.312 kompletów.

Podatek gruntowy.

Jednym z najbardziej pewnych i nieulegających większym odchyleniom źródeł podatkowych jest wpływ podatku gruntowego.

Wymiar podatku gruntowego wymierzonego w roku 1928 w kwocie 5,9 milj. zł zmalał do 5,4 milj. zł w roku 1934. Przyczyny tej zniżki należy szukać we właściwym opodatkowaniu gruntów przez należyte ich zaklasowanie.

Jak powszechnie wiadomo wielkie przestrzenie gruntów wykazują wysoką klasyfikację ziemi, celowo podniesioną przez samych właścicieli tych obszarów rolnych, w celu uzyskania wydatniejszych kredytów długoterminowych.

wych. Drugą przyczyną tej zniżki jest parcelacja większych majątków podlegających progresji; po parcelacji i utworzeniu mniejszych obiektów niepodlegających progresji zmniejszają się zatem automatycznie wpływy podatkowe z tych źródeł.

Podatek od nieruchomości. Po przejęciu wymiaru podatku od nieruchomości przez władze skarbowe, urzędy skarbowe poddały szczegółowej rewizji podstawy wymiaru tego podatku, skutkiem czego pierwotnie wykazywana ilość podatników wzrosła w wyniku ujawnienia wielu obiektów uprzednio nie opodatkowanych, jak również wskutek opodatkowania budynków którym upłynął już okres ulg podatkowych, pomimo, że wiele dawniej oddzielnie opodatkowanych części nieruchomości zostało już połączonych, stosownie do obowiązujących przepisów. Wymiar podatku od nieruchomości jak wynika z poniższych danych corocznie wzrasta.

Rok podatkowy	Ilość opodatkowanych nieruchomości	Suma wymierzonego podatku w tys. zł
1932	32.414	1.501,0
1933	33.396	1.518,1
1934	33.520	1.584,3
1935	37.566	1.588,8

Zwyżkę w podatku uzasadnić można pociągnięciem do obowiązku podatkowego całego szeregu zarówno starych jak nowych budowli, którym okres ulg zakończył się.

Jak daje się zauważyć z powyższego wykazu, wymiar podatku wzrósł w małym stopniu w stosunku do wzrostu opodatkowanych obiektów. Zjawisko to powstało wskutek przyjęcia za podstawę do wymiaru podatku od nieruchomości rzeczywistego czynszu, a nie czynszu z roku 1914 jak to dotychczas było stosowane.

Podatek przemysłowy.

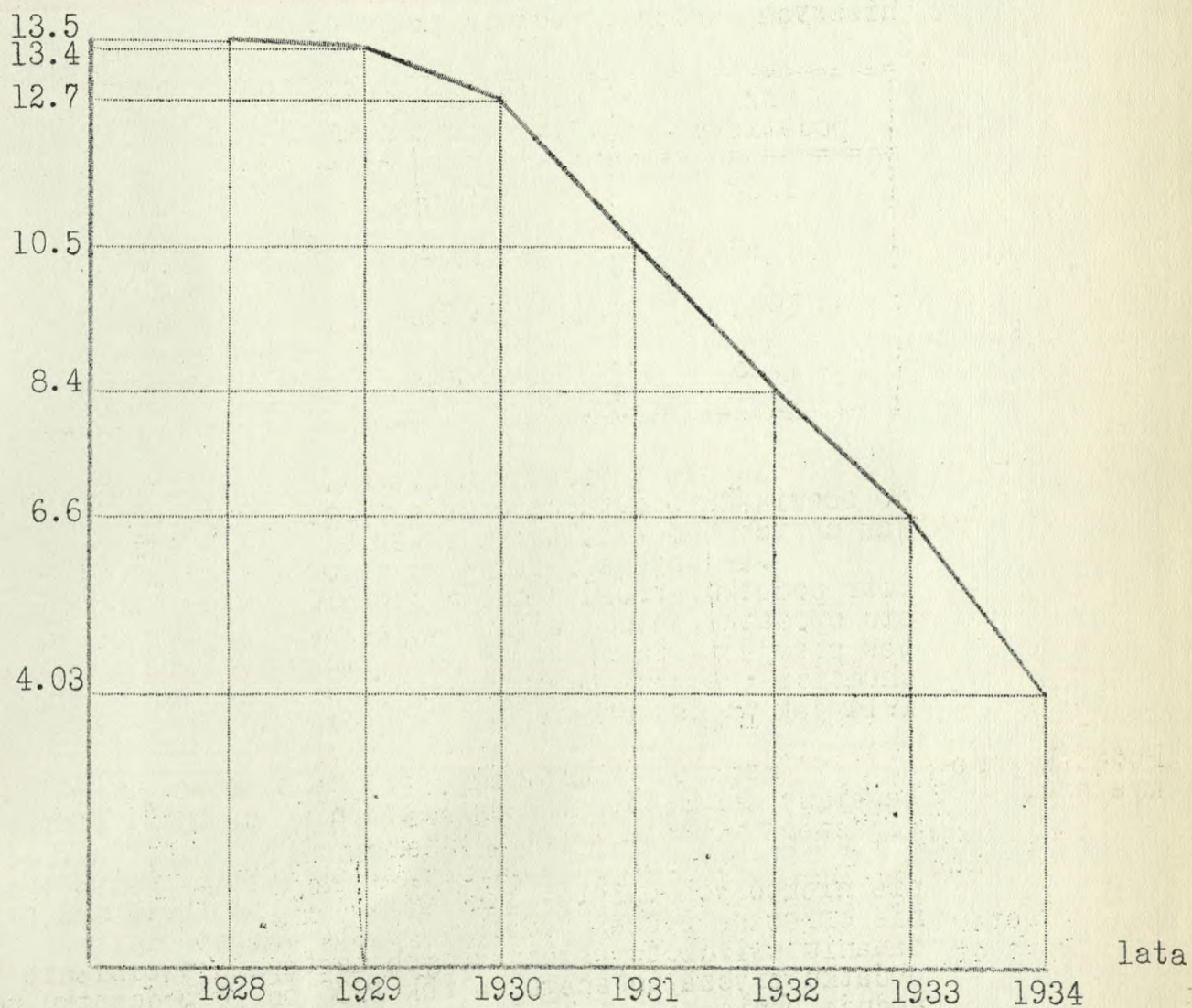
Podatek przemysłowy jako nader elastyczny, podlegający coraz większym ograniczeniom niema widoków większego rozwoju w przyszłości.

Liberalna polityka Rządu skierowana na zwolnienie niektórych obrotów handlowych od podatku, zmniejszanie coroczne stawek podatkowych, stosowanie ulg przy wydawaniu świadectw przemysłowych następnie zwolnienie podatku zryczałtowanego za rok 1935 od 10 % dodatku, powoduje obniżenie się wpływów z tego podatku, co w konsekwencji zmniejsza jednostkowe obciążenie tym podatkiem.

Wprowadzenie i pobieranie scalonego podatku przemysłowego u źródła produkcji zmienia poważnie wymiary podatku przemysłowego od obrotu, gdyż poszczególne późniejsze fazy obrotów nie ulegają opodatkowaniu, a przez to i obrót podlegający podatkowi ulega zmniejszeniu.

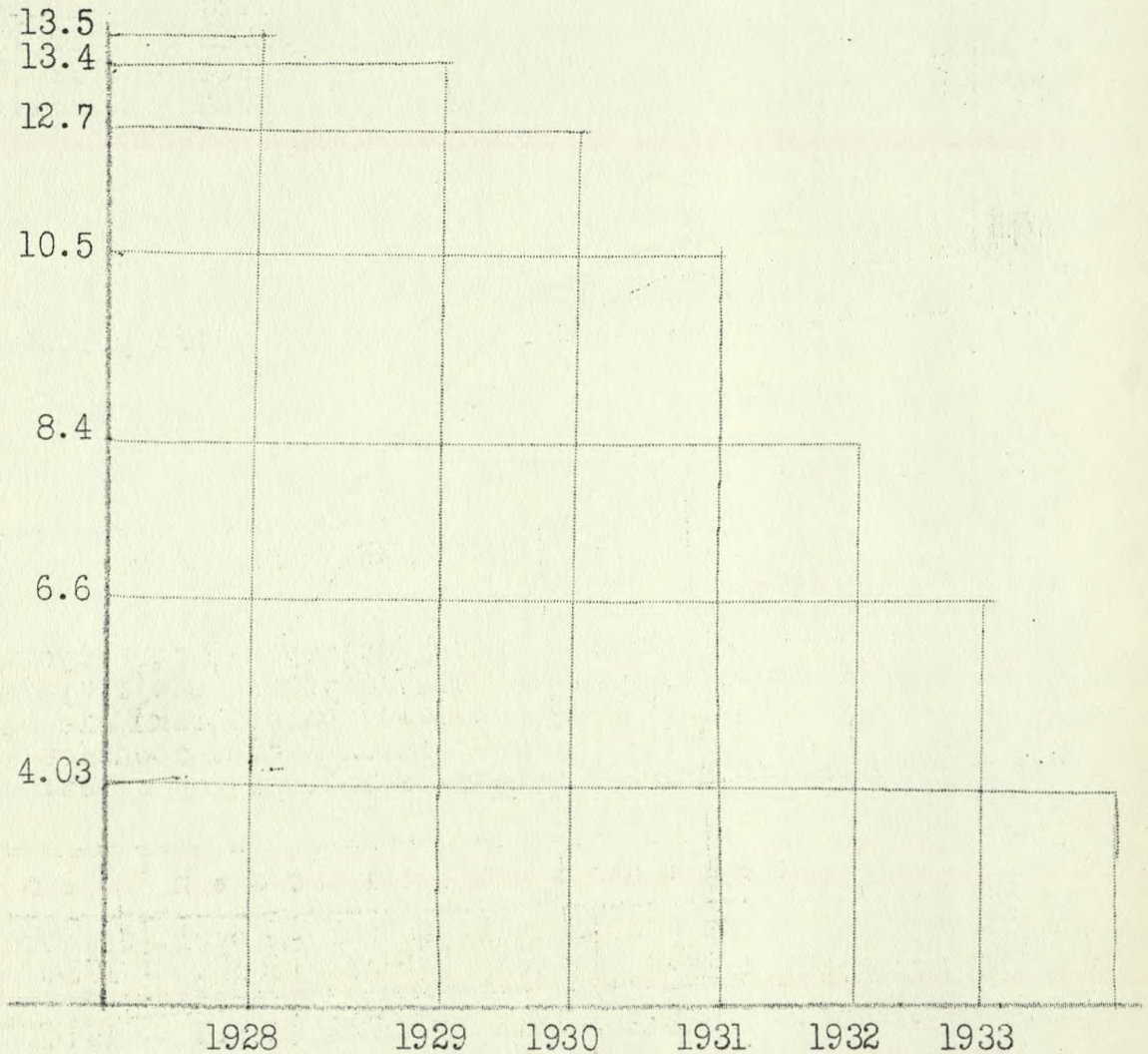
Wymiar podatku od obrotu
w latach 1928 - 1934

miljony
złotych

W związku z wejściem w życie Rozp. Ministra Skarbu z dnia 13/IV.1935, podatek scalony został rozszerzony na piwo, napoje winne, wódki gatunkowe, ocet, kwas octowy i drożdże przez co prawdopodobnie obrót ogólny podlegający podatkowi na rok 1935 zmniejszy się.

Ogólny wymiar podatku od obrotu począwszy od roku 1928 przedstawia się:

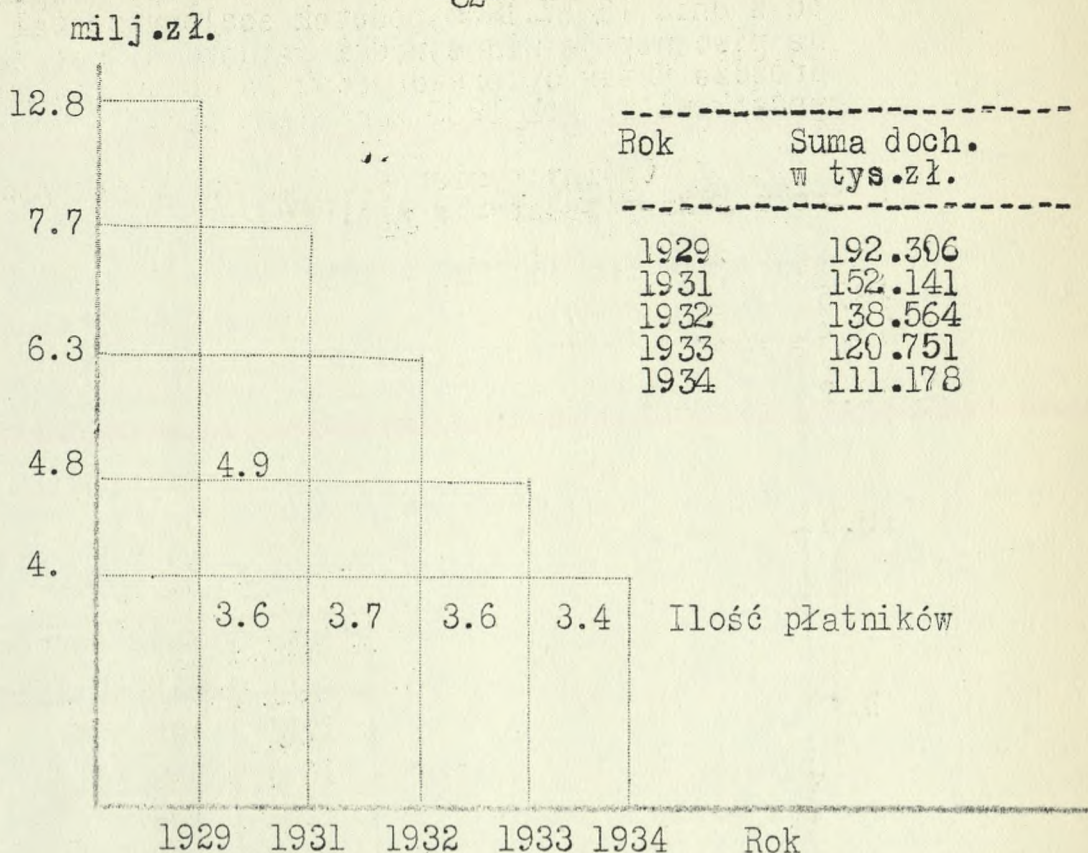

Dotychczas ustalony obrót za r. 1934 w kwocie 361,1 milj. zł prawdopodobnie przekroczy wymiar r. 1933 / 391 milj. zł, co świadczy o nieznacznym ożywieniu się w przemyśle i handlu. Zaznaczyć należy, że akcja wymiarowa nie została jeszcze całkowicie zakończona.

Zniżka podatku za r. 1934 przy utrzymaniu się obrotów z roku 1933 powstała przez zastosowanie niższych stawek podatkowych.

Podatek dochodowy.

Podatek dochodowy szczególnie wrażliwy na zmiany w układzie stosunków gospodarczych, w miarę trudności gospodarczych ulega w ostatnich latach stale postępującym zniżkom.

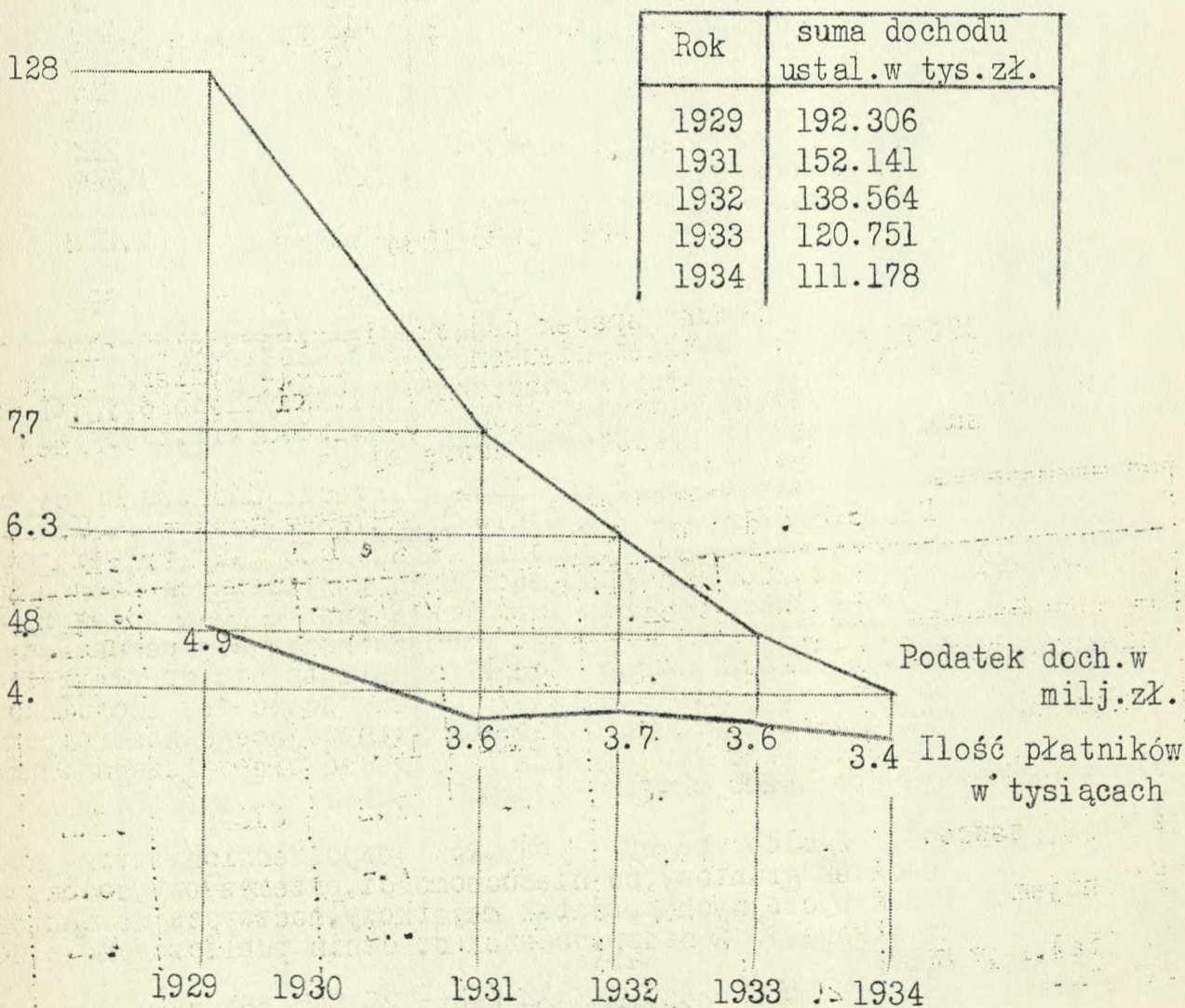

Nieznaczny spadek dający się zauważyć w roku 1934 powstał skutkiem nieukończenia akcji wymiarowej po zakończeniu której prawdopodobnie zniżki nie będzie.

Udział poszczególnych źródeł dochodów w ogólnej sumie dochodów przedstawia następujący wykaz:

Dochód w tysiącach złotych						
Dochód z	za rok 1929	% ogół. doch.	za rok 1933	% ogół. doch.	za rok 1934	% ogół. doch.
nieruch.grunt.	83322	43.3	25770	21.4	19143	17.1
budynków	16713	8.7	16402	13.6	15252	14.-
przedsięb.	78402	40.8	61856	51.2	61619	56.2
z zajęć zawod.	10170	5.3	8480	7.-	7142	6.5
z tantjem	66	0.03	256	0.2	185	0.2
kapitał.i praw majątk.	2067	1.07	5202	4.3	3482	3.2
innych źródeł	1566	0.8	2783	2.3	2805	2.6

Wymiar pod. dochodowego i ilość
płatników w latach 1929 - 1934.

Jeśli chodzi o wpływ obecnej konjunktury na wydajność poszczególnych źródeł dochodu to najsilniej odbija się on na dochodach z nieruchomości gruntowej - wskutek spadku cen jak i rozdrobnienia większych gospodarstw.

Natomiast dochód z przedsiębiorstw w roku 1934 utrzymywał się na poziomie roku poprzedniego co jest objawem nader pomyślnym.

Udział dochodów płynących z przedsiębiorstw w stosunku do ogólnego dochodu wzrósł z 51,2 % do 56,2 %.

Oprócz omawianych wyżej podatków wpływ z podatków mających mniejsze znaczenie przedstawia się jak następuje:

Nazwa podatku	Kwota wpływu w tysiącach zł	
	1933/34	1934/35
świadectwa przemysłowe	1.013	1.080
podatek dochodowy dz.II	1.517	812
" majątkowy	133	52
nadzw.danina majątkowa	743	1.011
podatek od kapit.i rent	8	50
" od uboju	175	450
" wojskowy	15	13
" od energji elektr.	221	226
10 % dodatek	1.667	1.599
dodatek kryzysowy a/pod.		
doch.	1.012	1.078
" " b/pod		
od nier.	382	396

Fundusz pracy.

Przy omawianiu wymiarów podatkowych należy wspomnieć o Funduszu Pracy /ustawa z dnia 16/III.1933 r.Dz.U. B.P.Nr .23,poz.163/.

Wpływ za cały rok 1934 na rzecz Funduszu Pracy od czynszów dzierżawnych wyniósł 32.103 zł, zaś w r.1935 w okresie od dnia 1/I.do dnia 30/VI.1935 r.wpływ osiągnął kwotę 22.252.Jak można sądzić z przytoczonych danych spodziewany wpływ w roku 1935 przekroczy o 50 % wpływ za rok ubiegły.Jakkolwiek we wpływach zaznacza się pewna tendencja do poprawy,to jednak poprawa ta nie doszła jeszcze do poziomu jakiego należało oczekiwać,to też ilościowe wzmocnienie personelu /do 10/wykonywującego kontrolę opłat na rzecz Funduszu pozwala spodziewać się dalszego wzrostu wpływów kasowych.

Wpływy podatkowe.

Ogólne wpływy z podatków bezpośrednich zwyczajnych /podatek gruntowy,od nieruchomości,przemysłowy,dochodowy/ i nadzwyczajnych /podatek majątkowy,nadzwyczajna danina majątkowa,10 % nadzw.dodatek do danin publicznych/ wynosiły:

w roku budż.1933/34	kwotę	25.845.361	zł
" " 1934/35	"	26.866.704	"
sumy komun. 1933/34	"	5.976.251	"
" " 1934/35	"	7.142.302	"

zwyżka zatem wpływów wynosi 1.021.343 zł czyli 3,95 %, zaś w sumach komunalnych o 19,4 %.

Ulgi podatkowe.

Rozporządzeniami Ministra Skarbu z dnia 28 marca 1935 r. /Dz.U.R.P.Nr.22, poz.135/i z dnia 15 kwietnia 35r. /Dz.U.R.P.Nr.29, poz.225/ udzielone zostały płatnikom znaczne ulgi w spłacie zaległości podatkowych z lat ubiegłych, przyczem dla drobnych rolników - jak powiedziano wyżej - zostały umorzone wszystkie zaległości w podatku gruntowym, pochodzące z przepisów dokonanych przed dniem 1 kwietnia 1933 r. czyli zaległości po koniec roku 1932, innym zaś płatnikom zostały bądź umorzone w całości zaległości podatkowe z lat ubiegłych, bądź też częściowo umorzone częściowo odroczone do 31 marca 1938 r. Nadto Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 7 września 1935 r. L.D.V.30500/1/ /35 poleciło umorzyć wszystkie zaległości w podatkach zniesionych, w grzywnach i karach pieniężnych, nałożonych przed dniem 31 marca 1933 r. oraz zaległości podatkowe, figurujące na t.zw. kontach martwych, których ściągnięcie z różnych powodów okazało się niemożliwym.

W związku z powyższymi zarządzeniami tak Urzędy - jak też Kasy Skarbowe będą przeprowadzały w roku 1935/36 umorzenia tych zaległości, w następstwie czego Urzędy Skarbowe będą mogły zwrócić bacześniejszą uwagę na egzekucję bieżących należności podatkowych.

Wypłacalność podatkowa.

E g z e k u c j a

~~Wzrost~~ tytułów wykonawczych wyniósł:

w roku 1933	1.926.389 tyt.wyk.
" 1934	1.653.204

różnica - 273.185 tyt.wyk.

Przyczyny: a/ moralne.

Zmniejszenie wpływu tytułów wykonawczych o 273.185 tytułów przypisać należy: poprawie moralności płatników, którzy stopniowo przyzwyczajają się do bardziej terminowego płacenia należności tak skarbowych jak też samorządowych oraz innych świadczeń społecznych.

b/ materialne.

b/ mniejszej ilości tytułów wykonawczych obcych wierzycieli "R" /różnych wierzycieli/, co jest następstwem pobierania przez inst.ubezp., a nawet przez niektóre zw.samorz. należności bezpośrednio po upływie terminu płatności świadczeń i należności za pośrednictwem inkasentów.

Podkreślić należy, że wypadków rażących niedociąg - nieć egzekucyjnych nie było, nie ma również naogół uzasadnionych skarg płatników na postępowanie władz i organów egzekucyjnych, pomimo, że pod względem gorliwości organów egzekucyjnych nastąpiła znaczna poprawa. Nieliczne wypadki niewłaściwego zachowania się organów egzekucyjnych odnośnie płatników są doraźnie tłumione przez zwalnianie winnych ze służby.

Przestępczość
karno - skar-
bowa w dziale
podatków bez-
pośrednich.

Niski poziom moralności podatkowej płatników woje-
wództwa przejawia się głównie w naruszeniu przepisów usta-
wy o podatku przemysłowym i ordynacji podatkowej, a w szcze-
gółności w prowadzeniu przedsiębiorstw bez świadectw prze-
mysłowych lub na podstawie niewłaściwych świadectw. Inne-
go rodzaju przestępstwa stanowią mniejszy /wykroczenie
porządkowe 6 % /odsetek wykroczeń.

Pocieszającym jednak objawem jest fakt zmniejszania
się ilości przestępstw, gdyż z 13.939 protokołów karnych
spisanych w roku 1933 sporządzono w r. 1934 - 12.859 czy-
li około 1000 protokołów mniej co stanowi ubytek 7,9 %
ilości spraw karnych w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wskutek nieukończenia akcji wymiarowej za rok 1934
nie można dotychczas podać ściśle ilości wypadków wykry-
cia nierzetelnych ksiąg handlowych, prawdopodobnie jednak
ilość nierzetelnych ksiąg zmniejszy się w znacznym stop-
niu.

Opłaty stemplo-1/ Wpływy z tytułu opłat stemplowych wyniosły:
we oraz podatek
spadkowy i od
darowizn.

a/ w roku 1933/34 - 2.596.380 zł 18 gr.
b/ " 1934/35 - 2.442.678 " 11 "

Spadek wpływów jest bardzo nieznaczny około 6 %.
Jeżeli wziąć pod uwagę brak danych o wpływach ze sprze-
daży znaczków stemplowych i weksli przez urzędy i agen-
cje pocztowo - telegraficzne, która to sprzedaż, jak stwier-
dzono podczas rozjazdów, stale rozszerza się, to można pra-
wie z pewnością uważać spadek wpływów w roku budżetowym
1934/35 za zahamowany, a temsamem stosunki gospodarcze za
ustabilizowane.

2/ Wpływy z tytułu podatku spadkowego i od darowizn wy-
niosły:

a/ w roku 1933/34 - 683.157 zł 69 gr.
b/ " 1934/35 - 306.976 " 77 "

Spadek bardzo znaczny - około 56 % i bardzo cha-
rakterystyczny. Dowodził zarówno wyczerpania płatniczych
sił ludności, jak i lekceważenia obowiązków podatkowych.
Władze skarbowe udzielały płatnikom, którym podatek zo-
stał wymierzony w.g dawnych wysokich stawek, jaknajdalej
idących ulg pod warunkiem jednak uiszczenia zniżonej kwo-
ty bądź jednorazowo, bądź w kilku ratach; nie wszyscy płat-
nicy warunków tych dotrzymali narażając się na utratę
przyznanych ulg. Zaległości w omawianym podatku wskutek
wspomnianych wyżej przyczyn zmniejszyły się prawie o 10%.

Stan zaległości ilustruje poniższe zestawienie:

	Na dzień 1/IV.1934r.	Na dzień 1/IV.1935 r.	mniej
opłaty stemplowe	1.085.712,09	1.070.241,57	15.470,52
pod.spadk.i od dar.	4.819.715,50	4.353.606,44	466.109,06
Razem:	5.905.427,59	5.423.848,01	481.579,58

Podatki pośrednie W okręgu Izby Skarbowej w roku budżetowym 1934/35 i monopol. było czynnych 139 przedsiębiorstw przemysłowych i około 940 koncesjonowanych zakładów handlujących artykułami akcyzowo-monopolowymi. Do przedsiębiorstw przemysłowych należało: 95 gorzelni rolniczych, 2 gorzelnie przemysłowe, 1 gorzelnia - drożdżowa, 2 gorzelnie pejsachowe, 4 rektyfikacje, 11 cukrowni, 3 fabryk wódek gatunkowych, 8 fabryk win owocowych, rodzynekowych i miodu, 11 octowni, 2 wytwórnie perfum i wody koloniskiej.

Do koncesjonowanych zakładów handlowych należało: 8 hurtowych sprzedaży wyrobów monopolu spirytusowego, 7 pomocniczych składów hurtowych sprzedaży monopolu spirytusowego, 1 hurtowa sprzedaż wódek gatunkowych /niemonopolowych/ 292 zakłady detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych z wyszynkiem, 501 zakładów detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych w naczyniach zamkniętych /bez wyszynku/, 80 hurtowych składów piwa i miodu, 28 hurtowni tytoniowych, 23 hurtownie soli.

Ponadto istnienie kilka tysięcy detalicznych sprzedaży wyrobów tytoniowych, do 1000 miejsc sprzedaży napojów alkoholowych, do 4,5 % alkoholu i około 5000 detalicznych sprzedaży artykułów akcyzowo - monopolowych jak: drożdży, skazonego spirytusu, zapalek i t.p. prowadzonych w trybie mel-dunkowym.

Kontyngent miejsc detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych w okresie sprawozdawczym wynosił 800.

Z przedsiębiorstw wytwarzających na terenie województwa lubelskiego artykuły akcyzowo - monopolowe wysuwają się pod względem liczebności na pierwsze miejsce gorzelnie, pod względem zawartości produkcji cukrownie. Stan liczebny poszczególnych gałęzi przemysłu oraz ich produkcja przedstawiała się jak następuje:

Wyszczególnienie	Okres 1933/34		Okres 1934/35	
	Ilość przedsiębiorstw	Produkcja	Ilość przedsiębiorstw	Produkcja
gorzelnie	95	40557 Hl	98	74062 Hl
cukrownie	10	261428 kw	11	368640 kw
browary	13	26273 Hl	14	39651 Hl
drożdżownie	1	460169 kg	1	408279 kg

W odniesieniu do artykułów akcyzowo - monopolowych ocena pojemności rynków zbytu, położonych na terenie województwa nie może się opierać na danych o dochodach Skarbu Państwa z podatków pośrednich. Produkcja cukrowni lubelskich konsumowana jest przez całą środkową, wschodnią i południową część kraju, poczynając od województwa wileńskiego, kończąc na województwie krakowskim. Piwo importuje się z Warszawy, Krakowa i Lwowa, wódki gatunkowe z Warszawy, Lwowa, Łańcuta i Starogardu. W tych warunkach poziom wpływów z podatków pośrednich w znacznej mierze jest uzależniony od zjawisk gospodarczych zachodzących poza obszarem województwa lubelskiego.

Wpływy kasowe z działu podatków pośrednich i monopolów za okres 1934/35 przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie wpływów	W roku budżetowym				W porównaniu z okresem budżetowym 1933/34 w okresie budżetowym 1934/35 było			
	1933/34		1934/35		więcej o		mniej o	
	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.
Podatek od wina	15.308	60	19.207	47	3.898	87	-	-
" " piwa	235.821	22	321.873	13	86.051	91	-	-
" " cukru buracz.	13.917.286	88	15.04.892	50	1.987.605	62	-	-
" " " skrobiow.	-	-	1.478	-	1.478	-	-	-
" " drożdży	530.150	-	467.000	-	-	-	113.150	-
" " kwasu węglowego	-	-	2.398	-	2.398	-	-	-
Opłaty patentowe	96.969	21	79.724	70	-	-	17.244	51
Kary, grzywny i odsetki	101.073	01	58.304	23	-	-	42.768	78
10 % dodatek nadzwyczajny	1.484.566	25	1.679.273	02	194.706	77	-	-
Dodatek do podatku od cukru	-	-	419.305	40	419.305	40	-	-
Razem:	16.431.175	17	18.953.456	45	2.695.444	57	173.163	29
Z monopolów:								
spirytusowego	15.892.614	84	15.732.628	-	-	-	159.986	84
tytoniowego	21.417.287	98	20.212.704	-	-	-	1.204.583	98
solnego	5.461.818	04	5.186.751	-	-	-	275.067	04
Razem:	42.771.720	86	41.132.083	-	-	-	1.639.637	86

Z powyższego zestawienia wynika, że odchylenia w tym dziale dochodów Skarbu Państwa nie są zbyt duże. Podobnie nie wykazuje również zbyt wielkich wahań sprzedaż artykułów monopolowych jak spirytus, tytoń i sól. Danych o wpływach z monopolów zapalczanego i loteryjnego nie podaje się, gdyż rachunkowość prowadzona jest przez odpowiednie Dyrekcje Monopoli i Zarząd Spółki do eksploatacji Monopoli Zapalczanego.

Przestępczość
karna -
skarbową.

Pod względem stanu przestępczości karno - skarbowej teren podległy Lubelskiej Izbie Skarbowej nie jest - jednolity i trzeba go zasadniczo podzielić na 2 okręgi: lubelsko - siedlecki i zamojski.

W pierwszym z tych okręgów przeważają przestępstwa porządkowe, stanowiące naruszenie przepisów o monopolu spirytusowym, tytoniowym, zapalczanym i solnym, w drugim natomiast przestępstwa o charakterze uszczupleniowym.

Z ważniejszych przestępstw, polegających na uszczupleniu dochodów Skarbu Państwa, tajne gorzelnictwo pojawia się sporadycznie, nielegalna uprawa tytoniu i nadużycia z surowcem tytoniowym należą w okręgu siedleckim do rzadkości, natomiast w lubelskim jakkolwiek zdarzają się dość często, nie przybierają jednak większych rozmiarów.

Uszczuplenie dochodu z opodatkowania zapalniczek mimo usilnej kontroli nad warsztatami ślusarskimi i fabrycznymi szerzy się coraz bardziej. Wyrobem zapalniczek w celu sprzedaży trudnią się w prywatnych mieszkaniach bezrobotni, motywując to koniecznością zdobycia środków na wyżywienie nieraz dość licznej rodziny.

Zapalniczki nielegalnego pochodzenia, tanie i starannie wykonane, znajdują chętnych nabywców wśród ludności wskutek wysokiej ceny zapalek.

Z przestępstw sacharynowych najczęściej powtarza się sprzedaż i nabycie sacharyny do słodzenia potraw, wskutek wysokiej ceny cukru.

Odmienne przedstawia się stan przestępczości w okręgu zamojskim. Tam od czasu do czasu wznawia się popęd do tajnego gorzelnictwa, a w związku z tem handlu samogonką. Nielegalna uprawa tytoniu i handel surowcem tytoniowym pochodzącym tak z legalnych jak i nielegalnych plantacji tytoniowych w okręgu tym szerzy się pomimo usilnej walki z tem przestępstwem.

Dane o ważniejszych przestępstwach karno - skarbowych przedstawiają się jak następuje:

Okres	Tajne gorzelnictwo	Nielegalna uprawa tytoniu	Obrót surowcem tytoniowym	Nielegalne gry loteryjne	Naruszenie przepisów o monopolu zapalczanym.	Sacharyna	Ogółem wykryto przestępstw.
1932	82	1182	brak danych	171	199	359	6.631
1933	77	1290	1.407	110	524	466	9.043
1934	28	1671	2.964	126	753	565	10.830

Zwiększenie się przestępstw skarbowych w roku sprawozdawczym należy przypisać zubożeniu ludności i poszukiwaniu w tym procederze środków utrzymania.

II. SZKOLNICTWO I OŚWIATA POZASZKOLNA.

Rok szkolny 1934/35 stanowił dalszy etap w realizacji nowego ustroju szkolnictwa na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. /Dz.U.R.P.Nr.38,poz.389/.

Wszystkie wysiłki władz administracji szkolnej w roku szkolnym 1934/35 szły w kierunku przeprowadzenia w szczegółach reformy szkolnej ściśle według planu, zakreślonego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a jednocześnie miały na celu normalną rozbudowę poszczególnych komórek szkolnych i oświatowych w miarę możliwości finansowych, które w okresie kryzysu gospodarczego były bardzo ograniczone.

Stan szkolnictwa i oświaty w roku szkolnym 1934/35 na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego oraz prace, podejmowane w tym okresie czasu przez administrację szkolną, objaśniają zamieszczone niżej zestawienia statystyczne i dane cyfrowe wraz z dołączonymi do nich uwagami o wykonanych pracach i domagających się zaspokojenia potrzebach w zakresie poszczególnych działów szkolnictwa i oświaty.

Szkolnictwo
powszechne.

Publicznych szkół powszechnych było w roku szk. 1934/35 na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego ogółem - 2.244, w tem 977 jednoklasowych, 527 dwuklasowych, 263 - trzyklasowych, 131 czteroklasowych, 67 pięcioklasowych, 57 sześcioklasowych i 222 siedmioklasowych, oraz 3 publiczne szkoły specjalne dla dzieci niedorozwiniętych umysłowo, przyczem przy jednej z tych szkół, a mianowicie przy szkole specjalnej w Lublinie, zorganizowano oddział dla dzieci głuchoniemych.

Prywatnych szkół powszechnych liczył Okrąg Szkolny Lubelski w roku szkolnym 1934/35 ogółem 42, w tem jedna prywatna szkoła specjalna dla dzieci głuchoniemych w Międzyzrzeczu.

Ilość dzieci w publicznych szkołach powszechnych wynosiła 389.699, w szkołach specjalnych 300, a w szkołach prywatnych - 4.717.

Nauczycieli, zatrudnionych w publicznych szkołach powszechnych było ogółem 6.064, w tem etatowych 5.993 i 71 praktykantów.

Przeciętna liczba dzieci, przypadająca na jednego nauczyciela szkoły powszechnej, wynosiła 65-80 dzieci.

Trudności finansowe Państwa odbiły się ujemnie na warunkach pracy we wszystkich działach szkolnictwa, a przede wszystkim w szkolnictwie powszechnym. Niepomyślny stan budżetowy samorządów, do których w myśl przepisów - należy zaspakajanie rzeczowych potrzeb szkolnictwa powszechnego, oraz restrykcje budżetowe Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przy równoczesnym wzroście liczby dzieci, które winny być objęte obowiązkiem powszechnego nauczania, wymagają niezwykłych wysiłków ze strony wszystkich zainteresowanych czynników, aby uchronić ten dział szkolnictwa od katastrofalnego załamania.

Stan ten scharakteryzują w ogólnych zarysach następujące cyfry: Podczas gdy w r.1933/34 liczba dzieci w

wieku szkolnym wynosiła w Okręgu Szkolnym Lubelskim - 406.502, w r.1935/36 podniosła się ona do 425.798, z czego liczba uczniów w szkołach powszechnych wynosiła w r. 1933/34 - 385.748, a w roku 1935/36 - 403.229 dzieci, - podczas gdy liczba etatów nauczycielskich w latach 1933-1935 pozostała ta sama. To też nieodzownem stało się obciążenie nauczycieli liczbą uczniów, które w r.1933/34 wynosiło przeciętnie 64 uczniów na jednego nauczyciela, a w r.1935/36 - 67 uczniów.

Ogólna liczba dzieci, którym bądź to odroczone obowiązki szkolne, bądź zwolniono od tego obowiązku, czy też takich, które nie zgłosiły się do szkół, wreszcie - zgłosiły się, ale nie zostały przyjęte dla braku miejsc, wynosi w Okręgu Szkolnym w bieżącym roku 19.683. Z czego wynika, że dla zaspokojenia potrzeb szkół potrzeba w chwili obecnej około 285 etatów nauczycielskich. Natomiast dzięki wielkiej ofiarności społeczeństwa i dużym wysiłkom Towarzystwa Popierania Budowy Szkół mimo trudnych warunków gospodarczych poprawił się stan posiadania własnych izb szkolnych, których w r.1933/34 było 2.498, w r.1935/36 - 2.791. Zmniejszyła się przytem liczba nieodpowiednich wynajętych izb z 3.082 w r.1933/34 do 2.965 w roku 1935/36. Tym sposobem ogólna ilość izb lekcyjnych wynosiła w roku 1933/34 - 5.580, a w roku 1935/36 - 5.756.

Trudne warunki materialne i przeciążenie pracą - powoduje wyraźnie ujemny stan zdrowia nauczycielstwa, wskutek czego w chwili obecnej przebywa na urloпах zdrowotnych / przeważnie w sanatorjach/ około 300 osób, t.j. prawie 5 % ogółu czynnych w Okręgu nauczycieli.

Niezaatrudnionych osób z powodu braku wolnych etatów mamy z pośród absolwentów zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu Szkolnym Lubelskim 810 osób.

Ogromnie ujemnie wpływa na układ stosunków między samorządem terytorjalnym, a nauczycielstwem rozporządzenie, obciążające gminy wypłatą nauczycielstwu dodatku mieszkaniowego. Dodatek ten bywa najczesciej wypłacany dopiero na skutek zajęcia przez inspektoraty szkolne sum komunalnych w urzędach skarbowych, co wywołuje niezadowolnienie gmin i opóźnia w znacznej mierze wypłatę nauczycielstwu wspomnianego dodatku.

Zaległości gmin z tego tytułu wynosiły na dz.1-go grudnia 1934 r. sumę 194.193 zł. Stan ten i obecnie nie uległ poprawie i powoduje pogorszenie i tak już niezmiernie trudnego położenia materialnego nauczycielstwa.

Szkolnictwo powszechne dostosowuje się stopniowo do wymagań, wynikających z wprowadzenia nowego ustroju szkolnego, stąd zarówno wysiłki władz szkolnych, jak i nauczycielstwa skierowane są przedewszystkiem ku poznaniu i pogłębieniu nowych form pracy.

Oświata pozaszkolna.

Prowadzone w latach poprzednich prace w dziedzinie oświaty pozaszkolnej były w roku 1934/35 kontynuowane i rozwijane.

Oddział Oświaty Pozaszkolnej Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego, który je prowadził i niemi kierował, składał się w roku 1934/35 z kierownika, trzech in-

struktorów, częściowo urlopowanego nauczyciela, powołanego specjalnie do zbierania melodii i pieśni ludowych/ oraz z jednego pracownika biurowego.

Oddział Oświaty Pozaszkolnej poza ogólnym kierownictwem, planowaniem, koordynowaniem i instruowaniem pracy oświatowej w obwodach szkolnych i w powiatach - przeprowadził następujące kursy dla pracowników oświatowych: a/ w 8 zakładach kształcenia nauczycieli 5 dniowe kursy przysposobienia oświatowego, b/ w 7 obwodach szkolnych - kursy dla referentów rejonowych Oświaty Pozaszkolnej, c/ trzy krótsze kursy dla pracowników w Lublinie, d/ 4 dniową konferencję świetlicową dla nauczycieli szkół rolniczych, e/ jeden 4 tygodniowy i dwa 10-dniowe kursy teatralne, f/ wraz ze Związkiem Teatrów Ludowych dwa kursy dla młodzieży wiejskiej, jeden teatralny i jeden dla dyrygentów chórów ludowych.

W obwodach szkolnych pracą opiekowało się z ramienia inspektorów szkolnych - 10 instruktorów Oświaty Pozaszkolnej. Prócz tego z ramienia samorządów powiatowych - pracowało 3 instruktorów Oświaty Pozaszkolnej. Praca instruktorów Oświaty Pozaszkolnej szła w kierunku: a/ koordynowania i planowania pracy w powiatach i gminach, oraz stwarzania warunków dla rozwoju pracy, b/ instruowania pracowników oświatowych i c/ dokształcania pracowników i przodowników społeczno - oświatowych.

Analogiczne zadania miały komisje Oświaty Pozaszkolnej, a mianowicie 15 powiatowych, zorganizowanych przy Radach Powiatowych, 156 gminnych oraz 13 miejskich komisji Oświaty Pozaszkolnej. W skład komisji wchodził przedstawiciel samorządu terytorjalnego, władz oświatowych, organizacji społecznych i pracowników oświatowych. Ponadto w 16 powiatach istniały t.zw. podkomisje teatralne, w 4-ch powiatach biblioteczne, w 2 powiatach systematycznego kształcenia i w 1 powiecie świetlicowa. Skupiały one ludzi związanych z pracami w wymienionych dziedzinach i zajmowały się całokształtem zagadnień, łączących się z temi - pracami.

W 1934 roku powołano z pośród nauczycielstwa na terenach gmin t.zw. rejonowych referentów Oświaty Pozaszkolnej, których zadaniem było: a/ pomoc pracownikom w dziedzinie dokształcania się w dziale Oświaty Pozaszkolnej, b/ utrzymanie kontaktu z inspektorem, pośredniczenie między nim a placówkami i pracownikami oświatowymi na terenie gminy, c/ stworzenie dobrych warunków dla pracy oświatowej w gminie na podstawie kontaktu z gminną komisją Oświaty Pozaszkolnej. Referentów rejonowych było 217.

Do współpracy z inspektorem szkolnym, jako odpowiedzialnym za stan Oświaty Pozaszkolnej, znajomość potrzeb w tym zakresie i właściwe ich zaspakajanie stanęły wszystkie organizacje pryncypalne, które również współpracowały w komisjach Oświaty Pozaszkolnej, oraz w t.zw. podkomisjach instruktorów, będących niejako wydziałem wykonawczym komisji Oświaty Pozaszkolnej, jako złożone z instruktorów, więc kierowników i wykonawców prac organizacyjnych. Podkomisje te wykonywały w szczególności plan pracy, uzgadniały plany prac organizacyjnych na czas najbliższy, nor-

mowały prace wspólne i łagodziły tarcia między organizacjami w powiecie.

Do wszystkich komisyj wchodził przedstawiciel pracowników oświatowych - t.j. Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Na 4.639 pracowników, zatrudnionych w pracach oświaty pozaszkolnej, było 2.768 /59,6 %/ nauczycieli, - 518 /11,1 %/ pracowników samorządowych, 816 /17,5 %/ - rolników, 429 innych /11 %/. Kierownikami prac w znacznej większości było nauczycielstwo. Z ogólnej liczby pracowników było przeszkolonych 31 %, z czego znaczna większość / 70 % / nauczycielstwa. Kursów i konferencji / 1 dn. - 2 tyg. / zorganizowanych w obwodach i powiatach - przez różne czynniki społeczno - oświatowe było 253. Były to kursy i konferencje dla pracowników i przodowników.

W 1934 roku było na terenie województwa lubelskiego 403 kursów wieczorowych, skupiających 11.115 uczniów, z których 3.073 uczęszczało na kursy w latach poprzednich. Kursy były na poziomie: a/ dla analfabetów / 43 kursy/, b/ 2-3 klas szkoły powszechnej, /112/, 3-5 kl. /186/, 7 klas /50/, powyżej 7-kl. szkoły powszechnej, /13/. Większość kursów prowadziła pracę w ciągu pięciu miesięcy /263 kursy/, przynajmniej 2 razy w tygodniu, 6 godzin lekcyj tygodniowo. Kursy organizowało nauczycielstwo. Na kursy uczęszczali młodociani i młodzież, zwłaszcza przedpoborowa. Dorosła młodzież i starsi rozszerszali swój horyzont myślowy w 122 t.zw. niedzielnych uniwersytetach ludowych, które skupiały 8.640 osób na wykładach ze wszystkich dziedzin życia, a zwłaszcza zawodowo-gospodarczych i społeczno - obywatelskich.

W 1934/35 było na terenie Okręgu Szkolnego 924-y świetlic, które obejmowały swem wychowawczem oddziaływaniem 28.073 uczestników. Zasięg świetlic przedstawiał się następująco: na terenie wsi było 809 świetlic z 23.120 uczestnikami, t.j. 1,7 ludności wsi, w miastach było 115-e świetlic, obejmujących 4.953 uczestników t.j. 1,2 % ludności miast. 514 świetlic miało własne wynajęte lokale, 510 mieściło się w izbach szkolnych.

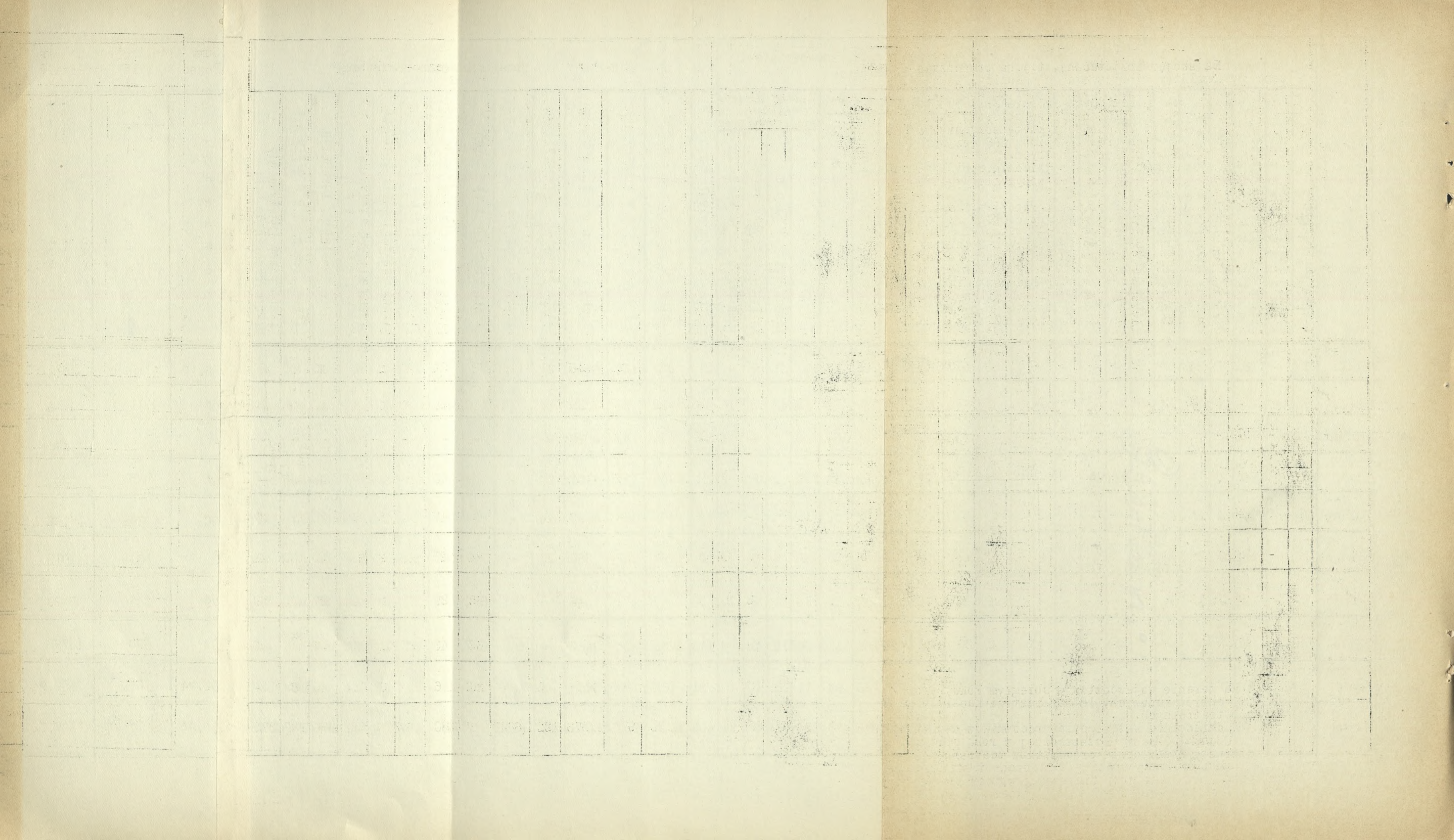
Sprawa lokali na zajęcia oświatowe przedstawia się naogół niepomysłnie. Na terenie województwa było 987 różnych domów społecznych, ludowych /samorządowe, parafjalne, organizacyj, remizy/, z tego na wsi 931, w miastach 54. Nie nadaje się do pracy oświatowej 357 lokali ze względu na brak potrzebnych urządzeń. Organizacje radziły sobie w ten sposób, że wynajmowały specjalne lokale, w których organizowały swoją pracę.

Akcja Biblioteczna.

Na terenie województwa było 737 bibliotek oświatowych, które liczyły 380.768 tomów. Istniały tylko 4 publiczne biblioteki miejskie.

We wszystkich powiatach były centrale: powiatowe bibliotek ruchomych, a w nich 23.058 tomów. W ostatnich 5 latach przybyło w województwie lubelskiem 100.793 tomów i 245 bibliotek, mimo to wypada jeszcze na 100 mieszkańców wsi 7 książek, na 100 mieszkańców miast 61 książek

Nazwa obwodu	Opieka nad pracą oświatową											Pracownicy społeczno-oświatowi i ich kształcenie							Formy pracy społeczno-oświatowej															Sumy zrealizowane na Ośw. Pozaszk. przez Samorządy				
	Liczba instruktorów O. P. h obwodowych	Liczba instruktorów O. P. samorządowych	Liczba dni wyjazdów obwodowych instruktorów O. P.	Liczba Powiatowych Komisji Oświaty Pozaszkolnej	Liczba gminnych Komisji Oświaty Pozaszkolnej	Liczba Miejskich Komisji Oświaty Pozaszkolnej	Liczba Podkomisji teatral.	Liczba Podkomisji bibliotec- nych	Liczba podkomisji świetlicowych	Liczba Podkomisji systematyczne- go kształcenia	Liczba Podkomisji instrukt.	Liczba referentów rejonowych O.P.	Pracownicy				Kursy dla pra- cowników zor- ganizowane przez			Liczba kursów wieczorowych	Liczba uczestników	Liczba świe- tlic	Liczba uczestników	Liczba Niedziel. Uniwersytetów Ludowych	Liczba uczestników	Liczba zespołów teatralnych	Liczba chó- rów	Liczba orkie- str	Liczba Centrali bibliotecznych	Liczba stałych bibliotek oświatowych	Liczba kompletów ruchomych	Liczba Domów Ludowych	Liczba Domów Ludowych nie wykorzystanych na O.P.	Powiaty	Gminy	Razem		
													Ogółem czynnych pracowników społeczno oświatowych	Nauczycieli	Pracowników samorządowych	Rolników	Innych	Ogółem	Inspektoraty Szkoln.																		Inspekt. Szkol. współ z organizacjami	Same organizacje społeczno- oświatowe
Biała	1	-	152	2	34	1	2	-	-	-	-	50	613	345	130	65	73	12	3	9	-	21	323	120	4245	21	1252	77	52	16	2	64	29	83	26	3456.70	4115.24	7571.98
Chełm	1	-	122	2	26	3	1	-	-	-	2	30	475	330	11	110	24	63	42	5	16	34	712	80	2059	14	756	115	35	8	2	63	20	58	24	3300	4712	8012
Lublin	1	-	172	-	-	-	1	-	-	-	-	-	153	49	-	-	104	3	1	-	2	23	654	42	2089	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-
"	2/1/	1	169	2	-	-	2	-	-	-	-	48	571	507	14	18	32	19	9	8	2	29	906	137	4197	20	-	58	40	9	3	109	33	146	-	3650	250	5900
Puławy	1	1	145	2	25	4	2	-	-	-	2	40	512	290	83	88	51	15	3	-	12	52	1405	166	4892	13	-	83	47	14	2	154	106	154	37	11250	5882	17132
Siedlce	1	-	125	2	39	4	2	1	1	2	2	41	652	350	110	156	36	42	9	9	24	53	1094	128	3699	29	-	74	21	20	2	112	50	130	42	5600	6810	11810
Sokołów	1	-	124	2	12	-	2	-	-	-	-	9	251	170	15	37	29	13	1	2	10	5	117	71	1546	8	591	65	29	15	2	21	27	120	59	2479	3450	5929
Tomaszów	1	-	60	1	17	-	1	-	-	-	1	30	748	345	102	269	32	26	15	3	8	115	3753	55	3467	14	965	63	43	39	2	54	54	111	50	7802	5988	13790
Zamość	1	1	106	2	1	1	3	3	-	-	3	46	622	372	23	133	94	11	8	3	-	81	161	125	3898	3	213	292	116	75	3	123	43	185	114	6052.94	1500	7552.94
Razem	10	3	1176	15	156	13	16	4	1	2	10	294	4597	2758	488	876	475	204	91	39	74	403	1115	924	28073	122	8640	837	380	187	18	730	386	987	372	46200.64	32007.24	78207.92

Na akcję biblioteczną, t.j. na organizowanie ruchomych kompletów bibliotecznych wpłaciły /z wyjątkiem Krasnegostawu/ samorządy powiatowe i gminne 27.930 zł. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przyznało na opracowanie kompletów zbiorową subwencję w wysokości 8.000 zł. Za powyższe kwoty zorganizowano 86 kompletów 75 tomowych oraz zakupiono 898 książek dla central powiatowych i bibliotek stałych.

Mimo dużego dorobku w dziedzinie bibliotekarstwa potrzeby są jeszcze ogromne, bo wszystkie prace oświatowe opierają się o biblioteki.

W b. roku z inicjatywy Kuratorjum, w oparciu o biblioteki zorganizowano t. zw. konkurs dobrego czytania książek. Do końca konkursu dotrwało 147 zespołów kilkoosobowych, które przepracowały w sposób właściwy 1-2 książki.

Pozatem zorganizowano 120 kół samokształceniowych, złożonych z kilku osób, pracujących pod kierunkiem nauczyciela, które w oparciu o samodzielne poszukiwania, lekturę, referaty i dyskusje opracowały po kilka zagadnień w ciągu okresu zimowego. Praca pomyślana była jako konkurs. Do końca konkursu doprowadziło pracę 80 zespołów.

Ogólne zestawienie stanu oświaty pozaszkolnej w okręgu szkolnym Lubelskim

za rok szkolny 1934/35

Oddział oświaty pozaszkolnej							K u r a t o r j u m						
Liczba instruktorów i pracowników	Liczba dni wyjazdów pracowników	Liczba pism oświatowych i pism organizacyjnych szkół w Oddziale	Liczba innych pism	Liczba tomów w biblioteczce podręcznej	Liczba 75 tom. biblioteczek dla ognisk świetlicowych	Liczba zorganizowanych konferencji okręgowych	Kursy przeprowadzone przez Oddział oświaty pozaszkolnej, lub na zlecenie /liczba/					Liczba opracowanych kompletów biblj. ruchomych	Liczba pieśni i melodii ludowych zebranych i zapisanych
							O g ó ł e m	1-miesięcznych	2-tygodniowych	1-dno tygodniowych	Krótszych		
6	299½	14	20	153	19	3	25	1	2	2	20	86	443

Teatry i Chóry ludowe.

Na terenie województwa w ubiegłym roku było czynnych 380 chórów ludowych, 187 orkiestr i kapel, oraz 837 zespołów teatralnych.

W dziedzinie kształcenia pracowników oświatowych wysunął Oddział Oświaty Pozaszkolnej w roku ubiegłym na plan pierwszy kształcenie pracowników teatralnych; gdyż ta dziedzina jest najbardziej zaniedbana i niesłusznie lekceważona. Urządzono przy finansowej pomocy prawie wszystkich samorządów powiatowych /z wyjątkiem Janowa, Lubartowa

i Lublina - miasta/ trzy kursy teatralne dla pracowników z całego województwa. Ukończyło je 152 osób. Poza tymi kursami urządził Związek Teatrów i Chórów Ludowych przy pomocy kierowniczej i finansowej Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego dwa kursy dla przodowników młodzieży, jeden dla dyrygentów chórów ludowych, drugi dla przepracowania regionalnego widowiska obrzędowego p.t. "Wesele Lubelskie". Widowisko to wyposażono w oryginalne stroje lubelskie, w dekoracje i wszystkie akcesoria teatralne. Przyczynił się do tego również Związek Pracy Kulturalnej. Rezultaty popularyzacji tego widowiska są już poważne. Przygotowało je 15 zespołów, dając ponad 50 przedstawień w 20 środowiskach /w tym 10 miast powiatowych/. W pracy nad "Weselem" brało udział ponad 500 osób, widziało je zaś już ponad 8.000 osób. Kostjumy lubelskie, sprawione dla widowiska, wykorzystane były ponadto przy uroczystościach państwowych, jak też i na zlocie harcerzy w Spale, gdzie dano regionalne widowisko sobótkowe "Kapałę". Nad akcją teatralną w powiatach czuwają Powiatowe Podkomisje Teatralne przy Powiatowych Komisjach Oświaty Pozaszkolnej, - które jednak mimo dużych wysiłków borykają się z trudnościami materialnymi. Potrzeba zwiększenia bibliotek teatralnych, szatni powiatowych, urządzenia analogicznych - jak "Wesele" wzorowych widowisk - to najważniejsze punkty planu prac Podkomisyj, które wymagają poparcia finansowego.

W dziedzinie oświaty pozaszkolnej bardzo czynnie współpracowały w ostatnim roku samorządy zarówno powiatowe jak i gminne. Natomiast miasta uchyliły się od tej współpracy. Współpraca ta ujawniła się na terenie powiatowych i gminnych komisji oświaty pozaszkolnej, a - szczególnie wydatnie zaznaczyła się w pomocy finansowej na akcję biblioteczną, na kursy teatralne, na pomoce komisji powiatowych i gminnych oraz na prace organizacji społecznych. Samorządy powiatowe i gminne prelimitowały w ub.r. roku na prace oświatowe łącznie 84.919 zł., z czego zrealizowały 78.207 zł. Poważna ta pomoc ułatwiła w znacznym stopniu realizację zamierzeń i prac oświatowych w Okręgu Szkolnym Lubelskim.

Szkolnictwo
średnie ogólnokształcące
i zakłady
kształcenia
nauczycieli

Stan szkolnictwa średniego ogólnokształcącego i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu Szkolnym Lubelskim w roku szkolnym 1934/35 pod względem ilości zakładów, nauczycieli i młodzieży przedstawia następujące zestawienie:

Typ zakładu	Ilość	Liczba nauczycieli			Liczba młodzieży		
		mężczy	kob.	razem	chłopc.	dziewcz.	razem
gimnazja państwowe	17	209	114	323	3489	2263	5752
" prywatne	23	160	126	286	1400	1795	3195
Państw. zakłady kszt.n.	8	51	43	94	372	291	663
" szkoły ćwiczeń	7	14	19	33	741	863	1604
Pryw.sem.dla ochron.	1	-	3	3	-	41	41
Ogółem	56	434	305	739	6002	5253	11255

Realizacja nowego ustroju szkolnego pociągnęła za sobą z początkiem roku szkolnego 1934/35 likwidację kursów III seminarjów nauczycielskich oraz klas IV w szkołach średnich ogólnokształcących dawnego ustroju. Całkowitej likwidacji uległo państwowe seminarjum nauczycielskie męskie w Szczepieszynie oraz stołpnowej - Państwowe Pedagogjum w Lublinie, które przeniesione zostaje do Krzemienca / pozostał tylko kurs II-gi/. Otwarto natomiast we wszystkich gimnazjach w Okręgu klasy II-ie gimnazjum nowego typu. Z końcem roku szkolnego 1934/35 zwinięto klasy V gimnazjum starego typu, uruchamiając w ich miejsce od nowego roku szkolnego klasy III gimnazjum nowego typu.

Nauczycielstwo nowych klas gimnazjalnych w dalszym ciągu zostaje przygotowywane do pracy szkolnej według nowych programów na specjalnych kursach wakacyjnych, oraz na konferencjach metodycznych okręgowych i rejonowych, a nadto w ogniskach i grupach metodycznych poszczególnych przedmiotów.

W związku z wprowadzeniem nowego ustroju szkolnego podkreślić należy fakt bardzo liczego napływu kandydatów do gimnazjum nowego ustroju. Kandydaci ci z reguły posiadają świadectwa ukończenia 6-ciu klas szkoły powszechnej. Środowisko wiejskie jest dość silnie reprezentowane. Dla umożliwienia przyjęcia do gimnazjum kandydatów, - którzy pomyślnie składają egzaminy wstępne, uruchamia się podwójne, a gdzieś tam potrójne nawet poszczególne klasy gimnazjalne. Władze szkolne przewidują, że po ustaleniu sieci gimnazjów typu zawodowego nastąpi w napływie kandydatów pewne odciążenie gimnazjów ogólnokształcących na rzecz gimnazjów zawodowych, co będzie odpowiadało duchowi ustawy o nowym ustroju szkolnym.

W dziedzinie pomieszczeń szkół średnich ogólnokształcących władze szkolne opracowały plan rozbudowy dotychczasowych pomieszczeń, odpowiadający potrzebom, wynikającym z przyszłej sieci szkół tego typu. W roku szkolnym 1934/35 wydatki z tem związane wyniosły ponad 220 tysięcy złotych. Z wykonanych robót wymienić należy wykończenie budynków państwowych gimnazjów im. St. Staszica i im. Unji Lubelskiej w Lublinie, które obecnie posiadają pomieszczenia, całkowicie odpowiadające wymogom współczesnej szkoły. W najbliższych latach projektuje się budowę gmachu w Siedlcach, nadbudowę w Białej-Podlaskiej oraz wykończenie budowy w Tomaszowie Lubelskim.

Ważną rolę spełnia szkolnictwo prywatne, odciążające Państwo w obowiązku kształcenia młodzieży, uczęszczającej do szkół średnich ogólnokształcących. Pomoc jakiej Państwo udziela 23 prywatnym gimnazjom tutejszego Okręgu Szkolnego, wyraża się w formie dwóch etatów nauczycielskich, przyznanych jako subwencja dla tego szkolnictwa.

Kryzys ekonomiczny zaciążył nad szkołami prywatnymi w sposób groźny dla ich rozwoju a nawet egzystencji. W ciągu kilku ostatnich lat szereg gimnazjów uległo likwidacji, większość istniejących walczy z wielkimi trudnościami. Finansowy stan szkół prywatnych odbił się przede wszystkim na uposażeniu nauczycielstwa. Tylko nieliczne zakłady utrzymują płace nauczycielskie na poziomie, umożli-

liwiającym zaspokojenie koniecznych potrzeb życiowych; w wielu wypadkach pobory nauczycieli szkół prywatnych spadły poniżej poziomu uposażenia woźnych w instytucjach państwowych.

Na urządzenia szkolne i pomoce naukowe brak nie- którym szkołom prywatnym niemal zupełnie środków finanso- wych.

Mimo takich warunków nauczycielstwo pracuje z wielką ofiarnością w szkole i nad własnym doskonaleniem się w ośrodkach metodycznych, organizowanych przez Władze Szkolne.

Palącą jest potrzeba zorganizowania w większych ośrodkach szkolnych burs dla młodzieży zamiejskowej, co umożliwiłoby młodzieży wiejskiej korzystania z nauki w szko- łach średnich.

Szkolnictwo zawodowe.

Praca w szkolnictwie zawodowym w roku szkolnym 1934/35 prowadzona była jak i w roku ubiegłym po linii - przygotowania szkół do realizacji nowego ustroju szkół za- wodowych w myśl " Tymczasowej Instrukcji o organizacji - szkół zawodowych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Pu- blicznego zdecydowało z początkiem 1935/36 roku szkolnego zreorganizować tylko po kilka szkół zawodowych z każdego Okręgu Szkolnego. W związku z tem w maju 1935 r. odbył się zjazd naczelników Wydziałów i Wizytatorów szkół zawodowych a w czerwcu 1935 r. odbyły się w Warszawie kursy wakacyj- ne dla dyrektorów i nauczycieli gimnazjów zawodowych.

W Lubelskim Okręgu Szkolnym uległy stopniowej likwidacji 2 szkoły zawodowe, a mianowicie: Prywatna Szko- ła Rzemieślnicza Męska im. Syroczyńskiego w Lublinie, któ- rej likwidację przeprowadzono przez zamknięcie od roku 1935/36 przyjmowania kandydatów do klasy I-szej Szkoły, z jednoczesnem uruchomieniem w tymże gmachu klasy Prywatne- go Gimnazjum Mechanicznego im. Syroczyńskiego w Lublinie, oraz Państwową Szkołę Przemysłowo-Handlową Żeńską w Lubli- nie, zamiast której utworzono 2 gimnazja: 1/ Państwowe - Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie w Lublinie i 2/ Państwo- we Żeńskie Gimnazjum Krawieckie w Lublinie. Likwidację tej szkoły ma odbyć się w analogiczny sposób, jak likwidacja Szkoły Rzemieślniczej im. Syroczyńskiego. Nadto zlikwido- wano zupełnie z końcem 1934/35 3 l. Średnią Szkołę Zawodo- wą Handlową Męską Zgromadzenia Kupców m. Lublina, przyczem uczniów klas II-giej i III-ej umieszczono w Państwowej - Szkole Przemysłowo - Handlowej Żeńskiej.

Większość nauczycieli szkół zawodowych, tak jak i w latach ubiegłych odbyła w okresie wakacyjnym praktyki w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych dla bliż- szego poznania się z warunkami życia gospodarczego.

W dziedzinie zapewnienia szkołom lepszych pomie- szczeń w ciągu roku szkolnego 1934/35:

- 1/ ~~wy~~kończono ostatecznie remont budynków Szkoły Ogrodni- czej w Kijanach,
- 2/ otynkowano gmach Państwowej Szkoły Przemysłowo-handlo- wej Żeńskiej w Lublinie,

- 3/ wykonczono klatkę schodową w Szkole Budownictwa w Lublinie,
- 4/ w dalszym ciągu prowadzi się rozbudowę Szkoły Rzemieślniczej w Kazimierzu Dolnym.

W zakresie dokształcania rzemieślników zorganizowano w listopadzie 1934 r. Roczne Wieczorowe Ślusarsko-Monterskie Kursy Płatowcowe w Lublinie i Białej Podlaskiej, oraz w miesiącach wakacyjnych 3 miesięczne kursy Dokształcające dla Rzemieślników Metalowych w Lublinie.

Przeprowadzono podobnie jak i w ubiegłym roku przy udziale Związku Pracy Obywatelskiej Kobiety kilkanaście krótkoterminowych Kursów Kroju i szycia dla bezrobotnych dziewcząt. Stan szkół zawodowych w Okręgu Szkolnym Lubelskim pod względem ilościowym był w roku szkolnym 1934/35 następujący:

Nazwa zakładu	Ilość szkół	Ilość młodz.	Chłopców	Dziewcz.	Ilość absolwentów
1. Techn. Przem.	1	250	250	-	87
2. Rzem. Przem. M.	6	809	809	-	195
3. Rzem. Przem. Z.	2	202	-	202	34
4. Przem. - Handl.	2	334	66	268	104
5. Handlowe	6	567	239	328	119
6. Gosp. Zawodowe	1	108	-	108	20
7. Agrotechniczne	1	89	89	-	16
8. Rolnicze	14	521	333	188	514
9. Dokształcające	24	3428	2321	1117	560
10. Kursy roczne	7	127	-	125	110
11. Kursy krótkoterm.	9	258	-	258	258.

Ilość szkół typu zasadniczego jest wystarczająca, z wyjątkiem szkół gospodarstwa domowego, których jest za mało i rolniczych, które są nierównomiernie rozmieszczone i dlatego nie obsługują potrzeb Okręgu. Powinna powstać męska szkoła rolnicza w ośrodku majątku państwowego Żelazne, pow. radzyński, dla 3-ch powiatów północno-wschodnich: bialskiego, włodawskiego i radzyńskiego oraz 2 szkoły rolnicze: jedna w północnej części województwa /żńska/, druga męska w południowo - wschodniej /jarczów, pow. tomaszowski/.

Stan budynków szkolnych naogół biorąc jest zadowalający; należy wykończyć rozpoczęte budowy /Lublin, Wrotków/ oraz remonty /Kazimierz, Siedlce/. Nieodpowiednie lokale mają: Państwowa Szkoła Handlowa w Chełmie, Szkoła Rzemieślnicza w Hrubieszowie, Szkoła Zawodowa Żńska w Hrubieszowie, Szkoła Zawodowa Żńska w Siedlcach i Szkoła Handlowa w Parczewie.

Wyposażenie szkół w urządzenia i pomoce naukowe przeciętnie nie przedstawia się źle; braki z roku na rok maleją.

Bolączkę stanowi brak burs: Siedlce, Lublin, Zamść, Chełm /Żńska/, Kazimierz, Parczew; młodzież zamieszkująca w nieodpowiednich warunkach higienicznych i często pozbawiona jest opieki pedagogicznej.

Zastraszająco przedstawia się sprawa szkół dokształcających. Samorządy terytorjalnie niemal masowo zrzekają się prowadzenia tych szkół. W ciągu 3-ich lat liczba szkół w Okręgu z 33 spadła do 20. Biorąc pod uwagę:

- 1/ że szkoła dokształcająca jest szkołą masową,
- 2/ że obejmuje młodzież, pozbawioną często wpływów dodatnich, narażoną niekiedy na wpływy wrogie Państwu,
- 3/ podnosi poziom rzemiosła,
- 4/ że wartości kulturalne, zdobyte w szkole, młodzież bezpośrednio przenosi w życie, - powinniśmy specjalną opieką otoczyć szkolnictwo dokształcające. Sieć szkół należy rozplanować tak, aby ogarnąć całą młodzież, obowiązującą ustawowo do dokształcania się. Kwestja ta może być rozstrzygnięta w sensie pozytywnym jedynie drogą ustawy, czy dekretu, zobowiązującego samorządy do prowadzenia szkół dokształcających zawodowych.

Wychowanie fizyczne.

Stan wychowania fizycznego w Okręgu Szkolnym Lubelskim w roku szkolnym 1934/35, w ujęciu cyfrowym przedstawia się w sposób następujący:

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące i zawodowe:

1/ Sal gimnastycznych własnych	36
2/ Sal aktowych, rekreacyjnych i innych, służących celom wychowania fizycznego	20
3/ Sal wynajętych	10
4/ Boisk własnych	25
5/ dziedzińców, służących celom wychowania fizycznego	22
6/ Boisk wynajętych	17

Zaopatrzenie w sprzęt sportowy.

1/ rowerów, stanowiących własność młodzieży i szk. szt.	
1/ rowerów, stanowiących własność młodzieży i szk. szt.	1844 / 10/
2/ sanek " " " " " "	2260 / 185/
3/ łyżew " " " " " "	par 5401 / 707/
4/ nart " " " " " "	par 1307 / 479/
5/ rakiet " " " " " "	szt. 550 / 184/
6/ kajaków i łodzi " " " " " "	szt. 184 / 24/

Cyfry w nawiasach, wliczone do sum ogólnych, oznaczają ilość sprzętu, posiadanego przez szkoły.

Z powodu braku dokładniejszych danych nie podano ilości sprzętu lekko-atletycznego, flowerów, łuków itp.

W Okręgu Szkolnym Lubelskim są ponadto 2 własne pływalnie na wodzie bieżącej /Biała, Hrubieszów/ oraz 3 przystanie wiosłarskie /Puławy, Biała, Hrubieszów/.

Szkolnictwo powszechne:

1/ sal, wyłącznie używanych dla celów wychowania fizycznego	25
2/ rekreacyjnych i innych, służących celom wychowania fizycznego	81
3/ korytarzy, służących celom wychowania fizycznego	69
4/ sal gimnastycznych wynajętych	10
Razem sal różnego typu = 185	

5/ boisk-placyków do 500 m ²	245
6/ boisk-placów do 1000 m ²	191
7/ boisk-placów ponad 1000 m ²	283
8/ dziedzińców, używanych dla celów wychowa- nia fizycznego	912
9/ innych terenów, używanych dla celów wych- wania fizycznego	534
Razem placów różnego typu-2165	
10/urządzonych boisk-placów	486
11/szkoł, zaopatrzonych w różne przyrządy gimnas- tyczne	158
12/szkoł, posiadających różne przybory do zabaw i gier	1534
13/szkoł, " " " sportowe, głównie łyżwy, sanki, narty	191

Przedstawiony w cyfrach stan wychowania fizycznego oznacza dalszą poprawę warunków pracy w szkołach, - przede wszystkim powszechnych i to dość znaczną, ale gdy go porównamy z istotnymi potrzebami terenu, to okaże się, że pod tym względem są jeszcze bardzo poważne braki i jest dużo do zrobienia.

W dziale szkolnictwa powszechnego sieć metodycznych ośrodków wychowania fizycznego uzupełniona została w roku szkolnym 1934/35 ośrodkami powiatowymi, prowadzonymi przez t. zw. powiatowych instruktorów wychowania fizycznego. Dzięki ich współpracy z okręgowym instruktorem wychowania fizycznego przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego - Lubelskiego udało się dotrzeć z zagadnieniami wychowania fizycznego do najbardziej odległych i najniższej zorganizowanych szkół powszechnych.

Drogą konferencyj, lekcji pokazowych, i referatów, poświęconych specjalnie sprawom wychowania fizycznego, podniesiono poziom i uzgodniono metody pracy w tej dziedzinie na całym terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego.

Warunki pracy w zakresie wychowania fizycznego w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych uległy w porównaniu z poprzednimi latami znacznej zmianie na lepsze.

Jednakże brak w Lublinie potrzebnej ilości boisk odbija się ujemnie na poziomie lubelskiego sportu - szkolnego. Znalazło to swój wyraz w czasie ostatniego okręgowego święta wychowania fizycznego, które wykazało dość silną przewagę sportu prowincjonalnego nad lubelskim.

Sprawa ta wymaga rychłej poprawy.

Zobrazowany wyżej pod względem ilościowym stan szkolnictwa i oświaty w Okręgu Szkolnym Lubelskim w roku szkolnym 1934/35 nie obejmuje poczynani i prac Władz Szkolnych, zmierzających do podniesienia poziomu naukowego i wychowawczego szkół. Dzięki dokonywanej systematycznie selekcji sił nauczycielskich i kierowniczych oraz instrukcjom, otrzymywanym przez szkoły w czasie wizytacji, poziom nauczania i wychowania w szkołach Okręgu Szkolnego Lubelskiego stopniowo się podnosi. Zmierzające w tym kierunku wysiłki administracji szkolnej dostosowane są ściś-

le do wskazań Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i mają na celu przeobrażenie szkolnictwa nie tylko pod względem formalnym, lecz także w istotnej jego treści w myśl postanowień ustawy o nowym ustroju szkolnictwa.

Trudności, wynikające z braku potrzebnych środków materialnych, wpływały niewątpliwie hamująco na szybki rozwój szkolnictwa i oświaty w roku szkolnym 1934/35. Nie mniej jednakże dzięki intensywnej pracy nauczycielstwa pod nadzorem władz szkolnych oraz poparciu ze strony Wojewody Lubelskiego i podwładnych Mu organów administracji ogólnej i samorządowej, a nadto poparciu całego społeczeństwa osiągnięte zostały wyniki najzupełniej zadowalające, które stanowią podwalinę dalszego pomyślnego rozwoju szkolnictwa i oświaty w Okręgu Szkolnym Lubelskim.

II. ADMINISTRACJA KOLEJOWA.

A. Okręg Radomski

Długość budowlana linii kolejowych, znajdujących się na terenie województwa lubelskiego i pozostających pod zarządem Dyrekcji Okręgowej kolei Państwowych w Radomiu wynosi: linii normalnotorowych około 600 klm i linii wąskotorowych 201,19 klm.

W okresie sprawozdawczym, z powodu trwających do tąd trudności finansowych, nie mogły być rozwinięte roboty w zakresie odbudowy i przebudowy obiektów i urządzeń kolejowych w takim stopniu, w jakimby to było wskazane. Tem niemniej, w dążeniu do usprawnienia ruchu kolejowego, prowadzone były prace przy konserwacji i ulepszaniu stanu podtorza linii kolejowych, aby w ten sposób powiększyć dopuszczalną szybkość biegu pociągów.

Projektowana budowa linii wąskotorowej od Toj-sławic do Chełma dług. 34 klm nie mogła być rozpoczęta z braku kredytów.

W zakresie ruchu kolejowego Dyrekcja wprowadziła szereg ulepszeń komunikacyjnych i udogodnień, mając na celu zarówno wzmożenie przejazdów i przewozów, jak i interesy ludności.

Udogodnienia te polegały na:

- 1/uruchamianiu pociągów popularnych, które cieszyły się dość znaczną frekwencją. Z terenu województwa lubelskiego, w czasie od 1. IV do 15. IX. 1935r. przewieziono tymi pociągami 1921 osób do Krakowa i 2917 osób do Częstochowy, nie licząc przejazdów grupowych i pojedynczych w pociągach stałych;
- 2/na odcinkach Lublin-Łuków i Łuków-Dęblin przekształcono kilka pociągów osobowych na pociągi mieszane, celem usprawnienia przewozów ruchu towarowego, a w szczególności przesyłek żywych, ekspresowych i drobnicowych w kierunkach Katowic, Żebrzydowic i Warszawy;
- 3/z racji zwiększenia się przewozów w komunikacji między narodowej Śniatyn-Zał. Gdynia, poza dwoma dotychczasowymi pociągami dalekobieżnymi Nr. Nr. 9564 i 9580, wprowadzono trzeci pociąg dalekobieżny Nr. 9582, który w przeważnej mierze jest wykorzystywany do przewozu ładunków eksportowych;
- 4/celem zapewnienia terminowej dostawy przesyłek żywych, przeznaczonych do Warszawy i poza węzeł warszawski, uruchomiono na linii Kowel-Dęblin, niezależnie od pociągu mieszanego Nr. 952, pociąg towaro-pośpieszny Nr. 964, z którym skomunikowano pociągi przyległych odcinków, między innymi odcinków Włodzimierz-Zawada-Rejowiec;
- 5/wprowadzono specjalną komunikację Śniatyn-Załucze-Lwów-Grajewo przez punkty Rawa Ruska-Rejowiec-Chełm-Brześć, wskutek czego czas znajdowania się w drodze

przesyłek tej komunikacji, skrócony został o jedną dobę. Dotąd bowiem przesyłki kierowane były drogą przez Lwów Włodzimierz-Kowel-Białystok, do Wilna zaś, nawet drogą na Zdobunów-Luniniec-Beranowice.

Ponadto w pociągach ruchu osobowego wprowadzono szereg wagonów kursowych dla przewozu drobiu, mięsa i in. przesyłek drobnicowych, wskutek czego znacznie usprawniono dostawę. I tak np. przewóz przesyłek, nadawanych do Warszawy Wschodniej na stacjach odcinka Lublin-Bedlno, wynosi 6 godz. 17 min. Przesyłki drobne manufaktury, nadawane w Łodzi i przeznaczone do Lublina, przewożone są w wagonie kursowym Nr. 1665 pociągami osobowymi Nr. 411/30/124 bez 25% dopłaty.

6/ w porze letniej, celem umożliwienia nadawcom wysyłania przesyłek mięsa, nadawanych w godzinach popołudniowych na stacjach odcinka Lublin-Bedlno, uruchomiono w poc. osob. Nr. 1120/1152/852 wagon lodownię Nr. 2108 L. Przesyłki mięsa załadowane do tego wagonu dostarczane są do Warszawy już o godz. 6-ej rano.

W zakresie przewozów osób i towarów wprowadzono następujące ulgi taryfowe:

1/ obniżono od 20 do 30% taryfę za przewóz mięsa i wnętrzności zwierzęcych oraz zwierząt domowych bitych. Również uległa obniżce około 30% taryfa za przewóz jaj i ptactwa domowego, przeznaczonego do Warszawy,

2/ obniżono znacznie opłaty za przewóz karpiny, przeznaczonej na produkty destylacji. Ulga ta ma szczególne znaczenie dla nowopowstałych przy stacji Szczepieszyń zakładów chemicznych "Alwa",

3/ ujednolajniono taryfę na przewóz kredy szlamowanej i nieszlamowanej. Ujednolajnienie to polega na tem, że taryfę dla kredy szlamowanej znacznie obniżono, a dla nieszlamowanej nieznacznie podwyższono,

4/ taryfa na przewóz węgla wszystkich rodzajów uległa obniżce od 15 do 20%,

5/ w taryfie ekspedytorskiej R1 ustanowiono specjalną relację Łódź-Lublin, która umożliwia w drodze refakcji korzystanie ze specjalnie obniżonej opłaty przy nadaniu określonego kontyngentu przesyłek,

Ponadto wprowadzono bezpośrednią Związkową taryfę towarową z Belgją. Na podstawie tej taryfy mogą być wysyłane, z dokładnie określonymi kosztami przewozu, przesyłki jaj i masła ze stacji: Krasnystaw i Zamość, przesyłki nasion, buraków i koniczyzny, słodu i chmielu - ze stacji Lublin oraz przesyłki ziemniaków ze stacji Bełżec.

Z ważniejszych ulg wzgl. uzupełnień do ulg poprzednio obowiązujących, wprowadzonych w zakresie taryf osobowych, są następujące:

1/ ulgi przy przejazdach osób, odznaczonych "Krzyżem i Medalem Niepodległości",

2/ ulgi przy przejazdach kolejami pasażerów linii okrętowych "Gdynia" o ile odległość przejazdu w jedną stronę wynosi co najmniej 300 km,

3/ wprowadzono bilety abonamentowe na 10 przejazdów za opłatą sześciokrotnej ceny za przejazd w jedną stronę. Do ulgi tej włączona została także stacja Lublin,

4/ulgi przy przejazdach grup bezrobotnych na roboty finansowane przez Fundusz Pracy, opłaty wynoszą połowę stawek tabeli "B" jeżeli grupa robotników złożona jest co najmniej z 10-ciu osób,

5/zreorganizowano ulgi dla inwalidów wojennych, które stosuje się obecnie bez względu na cel podróży na podstawie zaświadczeń ustalonego wzoru, zaś dla ociemniałych inwalidów, na podstawie legitymacyj Stowarzyszenia Ociemniałych Żołnierzy R.P.,

6/znaczniemu rozszerzeniu i obniżeniu uległy ulgi przy przejazdach pociągami popularnymi,

7/obniżono taryfę na przewóz psów, przewożonych przez podróżnych w wagonach osobowych lub w specjalnych pomieszczeniach wagonów bagażowych. Obecnie opłata za przewóz jednego psa wynosi tyle, co opłata za przewóz 20 kg bagażu. Stanowi to od 50 do 60% zniżki w porównaniu z taryfą poprzednio obowiązującą.

Powyższe udogodnienia komunikacyjne i ulgi taryfowe niewątpliwie wpłynęły na wzrost przewozów towarowych na kolejach.

Jak wykazała statystyka nieznaczny wzrost przewozu towarów notowany był już od roku 1933. W r. 1934 sytuacja uległa dalszej znacznej poprawie, gdyż koleje przewiozły 54 milionów tonn różnego rodzaju przesyłek, t.j. o 12% więcej niż w roku 1933. W ciągu pierwszych miesięcy 1935r. nastąpił dalszy wzrost przewozów o kilka procent.

Wzrosła również ilość kilometrów przewożonych /tonno-kilometrów/, która wynosiła w 1933r. - 15,4 miljar-
da, a w roku 1934 - 17,9 miljar-
da.

W ostatnich latach uległ także znacznej poprawie przewóz bagażu i przesyłek ekspresowych. Wzrost nadania w pierwszym kwartale 1935 roku wynosi, w porównaniu z tym okresem 1934r., przeszło 21%.

W programie prac na najbliższą przyszłość przewidyje się dalsze usprawnienie przewozów na kolejach i przy-
ciągnięcia do przewozów kolejami tych wszystkich, którzy z różnych względów korzystają dotychczas z mniej dogodnych środków lokomocji.

B. Okręg Warszawski.

Sieć kolejowa.

Ogólna długość budowlana linii kolejowych pozostających pod zarządem Dyrekcji Okręgowej kolei Państwowych w Warszawie wynosi 3193,5 klm w tem 2366 klm linii normalnotorowych i 827,5 klm linii wąskotorowych z tego na województwo lubelskie 290 klm linii normalnotorowych w tem 158 klm dwutorowych i 132 klm toru pojedynczego oraz 57 klm linii wąskotorowych /kolej Białsko-Podlaska/.

Personalja.

Stan osobowy Dyrekcji na dniu 1.IV.1935r. w porównaniu z dniem 1.IV.1934r. przedstawiał się następująco.

Ilość pracow- ników	Etato- ni	Stali	Inni	Razem
na dn.1.IV.34r.	14094	12860	4972	31926
na dn.1.IV.35r.	13716	12476	7044	33236
Różnica	-378	-384	+2072	+1310
Różnica w %	-2,7%	-3%	+41,7%	+4,1%

Finanse.

Zestawienie wpływów i rozchodów za ostatni okres sprawozdawczy obejmuje czas od 1.IV.1934r.do 1.IV.1935r. i przedstawia się następująco:

Wpływy zwy- czajne	Fundusz inwestycyjny		Rozchody zwy- czajne	Rozchody nadzwyczaj- ne
	Wpływy	Rozchody		
z ł o t y c h				
236.072.675,39	4.942.249,25	16.882.536,11	151.789.539,64	485.708,98

Z porównania powyższych wpływów i rozchodów nadwyżka wpływów nad rozchodami wynosi 71.857.139,91 zł.

Ruch pasażer-
ski.

W okresie sprawozdawczym na terenie województwa lubelskiego pozostał w zasadzie bez zmian. Dążeniem Dyrekcji jest skracać czas jazdy między punktami końcowymi i układać tak ruch pociągów lokalnych, by komunikacja miejscowa należycie była obsłużona.

Ruch towaro-
wy.

W okresie czasu od 15.V.1934r.do 15.V.1935r. w celu przyspieszenia przewozu ładunków cennych, żywych, łatwo psujących się, zarówno wagonowych jak i drobnicowych z przeznaczeniem do Warszawy i na wywóz zagranicę przez Gdynię i Gdańsk i odwrotnie do wschodnich i południowych obszarów Polski jako też do Rumunii i państw Bałkańskich, kursowały specjalne pociągi towarowe pośpieszne na odcinkach linii kolejowej znajdujących się na terenie województwa lubelskiego, a mianowicie: na linii Warszawa - Dęblin, na linii Warszawa-Brześć na linii Lublin, - Łuków - Warszawa i na linii Dęblin-Łuków-Warszawa.

Taryfy.

Z zagadnień, mogących zainteresować szerszy ogół społeczeństwa, na uwagę zasługuje:

a/w dziedzinie taryf osobowych

- 1.rozszerzenie ważności biletów miesięcznych na dzień pierwszy następnego miesiąca,
- 2.rozszerzenie szeregu ulg pozataryfowych, zmierzające do zachęcania szerokich rzesz do uprawiania turystyki krajowej, zwiedzania targów, wystaw i t.p.,

3. zorganizowanie imprezy "Polskie Koleje Państwowe Dzieciom" w czasie której skorzystało z bezpłatnych przejazdów około 177 tysięcy dzieci,

b/w dziedzinie taryf towarowych:

1. obniżenie przewoźnego na węgiel, zboże, ziemniaki,
2. wydanie nowych znacznych ulg pozataryfowych na przewozy materiałów budowlanych do budowy i utrzymania publicznych dróg i mostów, robót kanalizacyjnych i wodociągowych, regulacji rzek i wybrzeża morskiego,
3. wprowadzenie ulgi pozataryfowej na przewóz drzewa tartego i ciosanego do stacyj położonych w województwie Poznańskim i na Pomorzu,
4. rozszerzenie taryfy akwizycyjnej między ośrodkami fabrycznymi i handlowymi.

Na kolejach wąskotorowych wprowadzona została nowa taryfa towarowa dla kolei wąskotorowych, obniżająca poziom do tego czasu obowiązujących stawek poszczególnych klas towarów. Szczególną zaletę tej taryfy dla sfer gospodarczych jest złagodzenie skutków liczenia przewoźnego oddzielnie za odległości każdej kolei również przy przewozach w komunikacji sąsiedzkiej. Złagodzenie to polega na systemie potrąceń od stawek przewoźnego za odległości każdej kolei, uczestniczącej w przewozie. Zależnie od rodzaju towaru i odległości przewozowej, system ten zapewnia zniżkę od 5 do 51 gr za 100 kg ładunku, a przy przewozie zwierząt żywych od 30 do 100 gr za 1 m² powierzchni, użytych do przewozu wagonów. Jako efekt stosowanych w ostatnich latach akcji poprawy przewozów, w roku 1934 w porównaniu do roku 1933 na kolejach wąskotorowych otrzymano pewien zwrot wpływów z ruchu towarowego przy wzroście ilości przewiezionych towarów o 84%.

Ważniejszym zamierzeniem w dziedzinie udogodnień taryfowych na liniach wąskotorowych jest projekt wprowadzenia na początku 1936 roku nowej taryfy osobowej, w której przewidziane:

1. wprowadzenie bezpośrednich biletów od wszystkich stacyj posiadających kasy biletowe na liniach wąskotorowych, do wszystkich stacyj na liniach normalnotorowych i odwrotnie, obecnie zaś bezpośrednie bilety sprzedawane są tylko od niektórych do niektórych stacyj,
2. wprowadzenie dalszych zniżek cen biletów na niektórych liniach wąskotorowych, a szczególnie dla biletów powrotnych zwykłych, powrotnych wycieczkowych, oraz dla biletów abonamentowych 10-cio przejazdowych.

Prace drogowe i zabezpieczenie ruchu pociągów.

Zakres prac drogowych był mniejszy niż w latach ubiegłych ze względu na daleko posunięte ograniczenia kredytowe. Mając jednak na względzie konieczność usprawnienia ruchu kolejowego, dążono w okresie sprawozdawczym do dalszego ulepszenia stanu podtorza linii kolejowych, znajdujących się w granicach Dyrekcji, aby tem samem móc powiększyć dopuszczalną szybkość biegu pociągu. W zakresie zabezpieczenia ruchu pociągów na liniach i odcinkach położonych na terenie województwa Lubelskiego w okresie sprawozdawczym żadnych znaczniejszych robót nie wykona-

no. 2 dziedziny teletechniki dla usprawnienia połączeń lokalnych zawieszono 10 klm przewodów żelaznych telegraficznych i 3 klm telefonicznych. Ułożono 4.337 m.b. kabli podziemnych i zawieszono 382 m.b. kabli napowietrznych przy przebudowie urządzeń teletechnicznych na węźle kolejowym stacji Siedlce. Na poszczególnych stacjach i mijankach zainstalowano 15 sztuk aparatów telegraficznych oraz 5 sztuk telefonicznych. Na stacji Sokołów zaprowadzono oświetlenie elektryczne, wzmian dotychczasowego naftowo-żarowego. Na rok bieżący i najbliższą przyszłość zamierzone jest elektryczne oświetlenie stacji Garwolin, Ruda Talubska, Łaskarzew i Sobolew oraz dalsza rozbudowa łączności teletechnicznych i usprawnienie urządzeń bezpieczeństwa ruchu.

Zmiany w struk- W służbie mechanicznej na terenie województwa Lu
turze organi- belskiego zaszła w okresie sprawozdawczym następująca
zacyjnej. zmiana.

Zlikwidowano Oddział Mechaniczny w Siedlcach, przy-
łączając parowozownię Siedlce i Ostrołękę do Oddziału Me-
chanicznego w Warszawie, co powinno dać w ostatecznym wy-
padku pewne oszczędności w gospodarce trakcyjnej.

Organizacja
społeczna.

Organizacja pracowników kolejowych o znaczeniu ogólnopństwowym p.n. "kolejowe Przysposobienie Wojskowe", zadanie i cel której podany był w poprzednim sprawozdaniu, posiada na terenie województwa Lubelskiego 10 ognisk z 919 członkami. L.O.P.P. jest obok K.P.W. zorganizowaną placówką społeczną na terenie Dyrekcji i posiada na terenie województwa Lubelskiego 4 koła w tym jedno szkolne, przy stanie członków 1980.

W okresie sprawozdawczym na terenie kolejowym powstała nowa organizacja p.n. "Stowarzyszenie Rodzina Kolejowa", której zadania i cele są szeroko zakrojone, obejmują bowiem wszystkie dziedziny pracy humanitarnej i społecznej. Określając bliżej, zadaniem "Rodziny Kolejowej" jest: opieka wszechstronna nad dzieckiem w każdej dziedzinie życia, opieka nad zdrowiem członków i ich rodzin, moralna i materialna pomoc członkom i ich rodzinom.

W tym celu "Rodzina Kolejowa" prowadzi Domy Zdrowia, kolenje i pokolenje, prowadzi ośrodki dożywiania dzieci, udziela porad lekarskich i prawnych, otwiera przedszkola na terenie całej Rzeczypospolitej, otwiera sierociniec oraz roztacza wszechstronną opiekę nad sierotami po pracownikach kolejowych i zapewnia im pomoc w jaknajszerszym zakresie.

C. Okręg Wileński.

Praca służby	1/Ukończono budowę mostu przez rzekę Bug pod Fronozowem		
drogowej.	dla lewego toru.		
	2/Tymieniono podkładów	szt.	19440
	3/ " podrozdjezdnic	kompl.	1
	4/ " zużytych rozjezdów nowymi	"	6

W najbliższej przyszłości Dyrekcja zamierza:

1/	Wymienić podkładów	. . . szt.	3224
2/	" podroziejednic drzewnianych	: . . kompl.	2
3/	" zużytych rozjazdów nowemi	"	3

Działalność Służby Handlowo-Taryfowej. 1/Zorganizowano służbę akwizycyjną w obrębie całej Dyrekcji w drodze podziału okręgu dyrekcyjnego na 8 obwodów akwizycyjnych z kontrolerami przewozowymi, jako akwizytorami obwodowymi na czele.

W celu ułatwienia stronom korzystania z usług kolei polecono kontrolerom przewozowym nawiązać ścisły kontakt ze sferami gospodarczymi i w tym celu kontrolerzy mają w miejscowościach o większym znaczeniu gospodarczym odbywać konferencje, na których będą udzielać wszelkich informacji i wyjaśnień w sprawach przewozowo-taryfowych oraz przyjmować wnioski i dezyderaty interesantów.

Niezależnie od powyższego na wszystkich stacjach D.O.K.P. Wilno utworzono służbę informacyjną taryfowo-przewozową w drodze wyznaczenia pracowników dla informowania klientów w sprawach przewozu osób i towarów.-

IV. ADMINISTRACJA POCZTOWO-TELEGRAFICZNA.

Okres sprawozdawczy w działalności Dyrekcji Okręgu Poczty i Telegrafów charakteryzuje ustabilizowanie wpływów z opłat pocztowych, telefonicznych i telegraficznych, wykazujących gwałtowny spadek, poczynsży od r. 1930. Ustabilizowanie tych wpływów nastąpiło wprowadzie na znacznie niższym poziomie, niemniej jednak pozwoliło Dyrekcji na zahamowanie kurczenia się aparatu eksploatacyjnego poczt, telegrafów i telefonów, a Ministerstwu przeprowadzenia z dn. 1.1.1934r. wydatnej zniżki wszystkich opłat, przeciętnie o około 20%. Mimo tej zniżki wpływy przedsiębiorstwa "Polska Poczta, Telefon i Telegraf" nie zmalały, a to wskutek zwiększenia się ogólnej liczby przesyłek, rozmów telefonicznych i telegramów. To powiększenie obrotu poczty należy uznać za objaw wielce pocieszający, gdyż jest on oznaką poprawy życia gospodarczego Państwa.

Na tle powyżej skreślonej sytuacji finansowej kształtowała się działalność Dyrekcji w roku budżetowym 1934/35. Zdążyła ona w pierwszym rzędzie do utrzymania dotychczasowej sieci pocztowo-telekomunikacyjnej, a nawet do rozszerzenia zasięgu usług przedsiębiorstwa przez uruchomienie jednostek organizacyjnych nowego typu, wprowadzenia dalszych udogodnień dla publiczności, zwłaszcza na wsi, udoskonalenie służby wykonawczej i t.p. Do tego rodzaju inowacyj należy zaliczyć:

1/poczty peronowe na większych stacjach kolejowych, 2/zorganizowanie pośrednictw pocztowo-telegraficznych w większych zakładach publicznych /hotelech, pensjonatach/, 3/skrzynki pocztowe dla korespondencji miejscowej, którą doręcza się w Lublinie 4 razy dziennie, 4/bezpłatne przewożenie w torbach zamykanych korespondencji dla gromad przez kursy pocztowe, 5/komisowa sprzedaż znaczków przez sołtysów i zawieszenie skrzynek pocztowych w znacznej ilości sołectw, 6/zawieszenie skrzynek pocztowych w miejscowościach położonych przy traktach pocztowych, 7/wprowadzenie przekazów rozrachunkowych i t.d.

Ponadto zwiększono ilość punktów sprzedaży znaczków pocztowych i ilość skrzynek pocztowych, w wielu agencjach dostosowano godziny urzędowe do potrzeb miejscowej ludności.

W bieżącym okresie zorganizowano pocztową obsługę dworców autobusowych, umieszczono skrzynki pocztowe w autobusach zamiejskich, częściowo zaprowadzono służbę listonoszów wiejskich, zaprowadzono służbę doręczeń w miejscowościach letniskowych - w niedziele i święta.

W najbliższej przyszłości zorganizowana zostanie sprzedaż czasopism przez placówki pocztowe - ten dział służby będzie miał duże znaczenie w rozwoju czytelnictwa, szczególnie w miejscowościach oddalonych od kolei lub większych miast.

Z dniem 1 listopada we wszystkich urzędach i agencjach o większym ruchu pocztowym zostanie rozszerzona służba w działach telegraficznym i telefonicznym.

Mimo wciąż trudnych warunków finansowych Dyrekcja w okresie sprawozdawczym utrzymywała i nadal utrzymuje

agencje deficytowe pomimo tego, że świadczenia gmin na rzecz tych agencji prawie zupełnie ustały.

Stan urzędów i agencji pocztowo-telegraficznych.

W okresie sprawozdawczym zwinięto agencje pocztowo-telegraficzne Lublin 3, Stara Wieś k. Krasnegostawu, Udrycze i Krasienin przyczem w miejsce ostatnich 3-ich uruchomiono pośrednictwa.

Stan ogólny urzędów i agencji na dzień 31. III. 1935r. wynosił 177. W roku bieżącym uruchomiono agencje Rejowiec Lubelski 2; ze względu na minimalny ruch zwinięto agencję pocztowo-telegraficzną Bobrowniki n/Wieprzem, jednocześnie uruchomiono w miejsce zwiniętej agencji pośrednictwo. W najbliższej przyszłości zamierza Dyrekcja uruchomić agencję pt. Wirzbica k. Chełma Lub. i Stary Za-
mość.

Stan pomieszczeń placówek pocztowo-telegraf.

W okresie 35/36 przewiduje się: 1/ukończenie budowy świetlicy Poczтового Przysposobienia Wojskowego w Lublinie kosztem 35.000 zł, 2/przeprowadzenie remontu kapitalnego urzędów Tomaszów Lub. i Łuszczów kosztem około 8.000 zł, 3/przebudowę niektórych urzędów i budowę garażu Dyrekcji kosztem 12.000 zł, wykonanie robót instalacyjno-wodociągowych w urzędzie pt. Lublin 1 kosztem 25.000 zł i przeprowadzenie częściowego remontu kapitalnego urzędów: Biłgoraj, Lubartów, Krasnystaw i Janów Lub.

Stan urządzeń pocztowo-komunikacyjnych.

Urządzenia pocztowo-komunikacyjne utrzymano na dotychczasowym poziomie z wyjątkiem kilku zmian spowodowanych kompresją wydatków na przewóz poczty, mianowicie zmniejszono ilość połączeń z 7 do 6 razy tygodniowo i z 6 do 3 razy tygodniowo.

W bieżącym okresie zwiększono znacznie ilość połączeń pocztowych usprawniając przez to obieg przesyłek pocztowych.

W najbliższej przyszłości przewiduje się dalsze zwiększenie ilości wymian poczty.

Stan urządzeń telegraficznych i telefonicznych.

Wybudowano przewód telefoniczny z drutu brązowego Chełm-Luck. Projektuje się w najbliższej przyszłości budowę przewodów telefonicznych z drutu brązowego 1/Lublin-Włodawa /Brześć n/B/, 2/Puławy - Irena, 3/Biłgoraj-Janów /Lublin/.

Ruch telefon. telegraficz. i radjofoniczny.

W dziale służby telekomunikacyjnej w okresie sprawozdawczym kontynuowano akcję stworzenia dla publiczności jak najlepszych warunków korzystania z urządzeń telefoniczno-telegraficznych. W związku z tem zaprowadzono służbę telefoniczną w kilku nowych ośrodkach, w innych rozszerzono godziny urzędowania w telefonie i telegrafii. I tak: w 23 centralach przedłużono służbę telefoniczną z kat. "L" /w godz. od 6-15 i 15-18/ do kat. "C" /od 8-21/ i w 1. centrali z kat. "C" do kat. N/2 /od 8 do 24/ i w 2-ich centralach z kat. N/2 do kat. N /przez całą dobę/.

Powyższa akcja oraz obniżka taryfy telefoniczno-telegraficznej przyczyniła się do zwiększenia ilości abonentów telefonicznych oraz frekwencji rozmów w szczegól-

ności międzymiastowych.

W dziale radjofonicznym nastąpiło znaczne ożywienie wskutek obniżki opłat radjofonicznych z 3-ch do 1 zł miesięcznie dla małopolskich, oraz wypuszczenie na rynek przez Państwowe Zakłady Radio Telekomunikacyjne tanich odbiorników na dogodnych warunkach nabycia.

Doceniając znaczenie radja dla kulturalnego rozwoju wsi kontynuuje i nadal kontynuować będzie Dyrekcja akcję propagandową nasilenia wsi radjoodbiornikami.-

V. LASY PAŃSTWOWE

działalność Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu za
czas od 1.4.34 r. do 31.3.35 r.

A. Dyrekcja Radomska.

Przestrzeń i
charaktery-
styka.

Własność państwowa znajdująca się w administracji
Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, na terenie Wojewódz-
twa Lubelskiego, położona jest w jego południowej części
w powiatach: Hrubieszów, Chełm, Lublin, Puławy, Biłgoraj, Kras-
nystaw i Janów Lubelski. Ogólna powierzchnia lasów i grun-
tów pozostających w administracji Dyrekcji wynosi
51.777,62 ha z czego na poszczególne rodzaje gospodarstw
przypada:

70 obiektów leśnych o pow. 42.120,72 ha
981 " rolnych " 9.656,90 "

Wielkość poszczególnych obiektów leśnych od kilku lub kil-
nastu hektarów sięga kilku tysięcy, obiektów rolnych zaś wa-
ha się w granicach paru do kilkuset hektarów. Powierzchnia
lasów znajduje się we własnej administracji Dyrekcji, po-
wierzchnia obiektów rolnych natomiast, za wyjątkiem gospo-
darstwa rybnego w Dzierzkowicach, znajduje się w dzierża-
wie osób trzecich, przyczem obiekty rolne zabudowane wy-
dzierżawione są na okresy 6-12 lat, inne zaś na okresy 1-3
lat.

Gospodarstwa
leśne.

Ogólna powierzchnia lasów podzielona jest na na-
stępujące jednostki gospodarcze, administracyjne i ochron-
ne:

Nr. kol.	Nazwa Nadleśni- ctwa	Powierzchnia ogólna	Ilość leśnictw	Ilość ob- chodów ochronnych.
1	Hrubieszów	2434,80	2	7
2	Pobołowice	3607,90	3	12
3	Dzierzkowice	4399,50	4	12
4	Biłgoraj	4660,86	3	8
5	Krasnystaw	4916,10	4	14
6	Chełm	5805,05	4	17
7	Lublin	7469,79	7	25
8	Puławy	8819,72	7	23
8	Nadleśnictw	42120,72	34	118

Nadto na terenie nadleśnictwa Pobołowice przy stacji kolejowej Zawadówka, położony jest tartak państwowy Zawadówka, podległy bezpośredniemu Nadleśniczemu nadleśnictwa Chełm.

Personel.

Ogólna ilość zatrudnionego personelu w administracji powyższych jednostek gospodarczych wynosi 192 osoby, z czego urzędników 68 osób i funkcjonariuszów niższych 124 osoby.

Wydatki personalne w okresie sprawozdawczym wyniosły:

w nadleśnictwach	271.156 zł.	co czyni na 1 ha	6,44 zł.
w tartaku	24.621	" " " " 1 m ³	
		drewna przetartego	2,46 "

Ogólne wydatki: 295.777 zł.

Zagospodarowanie.

Z ogólnej powierzchni 42.120,72 ha, zajętej przez gospodarstwa leśne, na poszczególne rodzaje powierzchni przypada:

produkującej drewno	36.396,90 ha
użytki ekonomiczne	1.898,97 "
nieużytki	3.824,85 "

Dominującym rodzajem drzewa jest sosna, inne zaś rodzaje drzew jak: dąb, olsza, brzoza, osika, grab występują wyspowo, niejednokrotnie na znacznych powierzchniach, najczęściej jednak w domieszcze, przyczem udział ich w drzewostanach sosnowych jest różny w zależności od zajmowanego przez nie siedliska. Zasadniczym typem na siedliskach wymienionych nadleśnictw jest drzewostan sosnowo-dębowy, i w kierunku ich utworzenia zmierzają zabiegi gospodarcze i pielęgnacji drzewostanów administracji lasów państwowych.

Dla każdego nadleśnictwa, jako jednostki gospodarczej opracowane są i zatwierdzone przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych plany gospodarcze, które służą za podstawę do prowadzenia gospodarki w poszczególnych nadleśnictwach, normując rozmiary eksploatacji, odnowienia i pielęgnowania drzewostanów.

Wykazana powyżej powierzchnia użytków ekonomicznych w przeważnej swej części służy jako dodatek służbowy dla funkcjonariuszów nadleśnictw w postaci deputatów rolnych, pozostała zaś część podlega wydzierżawieniu okolicznej małorolnej ludności. Powierzchnia nieużytków, przeważnie bagien i podmokłych wklęśnięć, przez stopniowe osuszanie, a następnie zalesienie, przekształca się w miarę możliwości w powierzchnię produkującą drewno.

Eksploatacja.

W okresie sprawozdawczym wyeksploatowano 156.481 m³ drewna w czym użytków rębnych 130.955 m³ i użytków międzyrębnych 25.526 m³, co w porównaniu z obowiązującym etatem, daje o ca 9000 m³ mniej. Wstrzymanie cięć tłumaczyć należy koniecznością rekompensaty za dokonane w ubiegłych latach nadreby. Przy sprzedaży pozyskanego drewna w pierwszej linii Dyrekcja dąży do zaspokojenia potrzeb miejscowej ludności, stosując sprzedaż na warunkach kredytowych po

cenach ulgowych, wahających się w granicach 15-50%. W okresie sprawozdawczym ludność miejscowa nabyła ogółem 53.205 m³ co stanowi 34% całej ilości wyprodukowanego drewna.

Część drewna użytkowego ulega przerobieniu na miejscu w lesie na materiały ciosane i oprawne oraz we własnym tartaku w Zawadówce na materiały tarte, wszystko dla zaspokojenia potrzeb innych działów administracji państwowej, rynku wewnętrznego i eksportu na rynki zagraniczne. Ogólne koszty wyróbki drewna wyniosły 138.963 zł. przy przeciętnym wynagrodzeniu od 1 m³ wyrobionego drewna 0,89 zł.

Odnowienie.

W okresie sprawozdawczym zalesiono 461 ha, co stanowi 98 ha ponad powierzchnię dokonanych wyrobów. Wobec czego niezalesiona powierzchnia zalegająca uległa dalszemu zmniejszeniu. Ogólne wydatki na odnowienie wyniosły 36.255 zł. przy przeciętnym wynagrodzeniu za jedną dniówkę 0,93 zł.

Zakłady przemysłowe.

Tartak w Zawadówce przetarł w okresie sprawozdawczym 10.000 m³ drewna sosnowego i dębowego, czerpiąc materiały wyłącznie z lasów państwowych.

Przeciętne zatrudnienie robotników w tartaku wyniosło 190 ludzi z płacą dzienną 2,20 zł.

Użytki uboczne.

Poza gospodarstwem leśnym pozyskaniu podlegają produkty uboczne jak: jagody, grzyby, ściółka, trawy, nabywane po przystępnych cenach przez ludność okoliczną, oraz łowiectwo i żywicowanie drzewostanów, z których ostatnie, dając możliwość zarobku ludności miejscowej przy pracach związanych z pozyskaniem żywicy, przyczynia się jednocześnie do samowystarczalności gospodarki krajowej i zmniejsza konieczność importu tego surowca względnie produktów pochodnych.

Meljoracje.

W okresie sprawozdawczym w dalszym ciągu Dyrekcja realizowała projekty meljoracyjne w N-ctwie Chełm, wiążące się z regulacją rzeki Uherki, przyczem w ciągu bieżącego sezonu prac zamierza zakończyć pierwszy etap robót wykonawczych w uroczysku Borek, przylegającemu do gruntów osady Sawin.

Budowle.

Na inwestycje budowlane wydatkowano w okresie sprawozdawczym łącznie - 40.779,72 zł. z czego na nowe budowle 9466,55 zł. na remonty kapitalne - 15.025,46 zł. oraz na drobne remonty, związane z konserwacją istniejących budynków - 16.287,71 zł.

Gospodarstwa rolne.

Z ogólnej powierzchni majątków rolnych 9.656,90 ha 3030,29 ha stanowią majątki rolne zabudowane i drobne parcele, 5.626,61 ha zaś zajmują grunty pocerkierne, znajdujące się w zarządzie przymusowym Dyrekcji. Z powierzchni majątków rolnych jedynie gospodarstwo rybne w Dzierzkowicach o pow. 195,02 ha znajduje się we własnym zarządzie, pozostałe zaś znajdują się w dzierżawie szkół, parafii i osób trzecich. Wszystkie grunty przeznaczone są do likwidacji i mają swe przeznaczenie bądź to na cele społeczne jak: fermy rolne, zakłady doświadczalne, szkoły, lub parafie bądź też rezerwowane są dla celów zamiany, przy regulacji granic i

likwidacji enklaw, położonych wśród własności państwowej.

Powierzchnia gruntów pocerkiewnych znajduje się całkowicie w dzierżawie, przyczem ca 2600 ha dzierżawią parafje katolickie i prawosławne oraz szkoły.

Gospodarstwo rybne. Znajdujące się we własnej administracji Dyrekcji gospodarstwo rybne w Dzierzkowicach, prócz gospodarstwa stawowego, ze względu na istniejące znaczne powierzchnie gruntów uprawnych, prowadzi również gospodarstwo rolne i młyn, z ogólnym budżetem w dochodach 51.595 zł. w wydatkach 42.201 zł.

Wyniki finansowe. W okresie sprawozdawczym dochody Dyrekcji z terenu Woj. Lubelskiego wyniosły 1713074 zł., wydatki 802014 zł. nadwyżka zatem wyraziła się cyfrą 911,060 zł.

Suma wypłaconych podatków komunalnych wyniosła 79.523 zł. co w stosunku na 1 ha powierzchni ogólnej wynosi 1,89 ha.

Zamierzenia na 1935/36r. Na rok 1935/36 zaprojektowano do wyrębu 380,20 ha o masie 143500 m³, do zalesienia zaś 492,0 ha, zatem powierzchnia pozostająca do zalesienia zmniejszy się o dalsze 111,80 ha. W dziale inwestycji budowlanych przewiduje się budowę szeregu nowych budynków i kapitalnych remontów na ogólną sumę ca 50.000 zł., przyczem około 80% tych zamierzeń zostanie wykonane w bieżącym sezonie budowlanym. Przewidziana w okresie sprawozdawczym rozbudowa tartaku Zawadówka, wstrzymana ze względów oszczędnościowych realizowana będzie w roku 1935/36.

W kierunku oddłużenia rolników, w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24.10.1934 r. Dz. Ust. Nr. 94 poz. 841, Dyrekcja przeprowadza prace związane z konwersją długów, zaciągniętych z tytułu kredytowego nabywania przez posiadaczy gospodarstw rolnych drewna użytkowego i opałowego oraz powstałych w związku z dzierżawą gruntów. Konwersja na terenie Województwa Lubelskiego objęła ogółem 599 dłużników ze stanem zadłużenia na dzień 1.11.1934 r. - 166.265,56 zł. przyczem ustawowe ulgi w postaci procentowych zniżek kapitału i odsetek wynoszą 50701,46 zł.

B. Dyrekcja Siedlecka.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Siedlcach posiada w swej administracji:

a/ lasów i wód państwowych	358.671,83 ha
b/ majątków państw. roln. około	30.354,77 "

Razem: 389.026,60 ha

Tereny te położone są w granicach trzech województw, a mianowicie:

W województwie	Lasów i wód państwowych	Majątków państwowych rolnych.	Razem:	Uwagi
	h e k t a r ó w			
lubelskiem	42.016,58	12.741,70	54.758,28	
białostockiem	312.577,73	17.613,07	330.190,80	
poleskiem	x/4.077,52	-	4.077,52	x/stanowi
o g ó ł e m	358.671,82	30.354,77	389.026,60	część N-ctwa Mielnik

Lasy Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach położone na terenie województwa lubelskiego znajdują się w powiatach: łukowskim, radzyńskim, siedleckim, sokołowskim, bialskim i włodawskim.

Administracyjnie teren Dyrekcji podzielony jest na 45 Nadleśnictw, z których na terenie województwa lubelskiego położonych jest 5 i pół Nadleśnictwa. Nadleśnictwa te podzielone są na 23 leśnictwa, te zaś podzielone są na obchody.

Funkcje gospodarczo ochronne w leśnictwach wykonują leśniczowie przy pomocy gajowych lub dozorców leśnych.

Oprócz nadleśnictw Dyrekcji podlegają zakłady przemysłowe, bądź wydzielone w odrębne jednostki organizacyjne, bądź niewydzielone, te ostatnie podległe Nadleśnictwom. Na terenie województwa lubelskiego znajduje się tartak Smolarz, podległy Nadleśnictwu Parczew.

Urządzenie lasów.

Lasy Dyrekcji są definitywnie urządzone i posiadają plany gospodarstwa leśnego opracowane w.g powierzchniowo - masowego systemu urządzenia lasów.

Zagospodarowanie lasów prowadzi się metodą stopowo-drzewostanową, przy użytkowaniu zrębami czystymi przebieżnymi w stuletniej kolei rębności.

Roczny etat cięć wynosi około 2800 ha, z czego z lasów położonych na terenie województwa lubelskiego około 300 ha.

Odnowienie lasu.

Corocznie odnawia się wszystkie zręby bieżące i część zaległych halizn - powstałych po masowych wyrębach okupanckich i wielce trudnych do odnowienia z powodu ich silnego zapędzenia.

Odnowienie lasów, prowadzone za pomocą sadzenia i siewu sosny z odpowiednią domieszką, dla danych warunków innych gatunków drzew /dąb, świerk, modrzew, jesion i.t.p./ obejmowało w roku sprawozdawczym zręby i halizny na powierzchni

poprawek i uzupełnień wykonano na powierzchni zredukowanej około 530 ha;
szkółek obsiano 510 ha;
710 arów

Na powierzchniach nadmiernie zapędaczonych halizn, na których uprawy były stale niszczone przez pędraka chrabaszczka, niejednokrotnie w 100 % - stosuje się obecnie czynności przygotowawcze, zmierzające do zmniejszenia ilości pędraka i doprowadzenia gleby do stanu umożliwiającego wprowadzenie zalesienia w przyszłości. Na skutek tego tempo zalesień dawnych halizn zostało nieco zmniejszone, natomiast zwiększono czynności pielęgnowania gleby przez wprowadzenie 1-2 letniej uprawy rolnej w drodze obrotu halizn zbożami i łubinem, przy wydzierzawianiu halizn ludności miejscowej, lub we własnej administracji.

Ochrona lasu.

a/ Owady.

W roku 1935 na terenie Nadleśnictw Podlaskich miała przebieg dość gwałtowna rójka masowa chrabaszczka. Zwalczanie chrabaszczka przeprowadzono w drodze zbioru jego podczas rójki na terenie 5 Nadleśnictw na powierzchni ogólnej 1860 ha i zebrano 54200 litrów chrabaszczki. Zbiór wykonano we własnym zakresie t.j. przez najetych robotników płatnych dniówkowo i zorganizowanych w specjalne sekcje, z których każda miała przydzielony określony teren. Wyniki zbioru były pomyślne ponieważ na terenach, gdzie zbiór przeprowadzono, szkody w uprawach spadły o 60 % i więcej.

b/ Pożary.

W roku gospodarczym zanotowano 2 wypadki pożarów lasu na powierzchni około 2 ha. Tak wybitne zmniejszenie ilości pożarów tłumaczyć należy dżdżystą pogodą jaka przeważnie panowała.

W obydwóch wypadkach pożaru przyczyna ich nie została wyjaśniona, domniemywać należy, że spowodowane zostały nieostrożnym obchodzeniem się z ogniem /palenie papierosów /przez pieszych lub przejezdnych.

c/ Defraudacje leśne i wykroczenia.

Lasy państwowe nadal cierpią od licznych defraudacji i wykroczeń, które szarżują się w okolicach zaludnionych przez uboższą ludność, w pobliżu licznych dróg, oraz w miejscach gdzie nieregularny kształt granicy leśnej ułatwia te wykroczenia. Ogólna liczba defraudacji w porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększeniu prawie nie uległa. Leśniczowie i gajowi państwowi pełniący służbę ochronną na terenie lasów, stale narażeni są na okaleczenia, a nawet i śmierć z ręki defraudantów i kłusowników.

Eksploatacja.

Z lasów położonych terytorjalnie w województwie lubelskim wycięto w roku sprawozdawczym około 300 ha zrębów.

Jak od szeregu lat - tak i w roku sprawozdawczym eksploatacja prowadzona była we własnym zarządzie z uwzględnieniem pozyskiwania mniejszych partii drewna własnym kosztem i staraniem przez miejscową ludność na jej gospodarcze potrzeby.

Surowiec drzewny częściowo został przetarty na własnym tartaku - Smolarz w Parczewie, częściowo przerobiony na sortymenty ciosane i łurane eksportowe i krajowe.

W materiały takie jak słupy teletechniczne, podkłady szeroko i wąskotorowe, słupki dębowe, budulec i tarbice zostały zaopatrzone poszczególne Ministerstwa i Samorządy zgodnie z ich zapotrzebowaniami.

Zbyt drewna.

Wskutek stosowanej w latach ubiegłych kredytowej sprzedaży drewna - zadłużenie miejscowej ludności nadzień 1/X.1934 r. wynosiło 338.300 zł.

Obecnie w końcu okresu sprawozdawczego, Dyrekcja zgodnie z instrukcją Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 14.VI.1935 r. rozpoczęła przeprowadzenie odpowiednich przeliczeń w celu zmniejszenia zadłużenia rolników z tytułu kredytowego nabycia drewna w okresie od roku 1926 do lipca 1932 roku włącznie.

Znaczne ułatwienie przy nabywaniu drewna stanowi sprzedaż drewna w wyznaczone dni nie tylko w urzędach Nadleśnictw, lecz również i w leśnictwach i innych punktach sprzedażnych.

Użytkowanie uboczne.

Wypasy bydła w lasach państwowych w roku sprawozdawczym odbywały się zgodnie z programem wypasów, opracowanym na zasadzie dążenia do stopniowego usuwania nadzwyczaj szkodliwego dla lasów wypasania wielkiej ilości bydła w lasach jednakże przy uwzględnieniu istotnych potrzeb ludności okolicznej.

Wydzierżawianie łąk na skos trawy, wydzierżawianie drobnych działek ornych położonych wśród lasów, wydawanie kwitów na zbiór jagód i grzybów, jak w latach ubiegłych, stosowane było i w roku sprawozdawczym.

Rybacktwo.

Podległe Dyrekcji gospodarstwa rolniczo - rybackie Mościbrody i Koty i Kompleks Parczewski, składający się z gospodarstwa stawowo - rolnego i 10 jezior są wydzierżawiane; zaś gospodarstwo Stara - Wieś - Golice - /o pow. Stawów około 202 ha/ zagospodarowane we własnym zarządzie.

Majątki rolne.

Na terenie województwa lubelskiego Dyrekcja posiada 89 majątków państwowych i 126 majątków poduchownych.

W skład majątków państwowych wchodzi 23 folwarki wyłączone jako ośrodki kultury rolniczej przy parcelacji majątków.

Wszystkie majątki są wydzierżawione bądź osobom prywatnym bądź /jak majątki poduchowne/ dozorom kościelnym, szkolnym i t.p.

Na zasadzie instrukcji Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 14 czerwca 1935 r. w sprawie udzielenia dłużnikom administracji lasów państwowych ulg, przewidzianych art. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24.X.1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych, Dyrekcja przeprowadziła odpowiednie obliczenia i zredukowała należności przypadające od dzierżawców majątków rolnych, rozkładając równocześnie pozostałą należność na dłuższe raty.

Stan oddłużenia na dzień 1 października 1935 r. przedstawia się następująco: na 38 dokonanych przeliczeń zadłużenie z sumy 126.923 zł spadło do 60.193 zł, czyli odpisano sumę 66.830 zł.

Sprawy scaleniowe.

Na terenie województwa lubelskiego w roku 1934/35 wszczęto postępowanie scaleniowe na terenach wsi Kopytów, Kodeń, Łomazy i Michałków w obrębie Nadleśnictwa Chotyłów, gdzie nastąpi korzystne wyrównanie granic oraz zniesienie enklaw włościańskich, jak również skomasowanie gruntów pocerkiewnych.

Sprawy meljoracyjne.

W dziale meljoracji, poza szeregiem drobnych prac, prowadzoną była w dalszym ciągu meljoracja terenów zabagnionych pod nazwą "Ochoza" w Nadleśnictwie Parczew. Droga regulowania stanu wody, jak również przez stosowanie zabiegów rolniczych /orka, drapakowanie, nawożenie, podsiew - traw, uprawa rolna /stopniowo przeistacza się dotychczasowe najlichsze łąki i nieużytki na użytki ekonomiczne o stosunkowo wysokiej kulturze.

VI. INSPEKCJA PRACY

Stan zatrudnienia.

Stan zatrudnienia nie uległ większym zmianom. W rejestrach liczba zakładów wzrosła o 43 /3%/, a liczba robotników zarejestrowanych o 2032 /7,5%/, przyczem na nowo-zarejestrowane 74 zakłady przypada 1492 robotników, na skreślonych 31 zakładów-392 robót. Pozostałe zaś zakłady 1452 zwiększyły stan zatrudnienia w roku sprawozdawczym o 932 robotników.

Stan liczbowy zatrudnionych w dn.31/XII.34 r. wynosił- 28.785 rob.

Poważniejsze zwiększenie stanu zatrudnienia obserwuje się nadal w tartakach, cukrowniach i budownictwie.

Rok 1934 przyniósł również pewną, wyżkę stanu zatrudnienia, zatem utrzymuje się tendencja powolnego wzrostu zatrudnienia i poprawy konjunktury gospodarczej.

W dalszym ciągu likwiduje się pracę w godzinach nadliczbowych, a ponadto stosuje się dalszy podział czasu pracy. Sezonowe jednak przerwy w pracy maleją. Przeciętna ilość dni pracy na jednego robotnika stopniowo zwiększa się.

Na 9939 robotników zatrudnionych w 14 zakładach o ruchu ciągłym otrzymało w roku sprawozdawczym zezwolenie na pracę w godzinach nadliczbowych /56 godz. tygodniowo/ zaledwie 252 rob./ w roku zeszłym 316/. Jest to liczba bardzo znikoma w porównaniu do dawnych lat; tą drogą zwiększa się sezonowo liczbę zatrudnionych robotników. W roku sprawozdawczym zwiększono w ten sposób o 1400.

Na ożywienie życia przedsiębiorstw wskazuje tendencja wprowadzania 2-ch i 3-ch zmian:/cyfry w nawiasach z 1933 r/.

	Praca ciągła:	na 3 zmiany:	na 2 zmiany	Razem	Ogółem
Zakładów:	14 /171/	71 /15/	97 /71/	182/257//	1526/1483/
Robotników:	9939 /9768/	1198 /365/	2290/1045/	13427/11178/	28785 /26753/

Pozostałe 1344 zakłady zatrudniały 15,358 rob.=11,4rob. zakład. Stan zatrudnienia młodocianych uległ dalszemu zmniejszeniu o 43 osoby na rzecz żywicieli rodzin i wynosi 344 młodocianych.

Zarobki robotnicze.

Stwierdzono tendencje pracodawców dalszego obniżania płac robotniczych. Zmiany cenników płac są przeprowadzane przeważnie poza inspekcją pracy i bez udziału organizacji robotniczych. Zbiorowego oporu robotników nie ujawniono i zatargów na tem tle nie zanotowano z wyjątkiem m. Lublina, gdzie był zatarg w przemyśle budowlanym.

Spadek płac robotniczych osiągnął już bardzo niski poziom. Inspekcja pracy zwraca uwagę na utrzymanie pozio-

mu płac w zakładach prowadzonych przez samorzady i Państwo oraz na robotach publicznych i niedopuszczenia tą drogą do dalszych obniżek płac i przedsiębiorców prywatnych.

Okręgowy Inspektor Pracy określając przeciętne płace dla robotnika niewykwalifikowanego w opinii swej dla Ubezpieczalni Społecznych przy obliczaniu renty wypadkowej dla wszystkich powiatów zachował jednakowe stawki w obu latach 1933 i 1934.

Ustalono przeciętne płace robotnika niewykwalifikowanego: miesięcznie w m. Lublinie zł. 100
dla pow. Białskiego i Siedleckiego " 75
dla pozostałych powiatów zł. 60

Płace kobiet wyjątkowo spadły i spadają niżej.

Doszukać się w tem można tendencji zrównania płac kobiet z płacami młodocianych, by nie tracić na zamianie pracy młodocianych pracą kobiet. Taki rozwój wypadków nie odpowiada założeniu społeczno-gospodarczej akcji, ani zwalczaniu skutków bezrobocia ani celowej ochronie pracy kobiet i młodocianych.

W większych zakładach pracy opór obniżkom płac częściowo powodują inspektorzy pracy wzbraniając się za twierdzać cenniki płac obniżonych.

Dość rozpowszechniona jest spekulacja z kaucjami robotniczymi przyjmowanymi pod postacią pożyczek lub, jak u dozorców domowych, pod formą spłaty poprzednika /odstepne/. Robotnicy wioskowi spieniężają swe karłowe gospodarstwa i wnoszą większe sumy spekulantom-pracodawcom. Z tym objawem wyzysku podjęta jest przez inspekcję pracy walka przy zastosowaniu wszelkich rygorów, włącznie do wniosków do prokuratora ukaranie za przywłaszczenie cudzego mienia.

Nieszczęśliwe
wypadki.

Ilość nieszczęśliwych wypadków wynosi w roku sprawozdawczym 803, w r. 1933 było 428, w 1932-459, a w 1931-387.

Z powyższych ilości przypada na rolnictwo i leśnictwo: w r. 1934-245 wypadków, w 1933-184, w r. 1932-173 i w r. 1931-155 wypadków. Należy zaznaczyć, że rolnictwo i leśnictwo nie jest objęte przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy.

Statystyka i analiza nieszczęśliwych wypadków rzucają pewne światło na stan bezpieczeństwa pracy. Niestety inspektorzy pracy dopiero w roku 1934 poczęli otrzymywać późniejsze informacje, gdy zawiadomienia o nieszczęśliwych wypadkach przejęły Ubezpieczalnie Społeczne. Zwiększenie ilości wypadków tłumaczy się tą poprawą w informowaniu inspektorów pracy, a dotyczy ono przeważnie drobnych wypadków, które przedtem nie były ujawniane. Informacje o wypadkach śmiertelnych i ciężkich były już i przedtem dość ścisłe. Wypadków śmiertelnych zanotowano:

w r. 1934-31, z czego w rolnictwie i leśnictwie 15 a 9 /w		
w r. 1933-24, " "	"	"14 i 9 zakładach za-
1932 r. -32, " "	"	"15 i 14 rejestrowa-
1931 r. -37 " "	"	"20 i 16 nych/,

Należy zwrócić uwagę, że ilość zatrudnionych ro-

botników w r.1934 wzrosła o 7,6%,ponadto okresy pracy były pełniejsze.

Wypadki natomiast cięższe zmniejszyły się wybitnie: w r.1934-133,w r.1933-185,w r.1932-180 i w r.1931-206.

Inspektorzy Pracy z terenu V Okręgu z całą stanowczością poparli inicjatywę Instytutu Spraw Społecznych wzmocnienie akcji zapobiegawczej wypadkom przy pracy przez organizowanie w zakładach pracy "Kół służby bezpieczeństwa pracy".Zostało stwierdzonem,że 80% notowanych w Okręgu wypadków,zależne są od czynnika ludzkiego,jego świadomości i od organizacji pracy,a na te czynniki w normalnej swej działalności inspektorzy pracy mają wpływ. Obecnie teren wojew.lubelskiego został objęty siecią tych kół.Ilość ich wynosi 68 i obejmują one następujące przemysły:Tartaki 18,młyny 16,8 cukrowni,3 huty szkła,3 kliniarnie,po 2 cegielnie,fabryki maszyn rolniczych,fabryki mebli,fabryki wyrobów drzewnych,2 warsztaty wojskowe i po jednym-cementownię,wytwórnę samolotów,garbarnię,wytwórnę skrzyń,magazyn fermentacji tytoniu,rzeźnię,drożdżownię,farbiarnię,elektrownię i gazownię.

Rozjemstwo.

Niechrónoważone warunki gospodarcze i społeczne nadal sprzyjają zaostrzaniu się stosunków wzajemnych pomiędzy pracodawcami a pracownikami,co ilustruje następująca tabelka:

Zatargi w przemyśle	1930r.	1931r.	1932r.	1933 r.	1934r
Rozpatrzone:poszczegól- nych.	909	885	892	617	776
zbiorowych.	23	33	44	46	88
z czego załatwiono:					
poszczególnych	565	500	416	269	333
zbiorowych.	19	18	25	28	56
zaniechano:					
poszczególnych.	46	39	23	34	30
zbiorowych	-	2	2	-	2
umorzono:					
poszczególnych	136	152	179	70	75
zbiorowych.	-	7	2	-	10
skierowano do sądów lub innych instytucyj:					
poszczególnych	162	196	274	254	338
zbiorowych	4	6	15	-	20

System rozjemstwa ma zasadnicze i szerokie zastosowanie w stosunkach pracowników rolnych.Materjalne przepisy o ochronie pracy jak: czasu pracy,urlopów,bezpieczeństwa pracy i higieny-nie obejmują robotników rolnych. Warunki pracy i płacy w rolnictwie normowane są umowami zbiorowymi,a indywidualne zatargi,powstałe na tle niedotrzymywania umów zbiorowych,rozpatrywane są przez Komisje Rozjemcze przy skróconej procedurze.

Zatargi w rolnictwie: 1930r 1931r 1932 r. 1933 r. 1934r

Posiedzeń Komisji Rozjem- czych.	45	96	115	115	112
Ogółem rozpatrzono spraw	681	1208	1703	1637	1757
z czego umorzono:	285	333	624	411	283
uwzględniono powództwo całkowicie lub częściowo	317	763	963	993	1295
oddalono:	79	102	127	233	179

Wykroczenia. Konkretyzowanie niewykonanych zleceń i konsekwen-
tne stosowanie rygorów, powoduje zwiększoną działalność
w ustalaniu przekroczeń i postępowania karno-administra-
cyjnego.

W roku 1934 stwierdzono 4409 wykroczeń, a wszczę-
to postępowanie karne w 475 sprawach. W roku 1933 stwier-
dzono wykroczeń 5230 a wszczęto postępowanie w 468 spra-
wach.

botników w r.1934 wzrosła o 7,6%,ponadto okresy pracy były pełniejsze.

Wypadki natomiast cięższe zmniejszyły się wybitnie: w r.1934-133,w r.1933-185,w r.1932-180 i w r.1931-206.

Inspektorzy Pracy z terenu V Okręgu z całą stanowczością poparli inicjatywę Instytutu Spraw Społecznych wzmocnienie akcji zapobiegawczej wypadkom przy pracy przez organizowanie w zakładach pracy "Kół służby bezpieczeństwa pracy".Zostało stwierdzone,że 80% notowanych w Okręgu wypadków,zależne są od czynnika ludzkiego,jego świadomości i od organizacji pracy,a na te czynniki w normalnej swej działalności inspektorzy pracy mają wpływ. Obecnie teren wojew.lubelskiego został objęty siecią tych kół.Ilość ich wynosi 68 i obejmują one następujące przemysły:Tartaki 18,młyny 16,8 cukrowni,3 huty szkła,3 kliniarnie,po 2 cegielnie,fabryki maszyn rolniczych,fabryki mebli,fabryki wyrobów drzewnych,2 warsztaty wojskowe i po jednym-cementownię,wytwórnię samolotów,garbarnię,wytwórnię skrzyń,magazyn fermentacji tytoniu,rzeźnię,drożdżownię,farbiarnię,elektrownię i gazownię.

Rozjemstwo.

Niezerównoważone warunki gospodarcze i społeczne nadal sprzyjają zaostrzaniu się stosunków wzajemnych pomiędzy pracodawcami a pracownikami,co ilustruje następująca tabelka:

Zatargi w przemyśle	1930r.	1931r.	1932r.	1933 r.	1934r
Rozpatrzono:poszczegól- nych.	909	885	892	617	776
zbiorowych.	23	33	44	46	88
z czego załatwiono:					
poszczególnych	565	500	416	269	333
zbiorowych.	19	18	25	28	56
zaniechano:					
poszczególnych.	46	39	23	34	30
zbiorowych	-	2	2	-	2
umorzono:					
poszczególnych	136	152	179	70	75
zbiorowych.	-	7	2	-	10
skierowano do sądów lub innych instytucyj:					
poszczególnych	162	196	274	254	338
zbiorowych	4	6	15	-	20

System rozjemstwa ma zasadnicze i szerokie zastosowanie w stosunkach pracowników rolnych.Materjalne przepisy o ochronie pracy jak: czasu pracy,urlopów,bezpieczeństwa pracy i higieny-nie obejmują robotników rolnych. Warunki pracy i płacy w rolnictwie normowane są umowami zbiorowymi,a indywidualne zatargi,powstałe na tle niedotrzymywania umów zbiorowych,rozpatrywane są przez Komisje Rozjemcze przy skróconej procedurze.

Zatargi w rolnictwie: 1930r 1931r 1932 r. 1933 r.1934r

Posiedzeń Komisji Rozjem-					
czych.	45	96	115	115	112
Ogółem rozpatrzono spraw	681	1208	1703	1637	1757
z czego umorzpno:	285	333	624	411	283
uwzględniono powództwo					
całkowicie lub częściowo	317	763	963	993	1295
oddalono:	79	102	127	233	179

Wykroczenia. Konkretyzowanie niewykonanych zleceń i konsekwentne stosowanie rygorów, powoduje zwiększoną działalność w ustalaniu przekroczeń i postępowania karno-administracyjnego. W roku 1934 stwierdzono 4409 wykroczeń, a wszczęto postępowanie karne w 475 sprawach. W roku 1933 stwierdzono wykroczeń 5230 a wszczęto postępowanie w 468 sprawach.

VII. ADMINISTRACJA MIAR.

Legalizacja narzędzi mierniczych. Miejscowe Urzędy Miar w Lublinie i Zamościu w wymienionym wyżej czasie sprawdziły ogółem 43.293 narzędzi mierniczych. Ponadto w tym czasie wyłoniłone z tychże Urzędów Objazdowe Urzędy Miar czynne na terenie powiatów: lubelskim, włodawskim, radzyńskim, janowskim, hrubieszowskim i zamojskim sprawdziły ogółem 25.108 narzędzi mierniczych, co stanowi łączną sumę 68.401 sprawdzonych narzędzi mierniczych różnego rodzaju i wielkości.

Nadzór nad narzędziami mierniczymi w obrocie publicznym i karalność administracyjna. W tymże okresie wymienione wyżej Miejscowe Urzędy Miar wszczęły za przekroczenia art.14 i inn. Dekretu o Miarach /Dz.U.R.P.Nr.72, poz.661 z 1928r./ 2645 spraw karno-administracyjnych z czego na skutek protokołów spisanych przez organa P.P.przypada 1276 spraw, a na skutek protokołów sporządzonych przez Urzędy Miar 1369. Powyższe dane świadczą o tem, że w obrocie publicznym znajduje się jeszcze znaczna ilość narzędzi mierniczych, nie odpowiadających postanowieniom Dekretu o Miarach.

W porównaniu do roku ubiegłego organa Policji Państwowej zwiększyły nadzór nad narzędziami mierniczymi w obrocie publ.wynikający z art.22 Dekretu o Miarach, niemniej jednak nadzór ten jest jeszcze niedostateczny.

Dochód. Różnica między przychodem, a rozchodem t.j. między sumą wpływów z opłat za legalizację narzędzi mierniczych i opłat z grzywien, a sumą wydatków personalnych, stałych i jednorazowych wynosi zł 46.994 gr 31 i suma ta stanowi dochód Skarbu Państwa, jaki dały omawiane Urzędy Miar w roku budżetowym 1934/35.-

VIII. DZIAŁALNOŚĆ POWSZECHNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH.

W dziale przy- Na terenie województwa było ubezpieczonych w dn.
musowych ubez- 1 stycznia 1934 r. nieruchomości, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia ogółem 348.788, z czego 291.034 nieru-
pieczeń od chomości wiejskich, 2.326 dworskich oraz 55.428 miejskich.
ognia..

Ogólna suma ubezpieczenia powyższych nieruchomości wyniosła złotych 985.592.970, co przeciętnie na jedną nieruchomość daje zł. 2.826.

Ogólna suma składek ubezpieczeniowych, przypadających na r. 1934, wyniosła zł. 4.553.525,44. Przeciętna składka z jednej nieruchomości wyraża się kwotą zł. 13,06.

Na poczet zaległych należności z r. 1933 i należności odroczonej zł. 8.559.718,94
oraz, przypadających należności za r. 1934
/ z opłatami dodatkowymi/ = 4.653.701,01

R a z e m: zł. 13.223.419,95

Wpłynęło gotówką w roku 1934 " 4.990.114,10

co stanowi 37,7% ogólnej należności, podlegającej zainkasowaniu w roku 1934.

W ciągu roku 1934 na terenie województwa były 1084 pożary i spłonęło częściowo lub w całości 2.496 nieruchomości, przyczem ogólna suma odszkodowania za powyższe pożary wyniosła zł. 2.762.096,18, co przeciętnie na jedną nieruchomość spaloną daje zł. 1.106,61 odszkodowania. Stosunek sumy odszkodowań do składki wyniósł 60,7%

W dziale Do- a/ Przymusowe ubezpieczenia ruchomości rolnych. Przymus
browolnych ubezpieczenia ruchomości rolnych od ognia obowiązywał
Ubezpieczeń w r. 1934 na terenie pow. tomaszowskiego, obejmując 20.301
od Ognia. gospodarstw rolnych.

Ogólna suma ubezpieczenia powyższych gospodarstw wynosiła złotych 17.190.010, tak, iż przeciętna suma ubezpieczenia wynosiła złotych 847.

Składka ogólna wynosiła zł. 109.748,67, na jedno gospodarstwo przeciętnie zł. 5,41.

W powyższej grupie ubezpieczeniowej było szkód 258. Ogólna suma odszkodowania wynosiła zł. 56.730,10, a więc przeciętnie na jedną szkodę zł. 219,88, w stosunku zaś do składki bilansowej 58,7%.

b/ Indywidualne ubezpieczenia. W r. 1934 wystawiono 1.630 polis na sumę składki zł. 250.060,53 i sumę ubezpieczenia zł. 48.430.075, przeciętna składka na jedną polisę wyniosła zł. 153,41.

W roku tym było szkód ogniowych 17 na ogólną sumę odszkodowania zł. 38.730,87, co stanowi 17,2% składki bilansowej. Przeciętna suma odszkodowania wyniosła zł. 2.281,23.

W dziale Gradu W r.1934 wystawiono 143 polisy na ubezpieczenia
wych Ubezpie- ziemiopłodów od gradobicia na ogólną sumę ubezpieczenia
czeń. zł.1.951.353 i składki złotych 39.175.52. Szkód było 11,
przyczem suma odszkodowania wynosiła zł.13.539,31, co w
stosunku do składki bilansowej stanowi 38,4%.

Działalność Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych udzielił
przeciwpoża- w r.1934 zasiłków w naturze bądź w gotówce 123 strażom
rowa. pożarnym na terenie województwa na sumę zł.79.600.

Innych subwencji /na urządzenia wodne, kursy, na-
grody za wykrycie podpalaczy/-udzielono na kwotę
zł.3.067.

Wojewódzki Związek Pożarnych uzyskał z Powszech-
nego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych na prace organizacyj-
ne w r.1934 zasiłek bezzwrotny zł.23.800.

W r.1934 Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych
przeprowadził na terenie województwa przez własnych in-
struktorów 14 kursów pożarnictwa w szkołach rolniczych
wzgl.seminariach nauczycielskich przy udziale 585 słucha-
czy.

Działalność Pożyczki ulgowe dla ubezpieczonych na ogniotrwałą odbu-
Pożyczkowa. dowę i pokrycie.

W r.1934 zostały przyznane przez Zakład na tere-
nie województwa 34 pożyczki ulgowe na sumę zł.18.100, z
czego na wsie przypada 24 pożyczki na sumę zł.12.600, na
miasta przypada 10 pożyczek na sumę zł.5.500.

Przeciętna kwota pożyczki wynosiła zł.550.-

S P I S R Z E C Z Y

ADMINISTRACJA OGÓLNA.

I	Sprawy organizacyjne	str. 1
II	Sprawy społeczno - polityczne.	" 5
III	Sprawy wojskowe	" 7
IV	Zdrowie publiczne	" 9
V	Opieka społeczna.	" 18
VI	Gospodarka drogowo - budowlana.	" 33
VII	Sprawy rolne, meljoracyjne i leśne	" 50
VIII	Sprawy przemysłowo - handlowe	" 58
IX	Nadzór nad samorządami.	" 60

ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA NIEZESPOŁONA Z ADMINISTRACJĄ OGÓLNA.

I	Administracja skarbowa.	" 78
II	Szkolnictwo i oświata pozaszkolna	" 90
III	Administracja kolejowa.	" 102
IV	Administracja pocztowo - telegraficzna.	" 109
V	Lasy państwowe	" 112
VI	Inspekcja pracy	" 120
VII	Administracja mier.	" 124
VIII	Działalność Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych	" 125

Biblioteka Uniwersytetu
MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

15056 1934-35

CZASOPISMA

KSEROPOWIELANIE

ZABRONIONE